

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekanović
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav Žigmanov

V. D. DIREKTORICA

I ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tipnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Sedma generacija

Prva generacija prvašića koji nastavu pohađaju na hrvatskom nastavnom jeziku u Republici Srbiji upisana je prije šest godina. Tada su u subotičkoj općini formirana četiri prva razredna odjela s nastavom na hrvatskome jeziku. Kako je započeo upis za školsku godinu 2008./09., na roditeljima je donošenje odluke na kojem će se jeziku njihovo dijete školovati, koje će pismo prvo učiti, hoće li mu pružiti mogućnost da tijekom redovitog školovanja njeguje svoj nacionalni identitet i stječe svijest o tome kojemu narodu i kulturi pripada. Svih je ovih godina jedan od osnovnih problema tijekom upisa bio premalen broj djece, odnosno zainteresiranih roditelja i to ne samo u onim mjestima gdje je zastupljenost Hrvata mala, već i u onim mjestima gdje Hrvati čine relativnu većinu i u kojima se pretpostavljalo da će roditelji iskoristiti pravo na koje se godinama, desetljećima, čekalo. Te se pretpostavke, međutim, nisu potvrdile i svake se godine pri upisu ponavljao isti problem – malen broj đaka.

Iskustva iz proteklih šest godina pokazala su, prema riječima onih roditelja koji su se opredijelili za nastavu na hrvatskom jeziku, da strahu i nepovjerenju nije bilo mjesta. Štoviše, manji broj učenika u razredu omogućio je kvalitetniju nastavu, a osim učenja u školskim klupama, odrastanje je ove djece obogaćeno različitim izvannastavnim aktivnostima, putovanjima i susretima s vršnjacima u Hrvatskoj. Ove su se godine, po prvi put, natjecali u ekološkom kvizu »Lijepa naša« u Svetom Martinu na Muri. Sudjelovale su ekipe triju osnovnih škola iz Vojvodine u kojima je organizirana nastava na hrvatskom jeziku ili se izučava predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Osim tog susreta škole su uključene i u druge oblike suradnje s osnovnim školama. Početni problemi vezani uz udžbenike, nastavne programa i stručni kadar minimalizirani su i nastava teče bez ikakvih problema.

Hoće li se usprkos svim pozitivnim iskustvima i ove godine ponoviti problemi s malim brojem djece najviše ovisi o izboru roditelja, a upućenost i informiranost roditelja o značaju obrazovanja na materinskom jeziku, koje je temeljno pravo svake nacionalne manjine, ovisi o organiziranosti cjelokupne zajednice.

J. D.

VI. a razred OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu

Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu

Kvalitetan rad nasuprot malom broju djece 6,7

Učenici iz Vojvodine u finalu kviza »Lijepa naša«

Prvo, ali zapaženo sudjelovanje 9

Završen XII. festival amaterskog teatra u Ljutovu

Tako to rade amateri 28

Četvrti po redu Sajam obrazovanja

Susret škola i đaka 41

UKRATKO

Utrka za lokalne izbore
u Subotici

Za ulazak u gradsku skupštinu na predstojećim izborima u Subotici natjecat će se, za sada, sljedeće političke stranke i koalicije koje su predale liste s potrebnim brojem potpisa: koalicija »Srpska lista za Suboticu« koju čine Srpska radikalna stranka, Demokratska stranka Srbije i Socijalistička partija Srbije; Mađarska koalicija koju čine Savez vojvođanskih Mađara, Demokratska stranka vojvođanskih Mađara i Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara; koalicija »Za europsku Suboticu« koju čine Demokratska stranka, G17 Plus, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Sandžačka demokratska partija, uz potporu Općinske udruge umirovljenika; koalicija Lige socijaldemokrata Vojvodine i Liberalno-demokratske partije; koalicija »Zajedno za bolju Suboticu« čiju okosnicu čini Savez bačkih Bunjevaca; koalicija »Da Subotici svane« koju čine Ekološka stranka zeleni, Savez komunista Jugoslavije u Srbiji i Partija ujedinjenih umirovljenika Srbije.

Samostalno na izbore u Subotici izlaze Demokratska zajednica Hrvata, te Bunjevačka stranka Vojvodine.

Ispravljanje nepravde

Utorak je počelo evidentiranje građana koji se žele odreći dosad stečenih »bezvrijednih« dionica, kako bi stekli pravo na besplatne dionice šest javnih poduzeća. Evidentiranje se obavlja na šalterima Pošte Srbije, a građani se mogu prijaviti na posebno obilježenim mjestima. Uvjet za prijavljivanje je da građani po osnovi dionica kojih se odriču, nisu ostvarili pravo na dividendu, odnosno dobit ili na dio stečajne ili likvidacijske mase i ako tim dionicama, odnosno udjelima, nisu raspolagali. Ukoliko građani ispunjavaju sve uvjete propisane Zakonom po podjeli besplatnih dionica i dvama navedenim zahtjevima, popunjavanjem obrazaca i ovjerom moći će se prijaviti za besplatne dionice. Svi obrasci koje građani trebaju dostaviti mogu se naći na šalterima pošta i internetskim stranicama Agencije za privatizaciju, odnosno PTT-a.

Konvencije DSHV-a u Starom Žedniku i Đurđinu

Nemamo pravo okrenuti leđa demokraciji

Mora se postići stabilna demokracija u Srbiji, što u konačnici znači – bolji život za sve građane, rekao je predsjednik DSHV-a Petar Kuntić

»Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pridružio se koaliciji 'Za europsku Srbiju – Boris Tadić', jer ova koalicija na republičkoj, pokrajinskoj i općinskoj razini okuplja političke stranke koje se zalažu za europske integracije i nastavak reformi, razvijanje dobrosusjedskih odnosa i stabilnost u regiji«, rekao je predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* na konvencijama koje su održane 11. travnja u Starom Žedniku i Đurđinu.

»Ekonomske razvoj uvijek je napretka i u svim drugim društvenim područjima, ali bez sigurnosti i stabilnosti u zemlji i regiji direktnih investicija neće biti, što znači da u Srbiji neće biti novih radnih mjesta niti mogućnosti povećanja mirovina i osiguravanja socijalne zaštite, kao ni razvoja poljoprivredne proizvodnje. Zbog toga se mora postići stabilna demokracija u Srbiji, što u konačnici znači – bolji život za sve građane. Taj cilj može ostvariti koalicija koalicija 'Za europsku Srbiju'. Hrvati u Vojvodini žele sudjelovati i sudjeluju u društveno-političkom životu, ali pri tome žele očuvati svoju nacionalnu manjinsku specifičnost. Vaši glasovi će odlučiti o tome kakva će se politika voditi u gradovima i na selu«, rekao je Petar Kuntić, kandidat DSHV-a na listi DS-a za izbore na republičkoj razini za Skupštinu Republike Srbije.

SELJACIMA JE POMOĆ NEOPHODNA: Govoreći o problemima poljoprivrednih proizvođača, Petar Kuntić je naglasio kako su Stari Žednik i Đurđin isključivo poljoprivredna područja, te da je predizborno obećanje pro-europske koalicije od prije godinu dana o uvođenju poticaja za seljake ispunjeno.

»Država pomaže seljacima, ove godine je ta pomoć po hektaru veća od prošlogodišnje,

dogodine će pomoć biti još viša, a jedan od ciljeva koalicije 'Za europsku Srbiju' je da pomoć seljacima bude na onoj razini kakvu imaju seljaci u našem okruženju, u Hrvatskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj, Bugarskoj i Crnoj Gori, gdje je pomoć države seljacima sada mnogo veća. Europska Srbija to može«.

Prilikom obraćanja na konvenciji u Starom Žedniku, istaknuti član DSHV-a *Mirko Ostrogonac* je rekao kako se u tom naselju upravo postavljaju instalacije za telefone i kablovsku televiziju, kao i plinovod, rasvjeta sela je završena u potpunosti i uz ranije infrastrukturne radove, kvaliteta života u Starom Žedniku približava se kvaliteti života u gradu. *Mirko Ostrogonac* je istaknuo kako je to rezultat rada ranijeg i sadašnjeg saziva Savjeta Mjesne zajednice, koji sačinjavaju predstavnici stranaka koje sada čine koaliciju »Za europsku Suboticu«.

O problemima u oblasti poljoprivrede govorio je na konvencijama i kandidat za pokrajinskog zastupnika ispred DS-a na većinskoj listi »Za europsku Vojvodinu« *Daniel Kovačić*. »Ovo će biti izbori koji će odrediti kako ćemo živjeti nakon 11. svibnja«, rekao je Kovačić. Navodeći uvjete za prosperitet seljaka, naglasio je potrebu funkcioniranja stabilne države sa stabilnim subvencijama za poljoprivredne proizvođače.

»Uspješno su završeni pregovori s predsjednikom Izvršnog vijeća AP Vojvodine Bojanom Pajtićem o izgradnji nove sportske dvorane u Đurđinu. Naš je cilj stvoriti uvjete da mladi ostaju živjeti na selu. Mladi odlaze sa sela, jer ne vide perspektivu. Svako zaustavljanje na putu prema europskim integracijama bit će pogubno po poljoprivredu«, rekao je Daniel Kovačić.

Predsjednik Mjesnog odbora DSHV-a Đurđin *Luka Dulić* rekao je kako probleme u naselju

18. travnja 2008.

Đurđin treba rješavati u interesu svih građana i naglasio da DSHV ima stručnjake koji su pokazali kako mogu uspješno rješavati problematiku u oblasti poljoprivrede, nakon čega je pozvao stanovnike Đurđina da 11. svibnja glasuju za europsku Srbiju i europsku Vojvodinu, jer će to biti glasovi i za prosperitet seljaka.

VREMENA ZA ČEKANJE NEMA: Gostima konvencija predstavljeni su kandidati DSHV-a »Za europsku Suboticu« *Lozika Jaramazović, Pero Horvacki, Marinko Jadrijević, Josip Petreš, Siniša Skenderović, Marijana Čović, Ivica Mamužić, Verica Kujundžić i Josip Horvat*, kao i kandidati DSHV-a za izbore na pokrajinskoj razini za Skupštinu AP Vojvodine *Dragan Jurakić i Dujo Runje*.

»Bliži se finale i moramo ponovno pobjediti na izborima. Dosta je vremena propušteno, nema se što više čekati na putu prema europskim integracijama. Moramo misliti i na one najmlađe i njihovu budućnost. Trebamo pokazati i kako premijer *Zoran Đinđić* nije dao svoj život uzalud i nastaviti putem njegove vizije. Nemamo pravo okrenuti leđa demokraciji. DSHV želi participirati u društvenom životu

Srbije. Trebamo znati – ako nema demokracije za većinu, nema demokracije ni za manjine. Iz svih tih razloga DSHV sudjeluje na ovim izborima sa strankama koje su se pokazale kao demokratske«, rekao je Dujo Runje.

U dvorani »Zvonko« u Starom Žedniku i Domu kulture u Đurđinu, ispunjenim do posljednjeg mjesta, nazočnima se obratio i predsjednik Općinskog odbora DS-a *Saša Vučinić*.

»Hoćemo živjeti kao sav normalan svijet i da konačno Srbija postane zemlja u kojoj se neće češće birati, nego orati. Toga je dosta. Zemljopisno jesmo u Europi, ali u političkom smislu smo na samom začelju Europe. Naša ravnicu se i do sada pokazala na izborima kao najbolja u politici, glasujući za europsku opciju, a treba li građane prije ovih svibanjskih izbora podsjećati na one godine kada nije bilo električne energije, benzina, lijekova, a bilo je spiskova poginulih na nekom od frontova. Nikada više ne želimo to. Želimo živjeti kao normalni ljudi, bez obzira na nacionalnu pripadnost i da Srbija bude u gornjem dijelu na ljestvici vrijednosti koje karakteriziraju Europu«, rekao je Saša Vučinić.

Zvonko Sarić

Održan sastanak Odjela HNV-a za obrazovanje

Zainteresiranost za nastavu na hrvatskom jeziku u Sonti i Monoštoru

U pis u prvi razred je u tijeku te još nije poznat broj djece koja se žele upisati u odjele na hrvatskom nastavnom jeziku, konstatirano je u utorak na sastanku Odjela Hrvatskog nacionalnog vijeća za obrazovanje. Članovi Odjela iz Sonte i Bačkog Monoštora, *Zvonko Tadijan i Stipan Šimunov*, istaknuli su kako u ovim mjestima postoji zainteresiranost određenog broja roditelja za otvorenje odjela na hrvatskom jeziku, te su u tom kontekstu predložili nove sastanke dužnosnika HNV-a s roditeljima.

Na sastanku Odjela najavljeni su i seminari za stručno usavršavanje nastavnika osnovnih i srednjih škola. Prvi od njih »Kompetentan nastavnik između teorije i prakse«, akreditiran od Ministarstva prosvjete, održat će se sredinom svibnja u Subotici, dok će se seminari za predmetnu i razrednu nastavu u organizaciji »Školske knjige« iz Zagreba održati 24. svibnja u Tavankutu. Glede formiranja odjela osmog razreda na hrvatskom jeziku za predstojeću školsku godinu najavljena je mogućnost njihova otvorenja u OŠ »Matko Vuković« u Subotici i OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu.

Usvojen je i prijedlog kojim je određen broj djece iz svake od škola za ukupno 112 mjesta koliko je osigurano za ljetovanje u Selcu, koje za djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku organizira HNV.

Osim članova Odjela za obrazovanje, sastanku je nazočio i predsjednik HNV-a *Branko Horvat*.

D. B. P.

UKRATKO

DZH samostalno na lokalne izbore

Demokratska zajednica Hrvata samostalno izlazi na lokalne izbore u Subotici kandidirajući 23 člana za vijećnike u Skupštini grada. Razgovori o zajedničkom nastupu s Hrvatsko bunjevačko šokačkom strankom nisu uspjeli, a kontakata s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini nije ni bilo.

»Slogan Demokratske zajednice Hrvata je 'Zajedno za zajednicu'«, rekao je predsjednik DZH Đorđe Čović na konferenciji za novinare u srijedu. »Nemamo nositelja liste, pa se lista zove Demokratska zajednica Hrvata, s 23 kandidata. Osim u Subotici, sudjelujemo na lokalnim izborima u Somboru, Apatinu, Baču i Novom Sadu«. Čović je dodao kako je stranka prikupila nešto manje od 1200 potpisa potpore.

DZH će sudjelovati i na izborima za Skupštinu Vojvodine. Imat će tri kandidata.

»Jedan kandidat sam ja, na listi 'Zajedno za Vojvodinu – Nenad Čanak', po razmjernom izbornom sustavu. Imamo predstavnika u izbornoj jedinici 53, Subotica I, to je Zlatko Išković, kao i u izbornoj jedinici 54, – Josip Ivanković«.

O izbornom programu najmlađe stranke hrvatske manjine Čović je rekao:

»Stav DZH je da radimo na razrješavanju sukoba, kao i stvaranje konstruktivne i zdrave atmosfere, za rješavanje svih otvorenih pitanja svih građana. Nećemo dopustiti da pojedine osobe svoje osobne interese stavljaju ispred interesa zajednice.«

Upitan je li bilo kontakata s drugim dvjema hrvatskim strankama, Čović je rekao kako su razgovori o zajedničkom izbornom nastupu vođeni s Hrvatsko bunjevačko šokačkom strankom, ali nije došlo »do značajnijih rezultata«.

Ne navodeći ime stranke, Čović je rekao kako kontakata s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini nije bilo. Dodao je kako je njima u DZH-u neshvatljivo zašto se ta stranka nije odlučila na samostalan nastup.

Razgovor o suradnji

Generalna konzulica gerant Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg razgovarala je prošlog tjedna s nositeljem izbornih lista Mađarske koalicije Istvánom Pásztorom. Središnja tema njihovog razgovora bili su predstojeći izbori za republičku, pokrajinsku i lokalne skupštine. U razgovoru je sudjelovala i članica Općinskog vijeća Subotice zadužena za kulturu Ildikó Lovas. Bilo je riječi i o kulturnoj suradnji između umjetnika iz Republike Hrvatske i Subotice.

Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu

Kvalitetan rad nasuprot malom broju djece

*Veoma su važni projekti u kojima djeca dolaze u kontakt sa svojim vršnjacima iz Hrvatske * Problemi su vezani za Pravilnik o prijemu radnika te nedostatak kontinuiteta u stručnom usavršavanju nastavnika*

Osnovna škola »Matija Gubec« u Tavankutu, jedna je od pet škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku. Prva generacija na hrvatskom nastavnom jeziku upisana je prije šest godina, te danas u hrvatskim odjelima ima ukupno 35 učenika, što je nekih 10 posto od ukupnog broja učenika u školi. I pokraj činjenice da je svake godi-

ne općenito sve manje prvašića, te imajući u vidu kako je Tavankut mjesto s većinskim hrvatskih stanovništvom, taj je broj začuđujuće mali. Osim toga, važno je napomenuti kako u upisu u hrvatske odjele nije bilo kontinuiteta, te oni postoje u prvom (4 učenika), drugom (8 učenika), četvrtom (9 učenika) i šestom razredu (14 učenika).

Kao izborni predmet, u školi se izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U tri objekta (u Donjem Tavankutu, Gornjem Tavankutu i Ljutovu) ovaj predmet sluša ukupno 53 učenika. Statistika je sljedeća: u Donjem Tavankutu u nižim razredima 6 učenika, a u višim 24; u Gornjem Tavankutu 23 učenika u nižim razredima; dok u Ljutovu za ovakav vid izborne nastave nema zainteresiranih.

SURADNJA S HRVATSKOM: Prema riječima ravnateljice škole Stanislave Stantić-Prčić, kako bi nastava na hrvatskom »zaživjela« i bila kvalitetna mora se imati jasna

vizija. U tom kontekstu, ona ističe kako sama nastava nije dovoljna da bi djeca naučila govoriti standardni hrvatski jezik. Zbog toga su, kako kaže, veoma važni projekti u kojima djeca dolaze u kontakt sa svojim vršnjacima iz Hrvatske. »Kako bi učenici stečena znanja počeli primjenjivati, naš naglasak je njihovo uključivanje u projekte koji se organiziraju Hrvatskoj, kao i dolazak djece iz Hrvatske kod nas. Dakle, nije važno da djeca samo putuju u Hrvatsku i gledaju znamenitosti ili predstave, već im treba omogućiti izravni kontakt s drugim učenicima, da skupa sudjeluju u radionicama, pa i da se s

njima natječu«, kaže ravnateljica. Prema onomu što smo od nje mogli čuti, primjera takvih projekata ne manjka, u čemu prednjači njihova suradnja sa školom u Ernestinovu. »Od prvog saziva Kolonije mladih u Ernestinovu, naša škola sudjeluje na ovoj manifestaciji koja danas, između ostalog, okuplja i učenike iz Mađarske i Slovenije. Od Fokus Fondacije smo dobili sredstva za projekt implementacijske reciklaže, koji realiziramo u suradnji sa školom iz Ernestinova i udrugom »Miro«. Također, dio smo projekta »3Z«, u kojem uz još dvije škole, sudjeluje i naša učenička zadruga, s radionicom izrade predmeta u tehnici slame«, kaže ona.

Također, učenici su dosad dva puta sudjelovali na Smotri učeničkih zadruga Hrvatske, u Dubrovniku i Zadru, kontinuirano sudjelujući na »Danima kruha«, a ove godine škola je imala dvije ekipe na pokrajinskom natjecanju u ekološkom kvizu »Lijepa naša«. Treba spomenuti suradnju i s Hrvatima iz Segedina: djeca se međusobno drže, a skupa su išli u Rijeku na školu engleskog jezika.

Prednost rada u manjim odjelima

»Bez obzira jesu li to srpski ili hrvatski odjeli, manji odjeli mogu biti prednost, budući da se uvijek može kvalitetnije raditi s manjim brojem djece«, kaže ravnateljica Stanislava Stantić-Prčić.

Obavijest Hrvatskog nacionalnog vijeća Upis u hrvatske odjele

Hrvatsko nacionalno vijeće obavještava roditelje i djecu o mogućnosti upisa učenika u odjele na hrvatskom jeziku od 1. do 8. razreda u sljedećim osnovnim školama: OŠ »Ivan Milutinović« Subotica i Mala Bosna, OŠ »Matko Vuković« Subotica, OŠ »Sveti Sava« Subotica, OŠ »Matija Gubec« Tavankut, OŠ »Vladimir Nazor« Đurđin.

U istim školama postoji i izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

HNV obavještava roditelje i djecu o mogućnosti upisa u hrvatske odjele u Gimnaziji »Svetožar Marković« u Subotici, u 1. i 2. razred društveno- jezičnog smjera.

Sve informacije možete dobiti na broj ureda HNV-a 024/556-898. Kontakt osoba: Marija Mandić

Važna je svijest roditelja

Kao profesor kemije i fizike u KOŠ »Matija Gubec«, Slavko Benčik je upoznat sa situacijom u obrazovanju i na srpskom i na hrvatskom jeziku. Njegov sin Matija jedan je od četvero učenika 1. a odjela na hrvatskom u ovoj školi. »To što smo pripadnici hrvatske nacionalne zajednice bio je glavni razlog da dijete upišemo u hrvatski odjel. Smatram da je za roditelja važna ta svijest.

Međutim, ima dosta pripadnika hrvatske zajednice koji ne koriste ovo pravo, a po mom mišljenju, to je posljedica asimilacije koju su prošle ranije generacije. S druge strane, šest godina nije dugo razdoblje u kojem se može očekivati da će se ljudima »vratiti« ta samosvijest«, kaže Slavko Benčik.

AKTIVNOSTI U PLANU: Kako nam ravnateljica otkriva, u planu je još niz sličnih aktivnosti. »U svibnju tri naša učenika idu u Bakovčice kod Koprivnice na kviz iz povijesti »Hrvatska – moja domovina«. Na jesen ponovno idemo u Bakovčicu, gdje ćemo se predstaviti predstavom »Razlinkavi zec« i tamburašima. U lipnju idemo na susret škola koje nose ime Matije Gupca, koji će se održati u Gornjoj Stubici, a u kolovozu planiramo sudjelovanje na manifestaciji »Zemlja bez granica« u Osijeku, koja podrazumijeva kreativne radionice s mladima koje će voditi umjetnici iz Hrvatske i inozemstva«, kaže ravnateljica.

PROBLEMI U NASTAVI: S druge strane, problemi u svezi s nastavom na hrvatskom jeziku su, kako kaže, isti kao i svim drugim školama u kojima se ovakva nastava odvija. »Prvenstveno je to Pravilnik o prijemu radnika – kako doći do toga da kao ravnateljica službeno mogu primiti stručnu osobu koja može predavati na hrvatskom jeziku, i kako da ljudi koji imaju odgovarajuće diplome za rad na srpskom nastavnom jeziku dobiju status predavača na hrvatskom, tako što će polagati neke predmete. To bi onda bilo trajno rješenje«, kaže ravnateljica. U cilju poboljšanja nastave na hrvatskom jeziku, prema njezinim riječima, potreban je i kontinuitet u usavršavanju nastavnika na seminarima poput onoga gdje je skupina nastavnika išla u Ernestinovo, na predavanje o HNOS-u (Hrvatski nacionalni obrazovni standard).

»Uz seminare hrvatskog jezika, u organizaciji Hrvatskog akademskog društva, koje su pohađali i naši nastavnici, potrebni su im i akreditirani seminari. Glede stručne literature i učila, bilo bi dobro da i ubuduće, kao što je to bilo prošle godine, idemo na sajam knjiga Interliber u Zagrebu. Udžbenici iz Hrvatske su jako dobri, ali ih treba prilagoditi nastavnom planu i programu«, kaže ona, dodajući i kako je u cilju unapređenja nastave na hrvatskom jeziku potrebna jača povezanost škole s HNV-om, drugim školama koje već imaju nastavu na hrvatskom, te predškolskim ustanovama.

D. B. P.

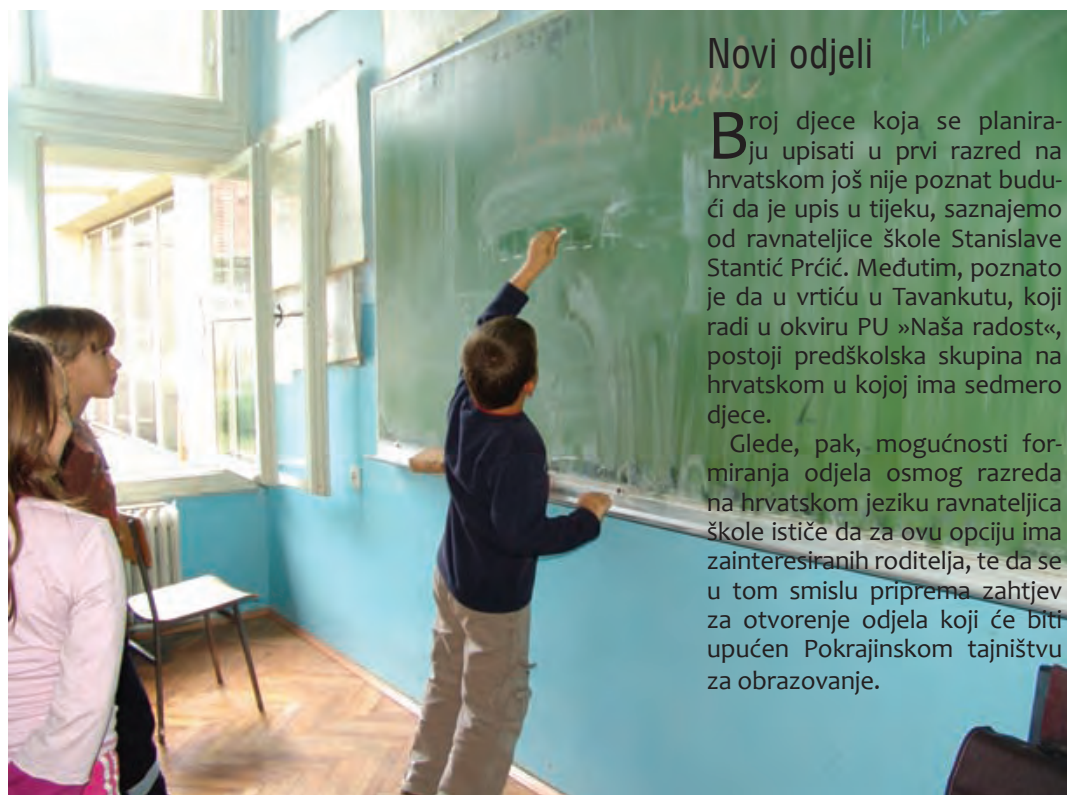
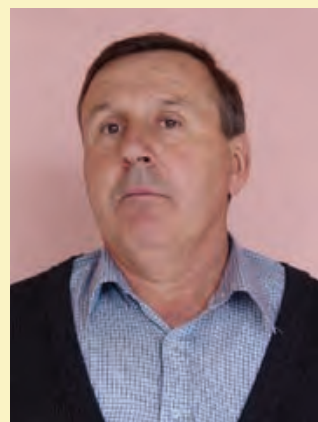
Ostati ono što jesmo

Marina Crnković je majka triju kćeri. Najmlađu od njih, Kristinu, koja u vrtiću ide u skupinu na hrvatskom jeziku, planira na jesen upisati u hrvatski odjel. Srednja kćer Marina već ide u hrvatski odjel (6. a), a Kristina koja je osmi razred i koja se školovala na srpskom, svoje će srednjoškolsko školovanje možda nastaviti na hrvatskom. »Težimo ostati ono što jesmo i to prenijeti i na našu djecu. Školujući se na hrvatskom jeziku, naša djeca mogu steći temelje koji su važni za njihov nacionalni identitet. Moja kći Marina je upisana s prvom generacijom na hrvatskom jeziku i mogu reći da sam zadovoljna njezinim školovanjem, a osim toga što ponekad na početku godine kasne udžbenici, drugih primjedaba nemam«, kaže Marina Crnković.

Iskoristiti pravo

Josip Vuković će svoju kći Milicu na jesen upisati u hrvatski odjel. »Za mene je važno iskoristiti pravo da se moje dijete školuje na materinjem jeziku. Smatram da takvom odlukom ona dobiva mogućnost učiti našu povijest, kulturu i umjetnost i sve ono važno po pitanju hrvatstva«, kaže nam ovaj roditelj.

Novi odjeli

Broj djece koja se planira ući u prvi razred na hrvatskom još nije poznat budući da je upis u tijeku, saznajemo od ravnateljice škole Stanislave Stantić Prčić. Međutim, poznato je da u vrtiću u Tavankutu, koji radi u okviru PU »Naša radost«, postoji predškolska skupina na hrvatskom u kojoj ima sedmero djece.

Glede, pak, mogućnosti formiranja odjela osmog razreda na hrvatskom jeziku ravnateljica škole ističe da za ovu opciju ima zainteresiranih roditelja, te da se u tom smislu priprema zahtjev za otvorenje odjela koji će biti upućen Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje.

Tribina u Skupštini Vojvodine

»Što to nama Europa nudi?«

Tema se sama nametnula, jer je pitanje eventualnog potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) izazvalo mnoge nesuglasice i polemike u političkom životu Srbije

»Europa nema alternativu!« – odzvanjalo je u prepunoj vijećnici Skupštine Vojvodine na tribini u organizaciji Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji. Pod pokroviteljstvom predsjednika Skupštine Vojvodine Bojana Kostreša, 11. su se travnja okupili: predsjednica Centra za kulturnu dekontaminaciju Borka Pavićević, kolumnist tjednika Vreme Teofil Pančić i autorica emisije Peščanik Radija B92 Svetlana Lukić, kako bi odgovorili na pitanje: »Što to nama Europa nudi?«

Tema se sama nametnula, jer je pitanje eventualnog potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) izazvalo mnoge ne-

ovaj dokument. Makedonija je bila prva zemlja potpisnica Sporazuma, učinila je to 2001., a iste godine to je učinila i Hrvatska. Istaknuto je kako ga je te godine i Srbija nakon listopadskih promjena imala priliku potpisati.

UZROK I POSLJEDICA: SSP predstavlja pravnu osnovu odnosa zemlje potpisnice i Europske Unije, te omogućava postupne pripreme za punopravno članstvo. Ukoliko bi Srbija potpisala Sporazum, najkasnije u roku od 6 godina bili bismo svjedoci mnogih promjena. Te promjene uključuju ukidanje carina, što izravno utječe na cijene roba, ukidanje državnih monopola, olakšavanje uvjeta za zapošljavanje građana Srbije u EU i obratno.

što je Srbija daleko od procesa pregovaranja je taj što je izostao javni konsenzus da se zločinci osude.

»Ima suviše mnogo ljudi u ovoj zemlji kojima ova zatvorena situacija odgovara. Sigurna sam kako jedini način da se ova zemlja upristoji jest kontrola izvana, što znači potpisivanje ugovora s Europom«, rekla je Svetlana Lukić. Srbija plaća penale, jer ne koristi kredite EU koji su joj na raspolaganju – za reformu carina, zdravstva i sustava obrazovanja, podsjetila je Lukić i dodala: »Mnogima odgovara ovaj status quo«.

Teofil Pančić bio je oštiji u osudi političke elite, jer po njegovu mišljenju nije postojao konsenzus da se ide prema Europi. »Dok je

ta država čekala do lipnja 2004. kako bi zaprimila poziv da postane kandidat za članstvo u EU. Tek je tada otvoreno 35 poglavlja o kojima Hrvatska mora pregovarati kako bi postala punopravna članica Europske Unije. To su tri poglavlja više nego što su imale Bugarska i Rumunjska. Pet godina je proteklo od potpisivanja SSP-a do početka pregovora s Hrvatskom. S obzirom da je potrebno razdoblje od oko 10 godina od trenutka potpisivanja do ulaska u EU, znači da je jedno desetljeće razdoblje koje ćemo mi morati pričekati za punopravno članstvo, ako Sporazum potpišemo odmah.« Hrvatska je otišla u drugom smjeru, ona je bukvalno

suglasice i polemike u političkom životu Srbije.

Skup je uime predsjednika Skupštine Vojvodine otvorio njegov savjetnik Aleksandar Kravić riječima: »Ovaj parlament je Europa, mi imamo šest službenih jezika. Donedavno ih je bilo pet, a sada imamo i šesti«, kazao je Kravić, misleći na hrvatski. Na skupu su među nazočnima bili i: predsjednica Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji Sonja Biserko, lider vojvođanskog odjela Helsinškog odbora Pavel Domonji, te predstavnik BETE za Vojvodinu Dinko Gruhonjić.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj Uniji prvi je ugovorni odnos koji bi Srbija potpisala s EU, uz napomenu da su Bosna i Hercegovina i Srbija jedine zemlje u regiji koje nisu potpisale

»Kada potpišemo Sporazum, automobil koji u Rumunjskoj košta 6000 eura i u Srbiji će koštati toliko. Njegova cijena danas je 9500 eura«, čulo se s govornice. Srbija bi postupno morala uskladiti sve svoje zakonodavstvo s europskim, a Europa bi aktivno pomagala jačanje institucija na svim razinama, osobito iz oblasti pravosuđa. Borba protiv kriminala i zaštita ulaganja bili bi još jedna od pozitivnih strana ugovora. Direktno promjene običnom građaninu značile bi povoljnije cijene robe široke potrošnje, konkurentnije tržište, lakši pristup europskom tržištu rada, plasiranju domaćih proizvoda u EU, zajamčene uvjete i ravnopravnost u zapošljavanju.

»U Europu ne idemo radi investicija, to treba biti posljedica«, rekla je Borka Pavićević. Glavni razlog

Slovenija prije 20 godina promovirala slogan 'za Europu', mi smo se bavili revizijom Kosovske bitke. Time se bavimo i danas«, rekao je Pančić. »Ime Europske Unije ovdje se stalno povezuje s nečim najgorim, a ideja je da se konzerviramo u nekom stanju čardaka ni na nebu ni na zemlji«.

Djelatnik civilnog sektora Ivan Kuzmanović iz Zemuna, govoreći o štetnosti eventualne radikalske vlade, naveo je primjer svoga grada. Zemun, koji ima paralelu s Vojvodinom, studija je slučaja radikalske ideologije. »Prošlost Srbije su Vukovar, Srebrenica i ubojstvo Zorana Đinđića. Mi moramo odgovoriti i na ta pitanja«.

PRIMJER HRVATSKE: Spominjući primjer Hrvatske, govornici su naveli kako je od potpisivanja SSP-a listopada 2001.

odletjela od nas, mi nemamo više iste teme i probleme«, komentirao je Pančić. Za RH se predviđa kako će za godinu-dvije biti spremna za pristupanje Uniji.

Pitanje potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ostaje i dalje otvoreno. Osim pozitivnih signala koji stižu iz Europe i poruka, koje nam šalju predsjednik Tađić i vicepremijer Đelić, spekuliralo se kako bi 28. travnja mogao biti datum potpisivanja. Ukoliko ipak do toga dođe, ostaje problem njegova ratificiranja u Narodnoj skupštini, gdje će biti teško osigurati većinu. Najnovije vijesti ukazuju na dodatni problem, jer Nizozemska uvjetuje svoj glas podrške potpunom suradnom Srbije s Haškim sudom.

Dijana Prčić

Učenci iz Vojvodine u finalu kviza »Lijepa naša«

Prvo, ali zapaženo sudjelovanje

*Po prvi put na svehrvatskom natjecanju u kvizu sudjelovale i ekipe osnovnih škola iz Vojvodine * Najzapaženiji uspjeh, deveto mjesto, ostvarila ekipa Osnovne škole »Vladimir Nazor« iz Đurđina*

Na državnom i svehrvatskom natjecanju u ekološkom kvizu »Lijepa naša«, koje je proteklog vikenda održano u Svetom Martinu na Muri, sudjelovale su i ekipe triju osnovnih škola iz Vojvodine, koje su sudjelovanje izborile na pokrajinskom natjecanju u Subotici. Ekipe su činili učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili izučavaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U konkurenciji osnovnih škola, budući da se kviz održava i u srednjoškolskom rangu, oni su svoje znanje odmjerili s vršnjacima iz ukupno 35 ekipa iz Hrvatske, te Bosne i Hercegovine. Kao i na pokrajinskoj razini, kviz se sastojao od pisanog i usmenog dijela iz oblasti geografije, biologije, kemije i vjeronauka, te power-point prezentacije kojom su ekipe predstavljale ekološku akciju što su ju sproveli u svojoj okolici.

Najzapaženiji uspjeh postigla je ekipa Osnovne škole »Vladimir Nazor« iz Đurđina (mentorica: *Ljiljana Dulić*) zauzevši 9. mjesto s 51 osvojenim bodom. Ekipa Osnovne škole »Ivan Milutinović« iz Male Bosne (mentorica: *Jelena Sedlak*) bila je 21. s 46 bodova, dok je ekipa iste škole iz centralnog objekta (čiji je mentor *Stipan Stantić*) natjecanje završila na 28. mjestu s 43 boda. Koordinator natjecanja za područje Vojvodine i ravnatelj OŠ »Ivan Milutinović« *Ivan Stipić*, smatra kako su ekipe postigle zapažen rezultat, s obzirom da je ovo bilo njihovo prvo sudjelovanje u kvizu.

Zadovoljni postignutim

»**M**ožemo biti zadovoljni nastupom naših ekipa, osobito zbog toga što mi još nemamo sedmi i osmi razred na hrvatskom jeziku, te su naši sudionici iz ovog uzrasta, slabije poznavali traženo gradivo. Stoga je bila prisutna i velika trema, jer su trebali parirati svojim vršnjacima. Zadovoljstvo je veliko i samim time što smo bili tamo, načinom na koji smo primljeni i što su nam pružili ruku smatrajući nas ravnopravnima, te se i samo natjecanje proširilo za još jednu državu«, kaže *Ljiljana Dulić*, mentorica ekipe OŠ »Vladimir Nazor«.

Članovi ekipa i njihovi mentori tijekom boravka u Svetom Martinu na Muri

»Budući da se ovo natjecanje održava već 17 godina, učenici u Hrvatskoj, pa i njihovi mentori, imaju veće iskustvo u ovom natjecanju. Stoga se može reći kako su ovo zapaženi rezultati učenika škola iz Subotice. U okviru prezentacija ekipe su osvojile 27, 28 bodova od ukupno 30, i bile u samom vrhu uspješnosti. Testove su nešto slabije uradili«, kaže *Stipić*.

Boravak u ovom međimurskom mjestu nije se sveo samo na natjecanje. Osim mogućnosti druženja s vršnjacima, za sudionike je organiziran obilazak obale i rukavaca rijeke Mure. U okviru turističko-edukativne rute pod nazivom »Mlinarov poučni put«, učenici su

Sudionici finala

Ekipu OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina činili su: *Nikola Prčić, Snežana Orčić, Andrea Dulić i Doris Stantić*; ekipu OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne predstavljali su: *Mario Francišковиć, Kristina Ivković, Toni Kopunović i Jovana Kovač*; u ekipi iste škole iz centralnog objekta bili su: *Marin Piuković, Gordana Cvijin, Stefan Crvenković Dulić i Ivana Stipić*.

imali prigodu vidjeti i stari mlin, koji je još uvijek u funkciji. Nije izostalo ni kupanje u Toplicama »Sveti Martin«, koje važe za najbolje i najuređenije u Hrvatskoj.

Organizatori kviza »Lijepa naša« su Ministarstvo znanosti

obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Agencija za odgoj i obrazovanje i Udruga »Lijepa naša«. Sudjelovanje učenika iz subotičke općine na natjecanju poduprla je lokalna samouprava.

D. B. P.

Predsjednik Udruge »Lijepa Naša« Ante Kutle u razgovoru s učenicima

Juraj Novosel, glavni i odgovorni urednik Hrvatskog glasnika iz Tuzle

Moramo se upoznavati i više surađivati

*Činjenica da u BiH postoji dvanaest stranaka s hrvatskim predznakom, pokazatelj je hrvatske nesloge i razjedinjenosti * Hrvatski glasnik je pokazatelj kako se dobrom organizacijom, voljom, entuzijazmom i s malo novca može puno postići*

Intervju vodio: Zvonimir Perušić

Mnogim djelatnicima hrvatskih udruga u Vojvodini ime *Jurja Novosela* dobro je poznato. Znaju ga kao uvijek rado viđenog gosta iz Tuzle, ali i odličnog domaćina tamo. Velika energija, pozitivna, kojom Novosel zrači, trebala bi biti trajan putokaz mladima koji postupno preuzimaju vođenje hrvatskih udruga. Iako je rođen i odrastao u Hrvatskom zagorju, Hrvati u Tuzli ga smatraju u potpunosti svojim. U jednom intervjuu u povodu 15. obljetnice Hrvatskoga glasnika, čiji je Juraj Novosel glavni i odgovorni urednik, *Ivica Kovačević* je rekao:

»Jurja Novosela manje-više poznaje cijeli grad. U Tuzlu je došao pedesetih godina prošloga stoljeća i od tada do danas neprestano daje i djeluje u životu našega grada. Neki će ga nazvati legendom Tuzle, iako će on u šali reći kako su sve legende već odavno mrtve, drugi opet živucom enciklopedijom Tuzle, ja i mnogi drugi, pamtim ga kao našega profesora. Bilo kako bilo, gospodin Novosel našao je svoje mjesto u srcima brojnih Tuzlaka i sasvim je sigurno jedan od simbola Tuzle.«

Juraj Novosel u Tuzli je ostao i kad je zaratilo. Neposrednim je svjedokom svih zbivanja u tom gradu za vrijeme rata, ali i pokretač brojnih akcija, koje su za cilj imale očuvanje hrvatskoga identiteta u Bosni i Hercegovini, prije svega u tuzlanskom kraju.

HR: Dejtonski sporazum iz 1995. godine donio je Bosni i Hercegovini mir i krhku ravnotežu snaga, ali ne i trajnu stabilnost. To se pokazalo i nakon proglašenja kosovske neovisnosti – među prvim stigle su reakcije iz BiH, i to prijetnje da će se kosovski problem preliti na tu državu, te da će Republika Srpska zatražiti referendum o odcjepljenju. Kako Vi vidite sadašnju situaciju u BiH?

Dejtonski sporazum je donio Bosni i Hercegovini mir i određeni napredak, naravno ne onako kako su to narodi i građani očekivali, ali sigurno je taj Sporazum imao svojih prednosti, ali i mana. Njime nije zagarantirana jednakopravnost naroda, što se u praksi pokazalo nebrojeno puta, međutim, on je zaustavio rat i omogućio narodima da se, uz pomoć međunarodne zajednice, dogovaraju i planiraju bolju budućnost za Bosnu i Hercegovinu. Kosovski problem se u jednom danom političkom momentu negativno reflektirao na stanje u BiH. Danas, više od mjesec dana nakon proglašenja neovisnosti Kosova, strasti su se smirile i više nitko ne spominje referendum. Razumijem, ali ne opravdavam poteze i retoriku koju je u tom momentu iznosilo i govorilo vodstvo Republike Srpske. Uz pomoć međunarodne zajednice Bosna i Hercegovina će ostati suverena i nedjeljiva.

HR: Govori se kako su Hrvati najgore prošli Dejtonskim sporazumom. Naime, Srbi su dobili svoj entitet, a Bošnjaci dominiraju u drugom. Dojam je kako su Hrvati skrajnuti i kako utjecaja na život i društvene okol-

nosti imaju samo u Hercegovini. Što mislite o tim tvrdnjama?

Točno je da su Hrvati kao najmalobrojniji narod zaklinuti, ne samo Dejtonskim sporazumom nego i tihom revizijom Vašingtonskoga sporazuma, koja je išla na našu štetu. Za takvo stanje određenu odgovornost moraju preuzeti i sami Hrvati. Činjenica da u BiH postoji dvanaest stranaka s hrvatskim predznakom, pokazatelj je hrvatske nesloge i razjedinjenosti. Toliki broj stranaka nema ni najbrojniji bošnjački narod. Hrvati su većina u trima županijama, ali ni to im u potpunosti ne omogućava da na adekvatan način mogu odlučivati o svojoj sudbini, jer o mnogim bitnim stvarima odlučuje se na federalnoj razini, a tamo uvijek mogu biti preglasani. Danas se odluke donose bez predstavnika jednog naroda. Ne treba zaboraviti da Bošnjacima, kao i Srbima, odgovara postojeće stanje dominacije, dok su Hrvati nadglasavani. To se više ne može i neće tolerirati. Rasprava o novom Ustavu BiH dat će mogućnost Hrvatima da se po prvi puta i stvarno uvrste u Ustav kao konstitutivan i suveren narod u BiH. U interesu naroda koji BiH doživljava kao svoju domovinu, čelnici stranaka s hrvatskim predznakom moraju se izdići iznad dnevnopolitičkih trvenja i političkim sredstvima izboriti se za hrvatsku jednakopravnost.

HR: Kakva je situacija bila u Tuzli za vrijeme rata? Kakva je bila etnička struktura u tom gradu prije, a kakva sada, nakon rata?

Politička situacija za vrijeme rata bila je promjenjiva. Imali smo 115. HVO brigadu »Zrinski«, koja je bila sastavnica Drugog korpusa Armije BiH, ali iz nerazumljivih razloga je ukinuta 10. siječnja 1994. Mnogi bojovnici su otišli iz zemlje i nisu se nikada vratili. Našli su dom u tuđem svijetu. U Tuzli nije bilo nemira među građanima. Sigurno je kako je sada manje Hrvata nego prije prošloga rata. Nema pravih statističkih podataka.

HR: Koliko je ljudi stradalo u Tuzli za vrijeme rata? Je li bilo primjera međunarodne solidarnosti u vrijeme rata?

Mnogo je ljudi stradalo za vrijeme rata od granatiranja grada, zatim na bojišnicama. Posebno je upečatljiv događaj – kada se na Kapiji u centru grada, 25. svibnja 1995. godine dogodio stravičan zločin. Ispaljena granata s Ozrena ubila je

71, a ranila 172 uglavnom mlade osobe. U Tuzli je postojala međunarodna solidarnost. Najveću zaslugu za to ima Caritas, koji je pružao pomoć svim građanima, bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost.

HR: Kako se život u Tuzli odvija sada? Tko je na vlasti i kakva je politička, gospodarska, kulturna uloga tamošnjih Hrvata?

Život u gradu odvija se u miru. Vlada velika nezaposlenost. Mladi traže izlaz i žele otići iz Tuzle, kao i iz cijele Bosne i Hercegovine. Okolna sela su prazna, njive neobrađene. Tu žive starije osobe i primaju pomoć od djece, koja su u inozemstvu. Vraća se malo njih, ili se nitko ne vraća. Vratit će se kad prime mirovinu i kad ostaru. U Tuzli se mnogo gradi. Trgovački centri. Stambeni objekti. Ipak netko ima novca. Broj takvih je jako mali. Hrvati, kao i drugi građani, imaju svoje tvrtke. U političkim strukturama smo jako malo zastupljeni. To se posebno odnosi na Općinsko vijeće i Kantonalnu skupštinu. Malo nas je i podijeljeni smo. Svi bi htjeli biti prvi i ne mogu se dogovoriti o jedinstvenoj listi za izbore. Tu nam nitko nije kriv. Na kulturnom planu zauzimamo visoko mjesto. Možda smo i najbolji.

HR: Koje institucije okupljaju Hrvate u Bosni i Hercegovini?

Ovih dana, u ožujku, obilježili smo petnaestu obljetnicu hrvatskih društava, koja su obnovila rad ili su osnovana 1993. godine. Danas je u Tuzli vrlo aktivno Hrvatsko kulturno društvo »Napredak«. Napredak redovito organizira izložbe, koncerte, predstavljanje knjiga, izdaje Hrvatski glasnik, svake godine organizira Međunarodnu likovnu koloniju, ima Tamburaški orkestar i školu tambure. Uredili smo zajedno s franjevačkim samostanom Galeriju »Kristian Kreković«. Napredak organizira i provodi mnoge aktivnosti u suradnji s franjevačkim samostanom u Tuzli. Aktivno je i Društvo »Hrvatski dom«, Udruga »Hrvatska žena«, Matica hrvatska, Pjevački zbor

Iuventus Salinarum, Frami i drugi.

HR: Što mislite o mogućnosti da Hrvati u BiH ostanu bez prava na dvojno državljanstvo, kao što najavljuje član Predsjedništva BiH Haris Silajdžić, odnosno da moraju birati između BiH državljanstva i državljanstva Republike Hrvatske?

Mislimo da se neće dogoditi to što najavljuje predsjedavajući Predsjedništva BiH Haris Silajdžić. Čekamo novi Ustav, u kom će Hrvati biti potpuno konstitutivni, te neće biti moguće donositi odluke na štetu nijednoga naroda.

HR: Tko je i kada došao na ideju pokrenuti

Zagorac na trajnom radu u Bosni

Juraj Novosel rođen je 1930. u Banšćici, Gornja Stubica, Hrvatsko zagorje. Filozofski fakultet je završio u Zagrebu. Radio je u gimnazijama u Đakovu (1954.-1956.) i Doboju (1956.-1959.). Od 1959. godine zaposlen je na Tehnološkom fakultetu i na Sveučilištu u Tuzli – do umirovljenja 1993. Tijekom rada na Fakultetu i Sveučilištu predavao je honorarno latinski jezik u gimnaziji, medicinskoj školi i u Općoj gimnaziji KŠC u Tuzli, jer nije bilo nastavnika za taj predmet (21 godinu). Radio je na pripremama za osnivanje (od 1959.) Tehnološkoga fakulteta, zatim Medicinskoga i Sveučilišta u Tuzli, Studentskog doma, Studentske poliklinike i Zajednice univerziteta Bosne i Hercegovine.

Uredio je i napisao oko 65 sveučilišnih i fakultetskih publikacija. Bio je i urednik časopisa »Univerzitet danas« Zajednice univerziteta Jugoslavije.

Bio je aktivan i u sportskim organizacijama: predsjednik Omladinskog sportskog društva Jedinstvo (4 kluba u prvoj saveznoj ligi, košarkašice prvakinja Europe i dr.).

Radio je na obnavljanju rada hrvatskih društava: HKD Napretka, Hrvatskoga doma, HŠD »Zrinski«. Aktivan je od prvoga broja Hrvatskoga glasnika, glavni je tajnik Napretka, bio je urednik, a sada je glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika. Autor je preko 180 članaka iz povijesti, kulture, religije, obrazovanja i mnogih aktualnih članaka iz života grada Tuzle. Objavljivao je članke i u književnim časopisima u Zagrebu i drugdje.

Za svoj dugogodišnji rad dobio je brojna priznanja i nagrade. Primio je 25 diploma, plaketa, povelja i 30 zahvalnica. Nagradili su ga – fakulteti, sveučilišta Sarajevo i Tuzla, Studentski centar, Univerzitetski klinički centar, HKD »Napredak« Sarajevo i Tuzla, Općina Tuzla...

O Juraju Novoselu u Tuzli su snimljena i prikazana dva dokumentarna TV filma na temu: ličnosti grada.

list Hrvatski glasnik? I s kojim ciljem? Smatrate li da je taj cilj postignut?

Na inicijativu tuzlanskoga gvardijana fra Petra Matanovića okupio se u prosincu 1992. godine u franjevačkom samostanu u Tuzli popriličan broj novinara, kulturnih i prosvjetnih djelatnika i stručnih ljudi za računalnu pripremu, te je počeo rad na prvom glasilu hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini nakon pada komunizma. Nazvali smo ga Hrvatski glasnik, a prvi broj je izašao za Božić 1992. u teško ratno vrijeme, kad je ovakvo glasilo bilo najpotrebnije našem narodu i svim građanima našega grada. Na ranijem sastanku u studenom 1992. godine, nakon mnogih prijedloga kako informirati ljude, kako osigurati opstanak na ovim prostorima, jer je počela informativna blokada i nisu nam neke informacije koje su došle do nas bile sklone, a mnogi listovi su prestali izlaziti. Dogovoreno je da trebamo izdavati vlastito glasilo u okviru Hrvatskoga kulturnog društva »Napredak«. I tako je počelo.

Cilj je sigurno postignut. Već 1993. formiraju se ili obnavljaju ranija društva. Sve je to utjecalo na konsolidiranje hrvatske zajednice, na ostanak na ovim prostorima, na snošljivost i razumijevanje i suživot svih naroda koji žive u Bosni i Hercegovini, na promicanju kulture i tradicije hrvatskoga i drugih naroda. Hrvatski glasnik je pokazatelj kako se dobrom organizacijom, voljom, entuzijazmom i s malo novca može puno postići. Problemi nas prate od prvoga broja, ali nismo nikada posustali. List ipak izlazi kontinuirano već šesnaestu godinu. Smatram da je Hrvatski glasnik pojavom i opstankom opravdao svoje postojanje. Sigurno su čitatelji prepoznali i trud i rad, o tome govori i sama činjenica da su ljudi koji znaju značaj pisane riječi mnogo puta potvrdili kako je Hrvatski glasnik glasilo, koje rado čitaju svi građani koji drže do kvalitetne informacije, stručnog pristupa i neovisnog informiranja javnosti, da zahvaljujući uređivačkoj politici koja afirmiranjem svih naših različitosti zapravo afirmira tradicionalne dobre odnose naroda našega kraja. Koncem prosinca 2007. godine navršilo se 15 godina otkako je počeo izlaziti Hrvatski glasnik. Tim povodom upriličena je i prigodna svečanost, a proslavi Glasnikova rođendana odazvali su se brojni ugledni građani Tuzle, Tuzlanske županije, BiH i šire. Da je riječ o značajnom i ozbilj-

nom mjesečniku, koji obrađuje sve oblike suvremenog života, potvrdio nam je veliki broj onih koji su došli uveličati ovu značajnu obljetnicu.

HR: Tko pomaže objavljivanje lista? Kakva je potpora listu od strane Republike Hrvatske?

Glasnik nema stalni izvor financiranja. Živimo uglavnom od donacija, reklama, prodaje, potpore Općine

se od dviju škola – opće gimnazije i devetogodišnje osnovne škole. Gimnazija je djelovala od 1995. do 2001. u iznajmljenom prostoru, a 2001. useljena je u novoizgrađeni Centar »Sveti Franjo« u Klosterskoj ulici. Te godine počela je s radom i osnovna škola u osmogodišnjem trajanju. Centar je izgrađen uglavnom donatorskim sredstvima katoličkih organizacija

Tuzla, Vlade Tuzlanske županije i ponekada i Vlade Republike Hrvatske. Glasnik nema profesionalnih novinara, ima mnogo suradnika, uglavnom volontera, među profesionalnim novinarima drugih glasila, kulturno-prosvjetnim djelatnicima i svećenicima. Međutim, osjeća se potreba za stalnim uposlenicima, posebno mladim kadrovima.

HR: Katolički školski centar u Tuzli najbolji je primjer kako se školovanje na hrvatskom jeziku može provoditi na vrlo visokoj razini i izvan Hrvatske. Kada je, na čiju inicijativu i čijim sredstvima utemeljena ta školska ustanova?

Katolički školski centar »Sveti Franjo« osnovala je Vrhbosanska nadbiskupija iz Sarajeva 1995. godine. To je treći po redu od sedam takvih centara u BiH. Sastoji

Europe, ponajviše Renovabisa. U tuzlanskoj županiji većinsko stanovništvo je bošnjačko i u svim školama službeni jezik je bosanski, katolici-Hrvati ove regije tražili su školu na hrvatskom jeziku. Škole djeluju po nastavnom planu i programu sustava katoličkih »Škola za Europu«, a službeni jezik u školama je hrvatski.

HR: Što sve sadrži Katolički školski centar? Razina i kvaliteta nastave u Katoličkom školskom centru u Tuzli vrlo je visoka, ta je škola elitna i pohađaju je djeca ne samo hrvatske nacionalnosti. Kako je to postignuto?

Katolički školski centar sa svojih 900 učenika i 70 uposlenika svrstao se među vodeće škole u osnovnom i srednjem obrazovanju ove županije. To je postignuto kvalitetnim radom i odgojem,

kvalitetnim prostorom, stručnim nastavničkim kadrom i suvremenim nastavnim učilima i opremom. Škole imaju moderno opremljene učionice i kabinete, s knjižnicom, sportskom dvoranom, vanjskim igralištem i amfiteatrom. Škole pohađaju većinom djeca hrvatske nacionalnosti, ali ih pohađaju i djeca drugih nacionalnosti i vjera, koja se žele školovati po europskim standardima.

HR: Tijesno ste suradivali s Hrvatima u Vojvodini, poglavito u Subotici. Redovit ste gost na likovnoj koloniji na Bunariću, a vidali smo Vas i na Dužijanci i Velikom prelu. Koliko je važno da se Hrvati u dijaspori, prije svega Hrvati koji nisu iseljena Hrvatska, nego dio jedinstvenog hrvatskog naroda odijeljen od matice naknadno uspostavljenim državnim granicama, međusobno povezuju i surađuju na planu kulture i tradicionalnih običaja?

Mi surađujemo s mnogim hrvatskim društvima: Subotica, Bač, Mohač, Pečuh. Želja nam je sa svima ostvarivati još čvršću suradnju na planu kulture i tradicionalnih običaja. Mislimo da ćemo nastaviti i razvijati još bolju suradnju sa Suboticom. U tome će nama pomoći Hrvatska riječ, a Vojvodanima Hrvatski glasnik. Ljudi moraju posjećivati jedni druge, održavati koncerte, izložbe slika, predstavljanje knjiga. Moraju se više upoznavati. Društva trebaju sačiniti plan suradnje za svaku godinu, osigurati sredstva, a i Vlada Republike Hrvatske trebala bi više pažnje posvećivati ovakvoj suradnji. Radovao nas je svaki poziv od naših prijatelja iz Subotice, a vjerujemo i naš poziv Subotičanima. Mislim da naša dva časopisa trebaju više surađivati, prenositi tekstove koji su od interesa za Suboticu, odnosno Tuzlu, posjećivati se i sl.

HR: Kako Vi, kao čovjek sa strane, vidite organiziranost i predanost očuvanju nacionalne svijesti Hrvata u Vojvodini?

Sve je isto. Za sve snosimo dio krivice mi, sami Hrvati. Nas ubija naše nejedinstvo. Mnogi se tome raduju. Prema onoj latinskoj izreci: divide et impera (podijeli, pa vladaj). Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« i Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« trebaju, moraju više raditi na očuvanju i jačanju svijesti Hrvata, jer ćemo se, u protivnom, izgubiti. ■

Momire, doviđenja u vječnosti

Zašto je to Bog dopustio?!

Nije Bog kriv. Čovjek je kriv. Čovjek ne sluša glas svoje savjesti. To ne valja i to ga vodi u propast

Piše: vlč. Andrija Anišić

Onak se dogodio nemili događaj uboda nožem sad već pokojnog Momira, učenika Srednje medicinske škole u Subotici, u kojoj ja predajem vjeronauk, neprestano mi učenici koje susrećem postavljaju teška pitanja: »Zašto je to Bog dopustio?«, »Zašto se to moralo dogoditi?«, »Zašto Bog nije uslišao ni naše, ni Vaše molitve da mu spasi život?«. A na vijest o njegovoj smrti primio sam nekoliko »sms« poruka. Evo nekih: »Umro nam je drug...«; i što sad... kako dalje ...«; »Molim Vas molite za Momirovu dušu, umro je jučer. Jako mi je teško. Molite za njega, molim Vas!«. Netko na vjeronauku za mlade reče: »Molim vas izmolite danas svi po jedan Očenaš za Momira i da pravda bude zadovoljena«.

Doista, prava drama u dušama mladih i odraslih. I traje to već danima. I još će trajati. Samo čovjek bez srca može ostati gluhi i bezosjećajni pred tolikom silinom zla, stradanja i boli i pred mnoštvom svih tih pitanja i razmišljanja. Pokušat ću kao svećenik i kao čovjek razmišljati nad onim što se dogodilo i nad onim što sve muči ovih dana – i mlade i odrasle.

NIJE SE MORALO DOGODITI: Na pitanje – zašto se to moralo dogoditi, odgovaram: Nije se moralo dogoditi! Naravno da je meni skrivena potpuna pozadina toga događaja. Ono što je mene najviše pogodilo jest činjenica da se to dogodilo. Da se tako nešto moglo dogoditi! Da mladi, koji su inače otvoreni druženju i prijateljavanju, mogu doći u situaciju da budu zahvaćeni takvom mržnjom, takvim bijesom te da ne vide drugog rješenja svoga sukoba nego u tući, ranjavanju ili ubijanju.

Naravno, polazna točka u svemu tome trebala bi biti traženje korijena mržnje i nasilja. Jasno mi je kao teologu da je zlo došlo u svijet po grijehu i da je grijeh u korijenu svakoga zla.

»Ako nema Boga – sve je dopušteno«, napisao je davno i Dostojevski. Čovjek je sebe stavio na mjesto Boga i misli da on može i smije određivati norme ponašanja sebi i drugima. Tako se stvara novi moral: »Dobro je ono što ja smatram da je dobro i grijешnici su oni koji ne prihvaćaju moje mišljenje i moje stavove«. U takvom ozračju, svako je zlo moguće, jer »ljudi-bogovi« su spremni na razne načine privoliti druge da im se priklone i poklone: i novcem, i nasiljem – prijetnjama, ucjenama, reketima, mučenjima, pa i ubojstvima... Doista, nevjerojatna je i strašna moć zla, koje je čovjek kadar počinuti. Nek nam se Bog smiluje.

Pokušat ću odgovoriti na neka pitanja mladih: »Zašto je Bog to dopustio?« Zato što Bog poštuje ljudsku slobodu i čovjekovu slobodnu volju čak i onda kada čini zlo. Pomislimo što bi bilo od nas kad bi nas, primjerice, Bog svaki put kad želimo učiniti nešto loše udario čekićem po glavi. No, Bog u biti svakoga odvraća od zla. U svijest svakoga čovjeka »snimio« je glas koji mu govori: »Dobro čini, zlo izbjegavaj«. To je savjest – neprocjenjivi Božji dar čovjeku. Ona je »središte i središte svakoga čovjeka« i svakog čovjeka odvraća od zla i potiče na dobro. Kad god se počinu zlo to ukazuje na činjenicu da je zakazao »faktor čovjek«, a ne »faktor Bog«. I u knjizi Tobijinoj piše: »Ne čini nikome što bi tebi samomu bilo mrsko« (Tob 4,15). Isus je to pravilo dao u pozitivnom smislu: »Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima« (Mt 7,12). Što je to u čovjeku što ga odvraća od tog tako jasnog i korisnog pravila?

I MI ČEMO JEDNOG DANA ZNATI: Ponudu za prikladno rješenje svih međuljudskih sukoba, pa i svih problema rata, nepravde, neimaštine i gladi Isus je dao u svojoj zapovijedi koja glasi: »Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge« (Iv 13,34). Znamo dobro koja je bila njegova mjera ljubavi: »Dati život za druge!«. Ne prihvaćam tvrdnju da Bog šuti i ne reagira na zlo koje se događa u svijetu.

Žrtva nasilnog vršnjaka

Momir Milutinović, 17-godišnji učenik Medicinske škole u Subotici, koji je u nedjelju 13. travnja preminuo od posljedica višestrukih uboda nožem, pokopan je u utorak 15. travnja na Pravoslavnom groblju u Subotici. Momira Milutinovića napao je njegov vršnjak O.O. 1. travnja u dvorištu Medicinske škole i nanio mu šest uboda nožem. Nesretni mladić je sve vrijeme nakon napada bio u dubokoj komi, a umro je na Institutu za kardiovaskularne bolesti Kliničko-bolničkog centra Beograd. Sprovodu Momira Milutinovića prisustvovalo je više tisuća ljudi, članova njegove obitelji, rodbine, prijatelja i poznanika.

Uvjeren sam da svakom čovjeku koji namjera, recimo, ubiti drugoga, Bog na vrijeme, po savjesti, šalje upozorenje: »Nemoj to činiti. To nije dobro!«. Nije Bog kriv. Čovjek je kriv. Čovjek ne sluša glas svoje savjesti. To ne valja i to ga vodi u propast.

Kako je, naprotiv, lijepo kad čujemo kako ljudi suosjećaju u nečijoj boli. Kako odvajaju od svoga da bi pomogli drugima. Bilo mi je toliko divno kad sam slušao kako su ljudi pomagali nastradalima od poplave u Banatu ili koliko se puno dobrote pojavilo na obzoru čitavoga čovječanstva prigodom teške tragedije koja je pogodila područja zahvaćena katastrofalnim »tsunamijem«. Tada su ljudi reagirali pozitivno na glas svoje savjesti, koja im je govorila: »Čini dobro; treba činiti dobro; dobro je činiti dobro.«

I još jedno je pitanje vrlo teško: »Zašto Bog nije uslišao naše molitve i ozdravio Momira?« Na ovakva pitanja obično kažem jednostavno: »Ne znam«, ali s vjerom: »Bog zna i mi ćemo jednoga dana znati«. U takvim situacijama nas može jedino utješiti vjera u vječni život. Ako nema vječnog života, onda je i ovaj slučaj i svi slični slučajevi put koji vodi u očaj, u beznađe, jer nijedan ljudski razlog nije dovoljno snažan da utješi one koji plaču za onima koji još nisu morali umrijeti! No, oni koji vjeruju, iako beskrajno tužni, neće pasti u očaj. Nada vječnog života snaga je koja čovjeka može dići i pomoći mu da živi i ide dalje i u ovakvom slučaju i u svim teškim kušnjama koje čovjeka mogu zadesiti. Vjernik nikada neće reći: »Što mi vrijedi vječni život kad njega više nema«, ili »što će mi vječni život kad ovdje moram toliko patiti«. Nije potrebna velika mudrost da čovjek može realno reći: »Jest, i sto godina ovdje na zemlji nije ništa u usporedbi s vječnošću«. Vječnost nije milijun godina, ni milijardu godina, ni milijardu milijardi godina. Vječnost je vječnost. I zbog vječnosti se isplati nadati se i biti dobar. Mi znamo da samo živjeti dobro na ovoj zemlji »osvajamo« vječni život – život u vječnom miru, radosti, sreći i ljubavi. Gradeći civilizaciju ljubavi stizemo u raj, u ozračje ljubavi koja ne prestaje.

Uvjeren sam da će Momirova tragična smrt pokrenuti mnoge »duhove« i da će svi učiniti sve da se takvo što više nikada ne dogodi i da će njegova smrt biti izvorom one ljubavi koja je kadra pobijediti zlo. »Omnia vincit amor« – »Ljubav sve pobjeđuje« govorio je sv. Augustin.

I za kraj htio bih izraziti vjeru i nadu i podržati ono što je napisala jedna profesorica: »Momir sad Boga gleda u oči, nadam se da je nasmijan i da je Bogu pružio ruku!« Zato bih, dok za njega molim, htio mu reći: »Momire, doviđenja u vječnosti. Moli za nas i čekaj nas«. Doista, hvala Bogu što je čovjeka učinio besmrtnim!

Drvo s bogatim korijenjem

Mitrovica, grade pokraj Save

Broj Hrvata u Srijemu značajno se smanjio i gotovo više i nema mjesta s većinskim hrvatskim življem, ako izuzmemo Staru Bingulu, gdje je i hrvatski jezik priznat kao službeni jezik

Još dok sam iz Osijeka hitao k Srijemskoj Mitrovici, pjevušio sam davno naučeni stih i jednostavno nisam mogao odoljeti ne staviti ga u naslov. Tu pjesmu pjevali smo davnih dana, kao dječaci, kao mladići i kao momci diljem Srijema, u formi bečarca, drumarca, svatovca, pjevali ju u raznim prigodama, ali ju je do zvjezdanih visina vinuo *Aleksandar Dejanović*, čuveni mitrovački zubar i još čuveniji pjevač. Eh, tada su moje Šokice u najboljim godinama znale uzdisati – ovaj baš lipo piva.

Dugo već nisam išao na tu stranu, mada se nikada nisam zarekao, i Mitrovica me se dojmila nekako ljepšom, umivenijom, oku ugodnijom. »Nije to ni slučajno«, kaže doskorašnji predsjednik Općine, a odnedavno gradonačelnik Srijemske Mitrovice, *Zoran Mišćević*. »Vlast u gradu ima demokratska opcija, koja je ispunila dana obećanja, puno je toga urađeno i Mitrovica je promijenila izgled. Uradili smo infrastrukturu u Lačarku, Mačvanskoj Mitrovici, izgradili smo prvi atletski stadion u Srbiji, jednom riječju, osigurali dovoljno sredstava za sve naše projekte«. Što se nacionalnih manjina tiče, gradonačelnik je istaknuo kako je u općini sve u redu, jer raznolikost može voditi samo bogatstvu i kad je u pitanju nacionalni pa i vjerski aspekt. Dapače, baš ova vladajuća struktura vratila je Hrvatski dom pravim vlasnicima, a nedavno je vraćeno i zemljište župi sv. Dimitrija, oduzeto još 1964. godine. Izdvajaju i značajna sredstava za rad kulturnih društava, na samo Hrvata, već i Nijemaca, Mađara i drugih manjina. »Jesu li ta sredstva i dostatna, ne mogu komentirati, ali pred njima su i drugi izvori sredstava, pa neka prijavljuju projekte. Važno je da se mi trudimo, a ako nas pritom Hrvati još

i pohvale, nama je to samo kompliment«, kaže gradonačelnik Mišćević.

KROZ MITROVICU: Moj domaćin, predsjednik HKC Srijem *Ivan Cingeli*, poveo me u razgledanje Mitrovice i doista se ima što vidjeti. Prošli smo pokraj obiteljske kuće Švelovih, gdje je rođena *Mara Švel-Gamiršek*, prošli pokraj iskopina, gdje je bila kuća *Ise Velikanovića*, pisca, novinara i prevoditelja, prošli smo i pokraj obiteljske kuće Lončarevićevih, gdje sam se sjetio pokojnoga čika Đuke, *Jurja Lončarevića*, kojega sam upoznao u Zagrebu, u Zajednici prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. Prošli smo Kuzminskim šorom, gdje je nekada bilo najviše Hrvata u Mitrovici i pokraj Brda, gdje ih danas gotovo i nema. Onda smo pošli do župnika, koji nas je već čekao.

»Jedan sam od rijetkih župnika koji ima privilegij raditi u mjestu rođenja, jer još je Isus rekao, nije prorok dobrodošao u svome zavjčaju, ali meni se posrećilo«, kaže preč. Eduard Španović, župnik župe sv. Dimitrija, dekan Mitrovačkog dekanata i začasni kanonik. U ovim izvanrednim prilikama, još je i upravitelj župa u Lačarku, Gibarcu i Kukujevcima, pa ga pitamo kako se nosi s tim obujmom poslova. »Vidite, broj Hrvata u Srijemu značajno se smanjio i gotovo više i nema mjesta s većinskim hrvatskim življem, ako izuzmemo Staru Bingulu, gdje je i hrvatski jezik priznat kao službeni jezik. I Mitrovica, u kojoj je nekada bio znatno veći broj Hrvata, prema posljednjem popisu ima ih 2600, mada odgovorno mogu reći kako je ta brojka veća barem za 1500. U pravu ste, kada ste pitali je li konkatedrala puna, jest, ali u Mitrovici ima i drugih katolika, primjerice Nijemaca i Mađara. Što se tiče liturgijskoga

Preč. Eduard Španović i sestra Cecilija

života, možemo biti iznimno zadovoljni, jer Srijemci vole svoju crkvu, naše su mise uvijek veličanstvene, praćene zbornim pjevanjem i orguljama, uz sudjelovanje 15 do 20 ministranata. E, nešto morate znati. Mi smo prostorno poput Slavenskoga Broda, a on ima 7 župa, a naši vjernici u našu jednu župu moraju dolaziti i s udaljenih rubnih dijelova pa često bude – volja postoji, srce hoće, duša je okrenuta k vjeri, ali noge ne mogu – i to je naš problem«.

»Vjerojatno brojke, gledajući po sakramentima, vrlo lijepo ilustriraju stanje na terenu, no po gradovima one često i nisu vjerodostojne, a ja tomu dodam, kod nas je tipično srijemski. Prije je u Mitrovici bilo 4 tisuće Hrvata i bilo je 50-60 krštenja i 80-90 ukopa, a ja sam ovdje desetak godina i imamo 30-45 krštenja godišnje i 60-70 ukopa. No kod vjenčanja brojka je puno manja, 10-15 vjenčanja, ali imajte na umu da mladi sklapaju i građanske brakove, a neki čak odlažu ženidbu. Svake godine imamo 15-25 prvopričesnika a svake treće 60-70 krizmanika i što je značajno, ta mladež redovito pohađa vjeronauk, bilo školski, bilo župni, i još nam je jači školski od župnoga, opet zbog veličine grada«, kaže preč. Španović.

ZLATNIM SLOVIMA: I nismo mogli ne spomenuti veličajan događaj od prije koju godinu, kada je u Mitrovici obilježena 1700. obljetnica Svetih srijemskih mučenika. »Te 2004. godine u suradnji s našom biskupijom Đakovačkom i Srijemskom i našim Veleposlanstvom, s Općinom Srijemska Mitrovica i sa svim relevantnim čimbenicima, organizirali smo u centru Mitrovice veleban skup s više desetaka tisuća vjernika a ugostili smo 40 biskupa, nadbiskupa i kardinala, veliki broj svećenika iz okolnih župa, iz Hrvatske, Mađarske i Italije, predstavnika Srpske pravoslavne crkve, predstavnika društvenog i političkog života Vojvodine, Srbije i Hrvatske. Malo se koja župa može pohvaliti tako bogatom poviješću i prvokršćanskim sveticima, pa je meni drago što sam imao čast sudjelovati u tomu, a reći ću Vam i što je jednom prigodom izjavio naš biskup *Marin*, kako će u bogatoj povijesti Đakovačke i Srijemske biskupije, dva velika događaja, ovaj i posjet pape *Ivana Pavla II.* našoj biskupiji, biti ubilježeni zlatnim slovima. Zato volim istaknuti poruku koju smo poslali na sve strane svijeta: mi smo drvo s bogatim korijenjem, a takvo stablo ima šansu preživjeti i donositi nove plodove«.

Gradonačelnik Zoran Mišćević (u sredini)

Razgovarali smo i s kapelanom, vlč. *Ivicom Zrnom*, rodom iz Otoka. Srijemac na službi u Srijemu. »Baš i nisam Srijemac, moji su došli iz Bosne, ali Srijem mi se dopao, a posebice Laćarak i Mitrovica. Došao sam iz katoličkog Otoka, gdje sam bio ministrant, ali po svim našim župama nekako je običaj da se ministri-rati prestaje s prvim brćićima, a u Mitrovici je obrnuto, ministrirati se tek počinje sa srednjom školom i vrlo je lijepo vidjeti 20-30 stasalih mladića kako rese oltar uz župnika, svi obučeni u rokete i reverende, pa imaš dojam kako su bogoslovi. A Laćarak sam zavolio, jer ga ovdje još zovu Vatikan u Srijemu. Mala i relativno mlada zajednica, vrlo aktivna, svi na svečanoj euharistiji i svi pjevaju. Odlazim i u Gibarac i Kukujevece, ali žalosno je vidjeti prelijepu crkvu koja priča povijest Hrvata ovoga kraja, a u mjestu gotovo i nema vjernika. U Gibarcu je ipak drukčije, njih 15-16 dolazi redovito k misi i svećenik nema duše ne doći im i udovoljiti im«.

KULTURNI ŽIVOT: Hvaleći misna slavlja svi u Mitrovici hvale i zbor. I to s razlo-gom, kaže sestra *Cecilija Tomkić*, podrijetlom Janjevka, koja sada pripada kongregaciji Milosrdnih sestara sv. Križa, a u Mitrovici je zborovođa, orguljašica i profesorica glazbe u osnovnoj i srednjoj glazbenoj školi. »Svaka je naša misa pjevana četveroglasno na zado-voljstvo i članova zbora i brojnih vjernika, pa i naših vjernika iz Đakova, Vinkovaca, Slavonskog Broda, Zadra, Zagreba, Subotice i Petrovaradina, gdje smo sve nastupali. Jer kada vjernik uđe u crkvu, prekriži se i spazi dojmljivu sliku na oltaru, župnik okružen sa 20-ak ministranata, čuje orgulje i pjesmu zbora, ta slika u njemu živi do sljedećeg misnog slavlja, do sljedećeg tjedna ili blagdana. Ima nas 40-45, vježbamo redovito i pjevanje na svetoj misi im je nagrada i ispunjava ih, a ako još ima i kakvih nastupa, to je samo plus. A nastupali smo u mjestima koja sam pobrojala, nastupali smo za godišnjicu Srijemskih mučenika, nastupamo za blagdan sv. Dimitrija, nastupamo u Narodnom kazalištu ovdje u Mitrovici. Osim toga, imamo i dječji zbor i zbor mladih, koji sami pjevaju i sviraju«.

I kada smo već kod pjevanja i sviranja, pitamo domaćina o kulturnom životu Hrvata

u Srijemskoj Mitrovici. »Bogata je kulturna povijest Hrvata na ovim prostorima, a spome-nut ću tek neke institucije. Mitrovačka kasina iz 1880. koja je 1891. promijenila naziv u Hrvatsku čitaonicu, Hrvatska građanska obrtna čitaonica, Hrvatsko pjevačko društvo Nada, utemeljeno 1885., Hrvatsko ratarsko i prosvjet-no društvo Tomislav iz 1910. godine, Pjevačko društvo Hrvatska omladina iz 1920. i trebalo bi dosta prostora sve pobrojati. Nakon Drugog svjetskog rata sve su ove institucije podijeli-le sudbinu svojega naroda, rad je zabranjen, čelnici odvedeni, imovina oduzeta. Sve done-davno nije bilo kulturnoga društva s hrvatskim predznakom, rad je zatomljen i 1997. godine kada je u Zagrebu organiziran tjedan kulture Hrvata iz Vojvodine, pokrenuta je inicijativa za osnivanjem Hrvatskog kulturnog centra Srijem, koji bi bio sljednik bogate hrvatske kulturne baštine«, kaže Ivan Cingeli.

Ivan se još pohvalio kako je baš njega zapala čast da ponovno useli u Hrvatski dom, koji je Hrvatskom kulturnom centru vraćen baš na 10. obljetnicu osnutka, pa su organizirali velebnu svečanost u kazalištu, gdje su pozvali sva druš-tva koja su im tijekom desetljeća bila domaći-nima. Bili su tu Srijemci iz Rume, Slankamena, Golubinaca, Zemuna i Petrovaradina, Bačvani iz Tavankuta i Subotice, sva društva iz grada domaćina, jer sa svima imaju lijepu suradnju, i pregršt društava iz Hrvatske, od Vinkovaca do Zagreba, prijatelji iz Tolise u BiH, predstavnici Veleposlanstva RH u Beogradu i predstavnici političkog i kulturnog života Srijemske Mitrovice.

»Što još reći? Možemo se pohvaliti fol-klornim ansamblom, mladim i starijim, i tam-buraškom sekcijom koja ih prati, ne manje značajnom Odjelom likovnjaka sv. Anastazija, slamarskom radionicom, koju vodi *Jozefa Skenderović*, povijesnim odjelom i odjelom za fotografiju i DVD, koji proučavaju bogatu povijest mitrovačkih Hrvata i sve to pomno bilježe, te odjelom za hrvatski jezik i književ-nost. Najvažnije nam je osigurati sredstva da se Dom dovede u funkciju, a onda će i mogućnosti za rad i djelovanje biti mnogo bolje«, kaže Ivan.

ŽUPNI CARITAS: Ponosni su Mitrovčani i na rad župnoga Caritasa, a *Kristina Mišćević*,

koordinatorka Caritasa koji upošljava 11 dje-vojaka i mladića, kaže: »Caritas je humani-tarna organizacija koja već više od stoljeća pruža potrebnu pomoć u 180 zemalja svijeta, u Srbiji aktivno radi od 1994. godine, a mi u Mitrovici djelujemo od 2003. godine, u gradu i 5 prigradskih naselja i obuhvatili smo oko 300 starih i bolesnih osoba, kroz pružanje usluga u kućnoj njezi i dnevnom centru. Moram reći kako je Mitrovica zbog uspješnog provede-nja nacionalnog programa, uvrštena među tri centra u vojvodini, a tu su još Novi Sad i Zrenjanin, koji imaju pravo na sredstva nje-mačke vlade, zbog izuzetnog zalaganja naših timova na terenu. Usko surađujemo s Domom zdravlja, Patronažnom službom, Centrom za socijalnu skrb i Crvenim križom, a moram ista-knuti potporu Srijemske Mitrovice, koja osim stalne logistike u potpunosti pokriva troškove dnevnog centra«.

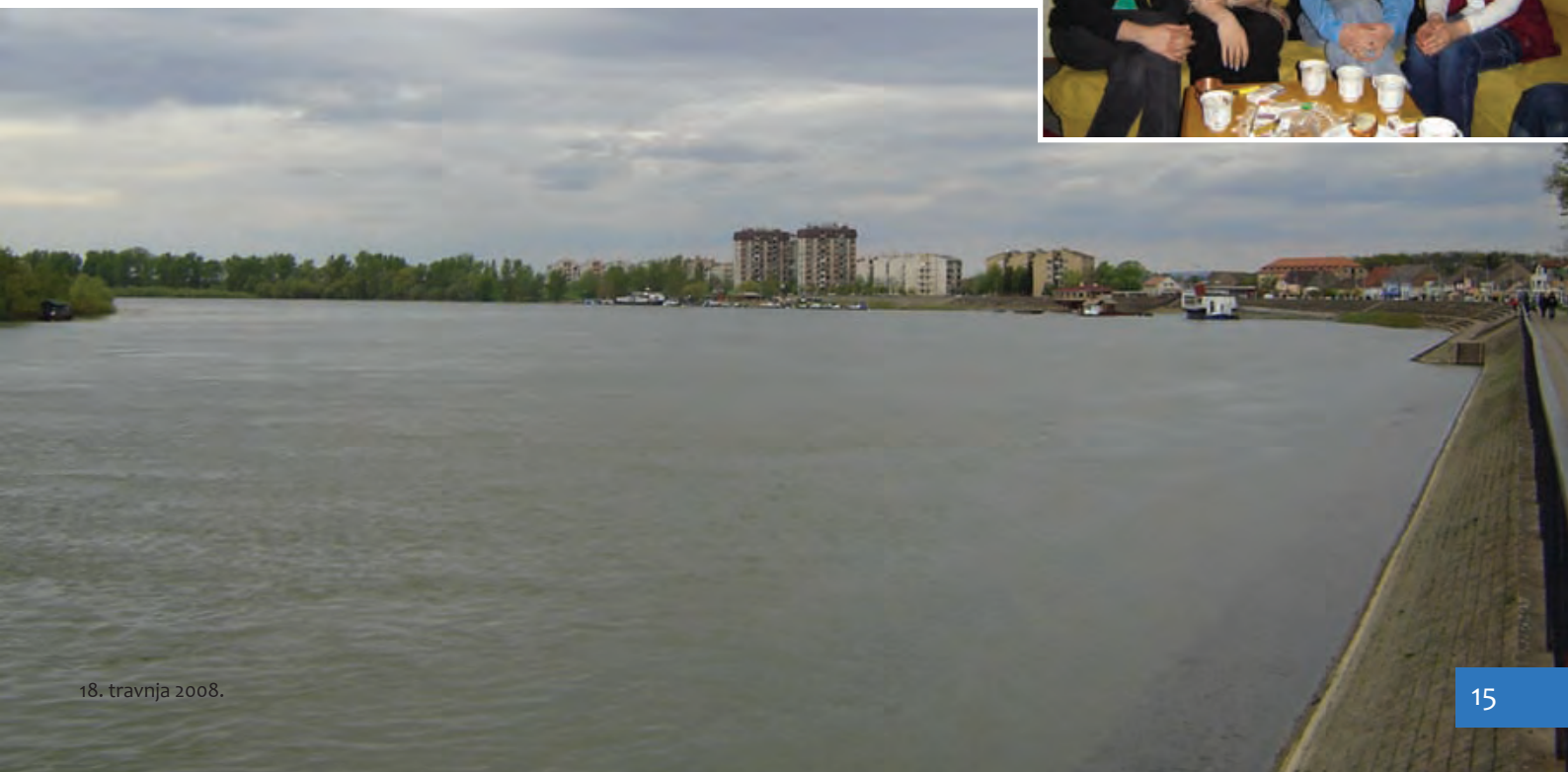
I za kraj smo ostavili mladoga profesora, koji se iz Zagreba vratio u rodni grad, gdje je trenutačno na odsluženju civilnog vojnog roka i nada se skorom uposlenju, *Darija Španovića*. »Nedavno sam diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, povijest i etnologiju, a lju-bav prema zavičaju vratila me doma. Kako sam zašao u 27. godinu moram odužiti dug državi, a potom se nadam nostrificiranju diplome i zaposlenju u struci, jer želim pisati o bogatoj povijesti ovoga kraja i pečatu kojega su Hrvati dali toj povijesti. I što se etnologije tiče, ovaj je kraj veoma zanimljiv, što će za mene biti također veliki izazov«.

Sa željom da im se ostvare htijenja, vra-ćam se u Osijek preko Laćarka, Martinaca, Kuzmina, Kukujevaca, Bačina i Gibarca, a sjećanja naviru.

Slavko Žebić

Dio Caritas tima

Život i posao na relaciji grad-salaš

Dodatni rad za okrepu duše

*Nakon redovitog posla u poduzeću Antun Kujundžić Didikov izlazi na salaš i nastavlja raditi – na zemlji i u voćnjaku * Salaš je idealno mjesto da se čovjek isključi, a taj rad usput donosi i korist*

Ljubav prema zemlji, zavičaju, prirodi, a nadasve prema radu, *Antuna Kujundžića Didikovog* već više od 20 godina jednako vraća iz grada na rodni salaš. U Subotici živi od svoga vjenčanja 1987. godine, ali svih ovih godina teško će spojiti više od nekoliko dana, a da izlaz iz gradske vreve ne potraži na salašu na kojem se rodio i odrastao.

Prije podne na radnom mjestu u subotičkom poduzeću Agro seme Panonija, poslije podne na njivi ili u nekom drugom poslu, koji proistječe iz angažmana na zemlji, Kujundžićev je svaki dan ispunjen aktivnostima. I njegov, i čitave njegove obitelji – supruge *Jasne* i četiriju kćeri: *Jelene, Andree, Marije* i *Nevene*.

POSLIJE RADNOG VREMENA: Antun Kujundžić, 44-godišnji potomak jedne od najbrojnijih hrvatskih familija u ovom dijelu Bačke (samo u subotičkoj općini više je od 980 duša koje ponosno nose to prezime), rođen je na salašu do kojeg se dolazi ljetnim putom, nakon što se, otprilike, dva kilometra po izlasku

iz Male Bosne prema Somboru skrene lijevo, prema Pavlovcu.

»Rođen sam ovdje, odavde sam išao u osnovnu školu i u srednju tehničku školu MEŠC, tu sam živio i kad sam upisao Višu tehničku školu, koju, nažalost, nikad nisam završio«, priča Antun Kujundžić. »Nakon povratka iz vojske zaposlio sam se u subotičkom Bratstvu i tamo radio 4,5 godine, a onda sam prešao u Agro seme Panoniju i tu sam već 20 godina. Nakon ženidbe doveo sam suprugu Jasnu, koja je gradska djevojka, iz Kera, ovdje na salaš, da vidi kakav je ovdje život. Ostali smo dva tjedna i onda se preselili u grad. Tu smo i danas. Ali, svih ovih godina ja u sezoni poljoprivrednih poslova svakog dana, a izvan sezone najmanje dva puta tjedno, izlazim na salaš poslije radnog vremena u poduzeću.«

Dok su mu roditelji bili živi, Antun Kujundžić i njegovi dolazili su na salaš kako bi pomagali, a usput i sami koristili blagodatni dopunskih prihoda sa zemlje. Donosili su, kaže, sve poljoprivredne proizvode u grad, kako za svoje potrebe, tako i za prodaju – mlijeko, sir, meso... Kada mu je otac umro 2001. godine, a majka se preselila u grad, prestali su uzgajati stoku i živinu i posvetili se isključivo ratarstvu i voćarstvu.

Kujundžić obrađuje 15 jutara svoje zemlje, baveći se ratarstvom na klasičan način.

PREDNOSTI VOĆARSTVA: Uzgaja pšenicu, kukuruz i suncokret, a na nešto malo više od pola jutra ima voćnjak, sveukupno oko 200 stabala – šljive, uglavnom stenlej i nešto požege, te marelice (kajsije zerdelije). A, gdje ima voća, ne može biti a da nema i rakije.

»Od pečenja rakije može se solidno zaraditi«, kaže Antun Kujundžić. »Godišnje ispečem oko 1000 litara različitih voćnih rakija – od jabuke, šljive, dunje i marelice do kruške viljamovke. I sve to dođe do potrošača, koji godinama od mene nabavljaju rakiju zato što znaju kako će ona uvijek biti iste kvalitete.«

Pecarski zanat naučio je od ženinog rođaka *Ivana Vukovića* iz Tavankuta, koji je bio poznati

Voćne rakije Antun Kujundžić peče od voća iz svog voćnjaka, ali i od kupljenog voća. Za količinu koju godišnje ispeče, prinuđen je kupiti oko jednog vagona voća - uvijek od istih, poznatih velikih voćara s Hajdukova i Bačkih Vinograda. Peče u svom malom kotlu od 100 litara, kao i u kotlu od 300 litara, kojeg posuđuje od svog prijatelja Martina Gabrića s Verušića.

Od sveg voća, šljiva daje najviše rakije – oko 10 litara na 100 kilograma voća. Slijedi jabuka, koja daje 8 litara, zatim marelica sa 6 litara, kruška 5-6 litara, a najmanje daje dunja – 4,5 do 5 litara.

tamošnji voćar, a kome je Antun Kujundžić također pomagao u poslu.

»Govorio mi je – vidiš, svaki voćar svake godine ima nov auto«, prisjeća se Antun Kujundžić. »I doista, s voćem ne može biti gubitka. Kad je zrelo, proda se kao svježe voće, a ako nema kupaca tada, ili ako cijena nije najbolja, onda se ostavi za rakiju. Kod povrća nije tako, ako se ne proda u sezoni, ako omekša, nemaš gdje s njim. A rakija se može prodati i nakon više godina.«

TAJNA DOBRE RAKIJE: A što je tajna dobre rakije – pitamo Antuna. »Prije svega, voće mora biti kvalitetno, zdravo i zrelo, a onda i da se poštuju svi rokovi u cijelom procesu proizvodnje. Nema tu velike nauke, ali se mora precizno pratiti vrenje koma (cefre) i sve ostalo u pravom momentu uraditi«, kaže Antun. A, što se izvjesnih »dodataka« tiče, onih koji mogu povećati količinu, ali i smanjiti kvalitetu rakije, Kujundžić je odlučan: »Nema razloga za takvo što. Ljudi bi to prepoznali i nitko mi ne bi došao iduće godine. Zašto bi bilo tko radio tako nešto, tim prije što ima koristi od poštene i čiste proizvodnje. Zašto preko kruha tražiti pogaču?«

Rakija se kod Kujundžićevih ne peče na salašu nego u gradu, a on veli kako je »premija raditi u svojoj kući«. Kada bi svakoga dana intenzivno samo pekao – po tri kotla na dan, trebalo bi mu najmanje 30 radnih dana godišnje samo za pečenje rakije, što je prilično naporno i dugotrajno.

Dok je gazda u gradu o salašu brine ujak: Ilija Kujundžić i Antun Kujundžić

A, što će biti kada jednog dana i ovdje počnu puhati europski vjetrovi, kada počnu vrijediti pravila Europske Unije i kad pečenje rakije po kućama postane strogo kontrolirano? »Ništa«, smatra Antun Kujundžić. »Prilagodit ćemo se tome i uklopiti. Ja i sada imam registrirano poljoprivredno gazdinstvo, jer smatram kako treba koristiti sve mogućnosti koje država daje. Kada to budu tražili od nas, brendirat ćemo proizvode i nastaviti proizvodnju i prodaju. Ne vidim nikakav problem u tome.«

BIJEG OD GRADSKO VREVE: Život na relaciji grad-salaš ima i svoje nedostatke. Poslije posla u tvrtki sjediti u auto i voziti do salaša, tamo raditi, vraćati se natrag, još malo raditi... nije baš lako. »Ponekad se osjećam rastrgnuto«, priznat će Kujundžić. Ali, ne baš toliko da bi ikad od takvog života odustao, dodajemo mi.

Jedna od kćeri Jasne i Antuna Kujundžića, Marija, školsku nastavu u četvrtom razredu Osnovne škole »Ivan Milutinović« pohađa u hrvatskom odjelu, kod učiteljice Jasne Peić Gavran.

»I supruga i djeca mi pomažu, poglavito kad je školski raspust. Ma, salaš je idealno mjesto da se čovjek isključi, da djeca vide kako postoji i drugačiji način života, da se odlijepe od napornog učenja i glupe televizije. Vezan sam i sentimentalno za salaš, volim doći ovamo, tu su mi i susjedi, prijatelji, rođaci. Pokušavam, koliko je god moguće, sačuvati ovo, onako za dušu, a usput, da bude jasno, ima tu i koristi.«

Zvonimir Perušić

Obitelj na okupu: mama Jasna, Nevena, Jelena, Andrea, tata Antun i Marija

Pokrajinski fond za razvoj poljoprivrede raspisao natječaj Kredit za nabavu košnica i opreme za pčelarstvo

Pokrajinski fond za razvoj poljoprivrede raspisao je natječaj za dodjelu kredita za nabavu košnica i opreme za pčelarstvo. »Za nabavu košnica osigurano je 15 milijuna, a za nabavu nove pčelarske opreme 5 milijuna dinara«, rekao je József Szabó, direktor Fonda, na konferenciji za novinare održanoj prošloga petka u Muzeju pčelarstva i vinskih lagumima obitelji Živanović u Srijemskim Karlovcima.

Kredit će se odobravati s kamatnom stopom od dva posto na godišnjoj razini, uz primjenu valutne klauzule. Minimalan iznos kredita je tisuću, a maksimalan 5 tisuća eura, uz grejs period od 18 mjeseci. Rok otplate je također 18 mjeseci, a otplaćuje se u šestomjesečnim obrocima. Natječaj je otvoren do 25. svibnja.

Prema riječima Józsefa Szabóa, iako je Srbija veoma pogodna za razvoj pčelarstva, ova je grana ovdje i dalje nedovoljno razvijena. Trenutačno u Srbiji ima preko 4300 košnica, a u posljednje vrijeme sve je veći broj pčelara koji imaju po 100-200 košnica i profesionalno se bave ovim poslom. »Zato je ova naša kreditna linija svojevrsni pilot projekt i nadamo se da će zaživjeti, pa će ubuduće za ovu namjenu biti izdvojeno mnogo više novca«, rekao je Szabó.

Z. P.

Mr. sc. med. Nada Kosić-Bibić, načelnica Centra za promociju zdravlja

»Ostavi i pobijedi 2008.«

U tijeku je još jedna akcija stimuliranog ostavljanja pušenja na nacionalnoj razini

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Načelnica subotičkog Centra za promociju zdravlja mr. sc. med. *Nada Kosić-Bibić* pojasnila nam je u kraćem razgovoru nekoliko najznačajnijih odrednica u svezi s još jednom akcijom, kojom se nastoji smanjiti broj pušača. Možda će netko, nakon čitanja ovog teksta, odlučiti prekinuti svoju duhansku ovisnost aktivnim sudjelovanjem u akciji »Ostavi i pobijedi 2008.«.

Već godinama se na međunarodnoj i nacionalnoj razini provodi akcija stimuliranog ostavljanja pušenja pod nazivom »Ostavi i pobijedi«. O kakvoj se zapravo kampanji radi?

»Quit&Win« je međunarodna kampanja koja pruža mogućnost i pomaže velikom broju pušača širom svijeta da ostave pušenje. Kampanja se održava kao natjecanje svake druge godine. U prvom natjecanju 1994. godine sudjelovalo je 13 zemalja, a u sedmom 2006. godine skoro 100 zemalja svijeta. Broj pušača koji su na ovaj način pokušali ostaviti pušenje raste iz godine u godinu. Tako se u prvoj natjecateljskoj godini prijavilo oko 60.000 pušača, a u posljednjoj skoro 1.000.000 pušača. Naša zemlja sudjeluje od 1998. godine, a ove godine je jubilara desetogodišnjica provođenja ovog natjecanja kao jedne od mjera na uspostavljanju kontrole uporabe duhana, s ciljem smanjenja broja onih koji puše. U Subotici i našoj zemlji nije bio kontinuirani linearni rast broja prijavljenih pušača kao u svijetu. Bile su prisutne oscilacije u broju prijavljenih sudionika što svakako ukazuje na postojanje brojnih otpora u procesu uspostavljanja kontrole uporabe duhana. Broj prijavljenih sudionika u prvom natjecanju 1998. godine u našoj zemlji je bio 4045, a u ostalim kampanjama je bio od 4600 – 6000 sudionika. Broj prijavljenih sudionika u našem gradu kretao se po godinama: 616 sudionika u prvom natjecanju, a potom je broj varirao od 300 – 500 sudionika, dok je u posljednjoj godini bio oko 160 sudionika. U prvoj i trećoj kampanji najveći broj prijavljenih sudionika u našoj zemlji je bio iz našeg grada. Cilj nam je ove jubilarne godine ovoj medijskoj kampanji dati veliki značaj i dostići najveći broj prijavljenih sudionika u odnosu na sva dosadašnja natjecanja.

Kakvi su rezultati uspješnosti provođenja ove inspirativne kampanje za očuvanje ljudskog zdravlja?

Rezultati međunarodne evaluacije, koji pokazuju kakav je uspjeh na kraju provedenih aktivnosti, više su nego ohrabrujući, jer pokazuju kako preko 20 posto od ukupnog broja sudionika ne upotrebljava duhan i godinu dana nakon sudjelovanja u natjecanju. Ono što ohrabruje kod nas

je da su evaluacioni rezultati iznimno dobri, s vrijednostima preko 35 posto na nacionalnoj razini i oko 40 posto u našem gradu. Broj onih koji i nakon godinu dana ne upotrebljavaju duhan kod nas je značajno viši od međunarodnog prosjeka.

Doprinos kampanje »Ostavi i pobijedi«, kao mjere za uspostavljanje kontrole uporabe duhana, značajan je i ogleda se i u sljedećem: smanjenju broja pušača, smanjenju broja novih pušača, smanjenju troškova zbog posljedica pušenja i udisanja duhanskog dima, smanjenju broja oboljelih, smanjenju broja prijevremeno umrlih, kao i u povećanju broja nepušača, povećanju kvalitete života, povećanju duljine života i povećanju produktivnosti.

Koji simptomi prate ostavljanje pušenja nakon dugogodišnje duhanske ovisnosti i na kakvu vrstu pomoći može računati osoba koja se odluči sudjelovati?

Prestanak pušenja izaziva apstinencijske simptome: razdražljivost, nemir, teškoće pri koncentraciji, nestrpljenje, nesanice, snažnu potrebu za cigaretom, povećan apetit, glavobolju... Ovo su prolazne pojave i milijuni onih koji su već ostavili cigarete, uspjeli su ih pobijediti. Mi poručujemo da i vi možete pobijediti uz pomoć – obitelji, prijatelja, zdravstvenih djelatnika... Ukoliko procijenite da vam je potrebna stručna pomoć potražite je u Savjetovalištu za odvikavanje od uporabe duhana Zavoda za javno zdravlje Subotica, na telefon 571-300, lokal 14 ili kod svog liječnika. Savjetovalište ima već dugogodišnju praksu u svom radu s rezultatima koji su vrijedni spomena. Tu se provodi poglavito individualni rad ili rad u malim skupinama (2-5 sudionika). Koristi se kombinacija bihevi-oralne metode (promjena ponašanja – životnog stila kroz edukaciju) i farmakološke metode (uključivanje službeno registriranih lijekova za prestanak pušenja). Prema službenim podacima uspješnost bihevioralne metode u odvikavanju od pušenja je oko 15 posto, a farmakološke metode 20-30 posto. Kombinacija ovih dviju metoda se i u svijetu i kod nas pokazala puno uspješnijom. Stopa uspješnosti korištene metode u našem savjetovalištu je u posljednjoj obrađenoj godini (2006. – jer se nepušačem proglašava osoba koja ne puši najmanje 12 mjeseci) 50 posto, odnosno, svaka druga osoba koja je bila u savjetovalištu uspjela je ostaviti cigarete.

U čemu se ogleda glavna edukacijska osnova ove korisne kampanje za očuvanje zdravlja?

Tijekom izbora oblika ponašanja često se događa da mladi usvajaju određene oblike i onda kada još uvijek nisu dovoljno zreli za samo-

stalno donošenje odluka, ne shvaćajući važnost svog izbora i razumijevanja kako »na tom putu« mogu doživjeti mnogo neugodnosti, počevši od funkcionalnih poremećaja u radu pojedinih organa do ozbiljnih zdravstvenih problema. Upravo u toj životnoj dobi razmišljanje i razumijevanje mladih o zdravlju, kao najvažnijoj životnoj vrijednosti, vrlo često nije prisutno i nije adekvatno, a zdravlje kao motivirajući faktor je negdje na samom kraju svih onih motivirajućih faktora koje mladi navode. Upravo tada je važno da mladi dobro upoznaju svoje stvarne sposobnosti, svoja interesiranja i želje, imaju mogućnosti za samorealizaciju, da stječu samopouzdanje i samopoštovanje, gradeći zdravu snagu svoje ličnosti i naprave pravi izbor u ponašanju. Kada je oblik ponašanja rizičan za zdravlje već usvojen i kada je ovisnost već stvorena, onda se mnogi odrasli pitaju – je li promjena ponašanja

PRIJAVA ZA OSOBU KOJA PODRŽAVA PUŠAČA DA OSTAVI PUŠENJE

PRAVO NA SUDJELOVANJE IMAJU ISKLJUČIVO NEPUŠAČI

IME
PREZIME
DATUM ROĐENJA
ULICA I BROJ
MJESTO

IME I PREZIME OSOBE KOJU PODRŽAVATE
A KOJA SE PRIJAVILA NA NATJECANJE

IME
PREZIME

DATUM SVOJERUČNI POTPIS

PRIJAVNI LIST ZA PUŠAČE

IME
PREZIME
DATUM ROĐENJA
ULICA I BROJ
MJESTO
TELEFON
BROJ DNEVNO POPUŠENIH CIGARETA
JESTE LI RANIJE POKUŠAVALI OSTAVITI PUŠENJE?
PUŠAČKI STAŽ
POTVRĐUJEM SUDJELOVANJE U KAMPANJI »OSTAVI I POBIJEDI«
U SKLADU S PRAVILIMA

DATUM SVOJERUČNI POTPIS

PODACI O SVJEDOKU

IME
PREZIME
ULICA I BROJ
MJESTO

moguća? Mi poručujemo da jest. Osoba koja želi promijeniti svoje ponašanje mora vjerovati – kako je osobno u riziku, kako joj promjena u ponašanju donosi korist koja je za nju značajna, kako će socijalne norme podržati njene aktiv-

nosti u svakoj fazi promjene ponašanja i kako posjeduje vještine i znanje koji su potrebni za promjene.

UVJETI NATJECANJA: Natjecanje traje od 1. svibnja do 28. svibnja 2008. godine u organizaciji - Ministarstva zdravlja, Nacionalne komisije za prevenciju pušenja, Kancelarije za kontrolu duhana, Instituta za javno zdravlje Srbije s mrežom instituta i zavoda za javno zdravlje

- Kriteriji za sudionike su: najmanje 18 godina starosti, svakodnevni pušač najmanje jednu godinu prije sudjelovanja u natjecanju i želja da prestane s pušenjem.

- Ravnopravni sudionici su i svi nepušači, neovisno o godinama starosti, uz uvjet da moraju poduprijeti najmanje jednog pušača, koji će ostaviti pušenje uz pomoć kampanje i njihovu potporu.

- Sudionici moraju popuniti prijavne formulare za pušače i podupiratelje do 30. travnja i poslati ih poštom ili osobno donijeti u Zavod za javno zdravlje Subotica, Zmaj Jovina 30. Mogu se prijaviti i putem interneta na adresu www.zjzs.org.yu ili putem telefona u Centar za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravlje Subotica na telefon: 024/ 571-300 lok 14.

- Sudionici, koji će potpuno apstinirati od duhana tijekom 4 tjedna svibnja, od 1. do 28. svibnja, kvalificirat će se za nagrade.

- Izvlačenje će se održati među kvalificiranim sudionicima, a pobjednički kandidati će biti kontaktirani radi provjere apstinencije putem izjave podupiratelja/svjedoka i biokemijskog testa urina.

- Međunarodna super nagrada od 10.000 \$ USD i 6 regionalnih nagrada od 2.500 \$ USD bit će izvučene među dobitnicima glavnih nagrada iz svake zemlje sudionice.

- Predviđene su jednake nagrade za pušače i za podupiratelje. Osim glavnih novčanih nagrada osigurane su i brojne druge robne nagrade.

Nacionalna nagrada u našoj zemlji je 36.500 dinara za pušača i 36.500 dinara za podupiratelja. Lokalna nagrada je po 15.000 dinara za pušača i podupiratelja. Nagrada je potpomognuta sredstvima Komisije za borbu protiv bolesti ovisnosti grada Subotice. Želimo svim sudionicima veliki uspjeh! Hajde da damo svoj doprinos zdravijem svijetu oslobođenom od dima!

OGLAS ZA IZDAVANJE POSLOVNIH PROSTORA U VLASNIŠTVU MJESNE ZAJEDNICE »TAVANKUT«

Na sjednici Skupštine Mjesne zajednice »Tavankut« održane 17. siječnja 2008. donesena je odluka da se izda u zakup poslovni prostor u vlasništvu mjesne zajednice, i to:

1. Podrumske prostorije u Ulici Matka Vukovića broj 3, Donji Tavankut, (bivša cvjećara »Mimoza«) u ukupnoj površini 27,52 m².
2. Prostor u Ulici Marka Oreškovića 11, veliki hol, bivša diskoteka »Queen« ukupne površine 99,23 m², s pripadajućim prostorom, sanitarni čvor i skladište.

Napomena: za poslovni prostor pod tačkom 2. treba se dogovoriti oko preuzimanja zatečenog inventara. Sve informacije na telefon: 767- 006.

Oglas je otvoren 10 dana od dana objavljivanja u sredstvima javnog informiranja, internetu i mjestima za oglašavanje mjesne zajednice.

Mjesna zajednica »Tavankut«

Koncert HKUPD »Matoš« u Plavni

Dan za pamćenje

Društvo ostvaruje predviđene aktivnosti

U subotu 12. travnja, HKUPD »Matoš« priredio je svoj prvi koncert, koji je organiziran prema planu rada za ovu godinu, a što je trebalo uslijediti nakon službene registracije Društva. To se upravo rješenjem Tajništva unutarnjih poslova u Baču ovih dana i dogodilo. Društvo je od svog osnutka, 17. siječnja 2008. godine, intenzivno počelo ostvarivati sve predviđene aktivnosti. Prvo je osnovan folklorni odjel, kojeg je u početku činila starija skupina, a zatim je formirana i dječja skupina. Potom je osnovan povijesno-istraživački odjel, a usporedo je formiran i tamburaški sastav, uz zdušnu pomoć HKUPD »Dukat« Vajske-Bodani i njegovog predsjednika *Pavla Pejčića*. Sada je u tijeku formiranje literalne sekcije, a u međuvremenu je predsjednik Društva *Siniša Bartulov* organizirao i sastanak svih hrvatskih kulturnih udruga iz Podunavlja, prvi put u Plavni. Nadamo se da će uskoro biti osnovan i pjevački zbor, tako da će se baština *J. Andrića* i *A. G. Matoša* na pravi način moći obnavljati.

Na samom koncertu, pokraj vrlo dobrih izvedbi uvježbanih točaka, uglavnom narodnih pjesama i plesova, bilo je još nekoliko ugodnih iznenađenja. Bilo je oko 150 nazočnih, predstavljene su prekrasne, skoro već zaboravljene plavanjske šokačke nošnje. Nastupili su gosti iz KUD »Palona«, što je dobar primjer buduće suradnje sa svim kulturnim udrugama u ovoj

multietničkoj sredini. Osobitu zahvalnost duguje školi i ravnateljici ove ustanove što nam je svesrdno dala na raspolaganje predivan hol za vježbanje i sam koncert za tako velik broj nazočnih.

Na koncertu smo imali prigodu vidjeti i čuti dječju folklornu skupinu, stariju folklornu skupinu, goste – KUD »Palona«, ali i

dobru interpretaciju pjesama *Tonke Šimić* i *Siniše Bartulova*. Članovi tamburaškog sastava »Plavanjski bečari«, kome se pridružio izvrstan »kontras« *Josip Kovač* iz Vajske, vrlo su dobro svirali. Najveće iznenađenje priredila je dvogodišnja djevojčica *Dorotea Sabo*, koja je izvrsno otpjevala Andrićevu pjesmu »Plavna, selo malo«. Zanimljiva je bila i interpretacija dviju Andrićevih pjesama – »Kraj pendžera šljiva« i »U bašči procvali orasi«, koje su otpjevale *Tonka Šimić* i *Evica Bartulov*.

Treba spomenuti kako su koncert pratili: vlč. *Josip Kujundžić*, župnik iz Vajske, vlč. *Josip Štefković*, *Ruža Pejčić*, v.d. predsjednica »Dukata«, *Jelena Gostimirović*, koreografkinja »Dukata«, *Ružica Torubarov*, predsjednica Udruge žena iz Plavne, *Ivica Straćinski* iz uredništva emisije na hrvatskom jeziku Radio Bačke, *Dario Bošnjak*, te *Darko Blagojević*, predsjednik KUD »Palona«. Poslije koncerta na večeri i druženju u prostorijama Vatrogasnog doma pokraj Plavanjaca bilo je gostiju i iz Vajske, a uz »Plavanjske bečare« zabava je trajala gotovo do ranih jutarnjih sati.

Iako Društvo nema nikakvih novčanih i materijalnih sredstava, sav prihod od ulaznica uručen je našem župniku za popravak župne crkve, koju želimo sanirati od vlage, a i urediti je tako da svoju 200. obljetnicu (2013.) dočeka u novom ruhu i dobije svoj nekadašnji karakterističan barokni izgled. Nadamo se da će i šezdesetak redovitih članova našeg Društva tome i osobno pridonijeti.

Zvonimir Pelajić

Novi odjel neurologije

SOMBOR – Zdravstveni centar »Dr. Radivoj Simonović« iz Sombora će 90 milijuna dinara dobivenih iz Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine uložiti u izgradnju novog odjela za neurologiju u krugu Opće bolnice u Somboru. »Prilikom određivanja kvalitete rada od strane Ministarstva zdravlja, 2006. godine je najmanja smrtnost u Srbiji od moždanog udara bila u Somboru, što je razlog više za izgradnju

odjela za neurologiju u krugu Opće bolnice«, rekao je na konferenciji za tisak u srijedu 9. travnja ravnatelj ZC »Dr. Radivoj Simonović« dr. *Branislav Bojić*. Zgrada neurologije bit će izgrađena u krugu bolnice u Vojvodanskoj ulici, a razlog za premještanje odjela s lokacije bolnice na Apatinskog puta je bolja dostupnost svih vrsta dijagnostike i konzilijarnih pregleda. U zgradi će biti stacioniran dio s 46 kreveta, 3 ambulante i dnevni boravak. »Želja nam je smrtnost od moždanog udara smanjiti na 15 posto, odnosno na europsku razinu«, rekao je dr. Bojić.

Z. G.

Neobično stanište za rode

Ples života i smrti

*Bijela roda je ptica koja je u puku oduvijek bila simbolom novoga života * Na jednom nadgrobnom spomeniku u Sonti rode godinama grade gnijezdo * Beskrajni ples života pokraj simbola smrti*

Piše: Ivan Andrašić

Bijela je roda ptica gnjezdarica koja prostore središnje i istočne Europe naseljava u razdoblju od proljeća do jeseni. U travnju ili svibnju rode svijaju povelika gnijezda, najčešće na objektima koji dominiraju svojom visinom, poput dimnjaka ili električnih stupova, pa do onih krajnje neobičnih i neočekivanih mjesta. Ženka obično snese do pet jaja, na kojima ona i mužjak naizmjenično sjede sve dok se ne izlegu mladi koji brzo rastu. U lov na hranu isto tako idu naizmjenično. Oдавно je ova ptica u puku postala simbolom rađanja novoga života, simbolom vjerovanja da upravo ona ljudima donosi bebe. Ili, možda, to nije vjerovanje, nego samo romantično pripovijedanje i odgovori djeci na upite otkuda ljudima bebe. To u ovoj priči i nije bitno, važno je to što je ova veličanstvena ptica, odnosno par ptica, odlučio sagraditi gnijezdo na krajnje neobičnu mjestu, na jednom nadgrobnom spomeniku koji svojom visinom dominira grobljem u Sonti. Spomenik je postavljen nad grobnicom njemačke obitelji Graber, a prva je u nju sahranjena Ilona, davne 1915. godine. Gnijezdo, simbol doma, simbol obitelji i zajedništva, simbol rađanja novoga života, postavljeno je na samo nekoliko metara iznad cijele plejade obilježja smrti. Možda nam je ovaj, pomalo filozofski orijentiran par roda, svojim klepetanjem, svojim ljubavnim zovom, svojom skrbi o mladima koje su stvorili, a i samim svojim odabirom staništa htio postaviti vječno pitanje filozofa, pitanje rada li se život

iz smrti ili život prethodi smrti. A možda i ne, možda su nam samo htjeli pokazati koliko je život jači od smrti. Zamislite sliku: smrt je pokrivena s nekoliko kubika zemlje ili betonskom plohom, na tlu su zemaljska obilježja, dug otišlim dušama, a samo nekoliko metara iznad, rode – tinejdžeri u gnijezdu mašu svojim krilima, bezuspješno pokušavajući poletjeti, a da još i sami ne znaju kamo. Dok ih, jednom, majka

Roda

Ova ptica (*Ciconia ciconia*) je iz porodice roda (*Ciconiidae*). Ima dugačak, crven kljun i duge, crvene noge. Perje joj je bijele boje, samo je na krilima crno. Mužjak i ženka se po boji uopće ne razlikuju. Let joj je spor, dostojanstven, glasa se klepetanjem, osobito u vrijeme ljubavnoga zova.

priroda svojom silom ne vine u zrak, sve dok im svojim zovom ne pokaže put k prostorima u kojima će prezimiti i dok ih sljedećega proljeća ne vrati k nama, na neke nove dominirajuće stupove, dimnjake... u neka novosagrađena gnijezda. Veliki se broj vraća u stara gnijezda kako bi stvorili novo potomstvo i dali svoj doprinos pobjedi života. I tako generacijama, tko zna otkad. Možda od 1916., a možda i... toga se vremena ne sjećaju se ni najstariji Sončani, no jedino se sjećaju da su rode na spomeniku Graberovih vidali oduvijek, da su one, jednostavno, vremenom postale dio sončanskoga groblja. Onaj dio groblja koji nam pripovijeda o praiskonskoj sprezi života i smrti, koji nam pokazuje kako se iz svake smrti rada neki novi život i koji nam svakoga dana pokazuje kako smrt ostaje ispod razine tla, jedino, možda, duše umrlih uspijevaju poletjeti s mladim rodama.

Tjednik »Somborska epoha«

SOMBOR – Prvi broj lokalnog nezavisnog građanskog tjednika »Somborska epoha« iz tiska je izašao u četvrtak 10. travnja. Kako je u uvodniku naveo glavni urednik ovog lista **Slobodan Jerković**, »Somborska epoha je list otvoren za sve i svakoga. List koji će uvijek biti na strani običnog, takozvanog malog čovjeka i građanina. Trudeći se dosljedno slijediti trag istine, nastojat ćemo pružiti aktualne i zanimljive sadržaje i biti u žiži zbivanja i vašeg interesiranja. Nudeći vam besplatno oglašavanje, u teškim tranzicijskim vremenima, stajemo na branik vaših ekonomskih interesa«.

Somborska epoha će izlaziti svakoga četvrtka, a cijena je 19 dinara. Prvi broj je podijeljen besplatno.

Z. G.

Gradilište u slavonskom mjestu Kula

Hrtkovačka crkva je stvarnost

Crkva iz dana u dan postaje sve veća i viša

Selo Kula leži u nepreglednoj slavonskoj ravnici, u sjeveroistočnom dijelu Zlatne doline. Nalazi se na magistralnoj cesti koja povezuje Požegu i Našice preko Krndije, a udaljena je pet kilometara od Kutine i dvadeset od Požege. Pripada župi i općini Kutjevo. Kula je poznata još iz vremena srednjeg vijeka, a u svojoj je povijesti imala mnoge i razne stanovnike. Jedni su odlazili, drugi dolazili, neki slobodno, drugi prisilno. Neki su se zadržavali duže, a drugi kraće. Prije Drugog svjetskog rata tadašnji Jakobsdorf (staro ime Kule) su naseljavali Nijemci, no kada su nakon rata protjerani, u njihove su kuće doseljeni Srbi. Godina 1992. bila je prijelomna za Kulu. Za samo 19 dana, od 10. do 29. lipnja te godine, u selo su, nakon što su protjerani, došli Hrvati (i ostalo nesrpsko stanovništvo) iz srijemskog mjesta Hrtkovci. Šezdesetak obitelji, oko 190 ljudi, zamijenilo je svoje kuće i uređena imanja za kuće i okućnice kulskih Srba. Poznata je činjenica da su u tim zamjenama srijemski Hrvati dali više, a dobili manje, no ipak su današnji Kuljani odlučili prekinuti taj slijed dolazaka i odlazaka. O tome najviše svjedoči i njihova velika želja da sagrađe svoju crkvu, da imaju duhovno središte i svetište u kojemu će se okupljati i prakticirati svoju katoličku vjeru.

POVEZNICA PROŠLOSTI I BUDUĆNOSTI: »Zemljište za crkvu u samom središtu sela, preko puta današnjeg društvenog doma, otkupljeno je još 1996. godine od PKK Kutjevo, a nakon više ponuda prihvaćen je projekt crkve svetog Petra, arhitektice *Ane Nade Krpeljik*. Svoju potporu gradnji dao je i msgr. dr. *Antun Škvorčević*, biskup Požeške biskupije«, priča nam predsjednica Crkvenog odbora *Marta Kućinić*, bivša Hrtkovčanka, a predsjednik Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« *Antun Plivelić*, glavni inicijator gradnje crkve, dodaje kako je Kula specifikum, jer iz cijelog Srijema, koji je gotovo potpuno etnički očišćen, ni jedno mjesto nema takvu jedinstvenu cjelinu kao što Hrtkovčani

Maketa buduće crkve sv. Petra u Kuli

imaju Kulu. »Mi smo to prepoznali i želimo na tom mjestu sačuvati duh naših Hrtkovaca. Mogli smo izabrati Zagreb u kome živi pet puta više Hrtkovčana, ali Kula ima kontakt sa zemljom, tu nit poveznice hrtkovačke prošlosti i

budućnosti. Kula je sada naše središte, naši 'Hrtkovci u Slavoniji', mjesto našeg okupljanja«, pojašnjava predsjednik *Plivelić*.

Nakon raspisanog natječaja, posao gradnje crkve povjeren je poduzeću *Presoflex Invest* iz

Antun Plivelić, biskup msgr. dr. Antun Škvorčević i vlč. Mato Rukavina ispred crkve

Požege. Uz veliku materijalnu potporu Zavičajnog kluba Hrtkovčana, kao i Hrtkovčana diljem svijeta, 16. studenoga 1998. godine potpisan je ugovor s izvođačem radova prve faze gradnje – temelja crkve.

Na uskršni ponedjeljak, 5. travnja 1999. godine, položen je kamen temeljac, koji je osobno posvetio papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici, prilikom proglašenja blaženim kardinala *Alojzija Stepinca*. Radovi su završeni kvalitetno i u roku. Za vrijeme podizanja temelja, svoju velikodušnost i radost što se gradi crkva pokazali su mještani koji su svakodnevno pripremali ručak za sve radnike na gradilištu i na taj način se dokazali kao dobri domaćini. Ali, kako je od ideje do stvarnosti dug put, trebalo je proći devet godina kako bi se na postavljenim temeljima nastavila graditi crkva.

CRKVA SE GRADI: U ožujku ove godine napokon je potpisan ugovor s građevinskom tvrtkom *Galić company*, koja je odmah počela radove i crkva iz dana u dan postaje sve veća i viša, hrtkovačka crkva u Kuli postaje stvarnost.

Uz župnika *Matu Rukavinu* i izaslanstvo Zavičajnog kluba Hrtkovčana, prošlog je četvrtka gradilište posjetio i biskup Požeške biskupije msgr. dr. *Antun Škvorčević*, koji je tom prigodom pohvalio slogu i zajedništvo Hrtkovčana te izrazio veliko zadovoljstvo dinamikom gradnje crkve. »Snaga uskršlog Isusa u njegovu duhu zacijelo je bila prisutna u svima vama koji ste napustili svoje domove. Vi iz Srijema, iz Hrtkovaca, vi iz Bosne i Hercegovine, i tko zna kojih sve drugih strana, tu ste baštinu nerazorivu u srcu svome donijeli i ovamo, na ove prostore naše Slavonije. Dakako, ovdje vam u Kuli nedostaje crkva. Ali, crkve nisu samo građevine, goli zidovi, kule, Crkva smo mi u zajedništvu s Bogom. Vi ste Crkva Boga života, vi ste hram Duha Svetoga sve dok imate srce koje osjeća za Boga i s Bogom, dok imate savjest koja želi živjeti – ne bilo kako, nego pošteno, zauzeti za ono što je istinski vrijedno Božje i ljudski. Vi ste to dok je živa duša u vama, vi ste ta Crkva«, rekao je tom prigodom biskup *Škvorčević*, dok je *Antun Plivelić* za ovogodišnje Petrovo najavio veliko okupljanje Hrtkovčana i njihovih prijatelja u Kuli, pokraj crkve.

Zlatko Žužić
18. travnja 2008.

Održana Izborna skupština Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata u Zagrebu

Izabrano novo vodstvo

U Zagrebu je 12. travnja održana Izborna skupština Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata u Republici Hrvatskoj. Skupština je održana u staroj gradskoj vijećnici u neposrednoj blizini crkve sv. Marka na Gornjem gradu, a pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog sabora *Luke Bebića*. Skupštini je nazočilo 67 izaslanika od 91 delegiranog iz cijele Republike Hrvatske. Skupštinom je predsjedalo radno predsjedni-

Jakov Ivančić. Izabrana su 43 člana Glavnog odbora, a za predsjednicu Glavnog odbora izabrana je *Jelena Dodig* iz Kukujevac, koja sada živi u Osijeku. Za članove Nadzornog odbora izabrani su – *Zlatko Lisac*, *Vinko Krzmanović* i *Petar Jurčić*.

Među gostima su bili: potpredsjednica Sabora *Dorica Nikolić*, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske *Đurđa Adlešić*, veleposlanik RH u Srbiji *Tonči Staničić*, ponositi

stvo u sastavu: predsjednica *Jelena Dodig* i članovi – *Ljubica Kolarić-Dumić*, *Vlatko Fijala*, *Ruža Mamić Omaljev* i *Jakov Ivančić*. Rad skupštine se odvijao po predloženom dnevnom redu, kojeg su delegati dobili prije sastanka. Prije samog radnog dijela tamburaški bend HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina odsvirao je hrvatsku himnu »Lijepa naša«.

Nakon obraćanja gostiju nazočnima, predsjednica radnog predsjedništva pročitala je kandidacijsku listu, o kojoj su se delegati izjašnjavali dijelom javno, a dijelom tajno. Nakon brojanja glasova, velikom većinom delegati su izabrali novo vodstvo UPHSBB. Novo vodstvo čine: *Vlatko Fijala* – predsjednik Skupštine, *Mato Jurić* – predsjednik Udruge, *Ante Plivelić* – počasni predsjednik Udruge, dopredsjednici Udruge – *Petar Gašparović*, *Vlatko Fijala*, *Stjepan Šmit*, *Smiljko Barišić* i

Srijemac iz Nijemaca *Đuro Perica*, koji je aktivni sudionik svake skupštine, predsjednik HNV-a u Republici Srbiji *Branko Horvat*, član HNV-a *Mato Groznica*, predsjednik HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina *Josip Pokas* i drugi.

U obraćanju nazočnima svaki od gostiju im je poželio uspješan rad, te poželio novom vodstvu Udruge daljnji uspješan rad za dobrobit hrvatske zajednice iz Vojvodine u Republici Hrvatskoj, ali i na dobrobit hrvatskog društva u cijelosti. Također je više sudionika izrazilo želju pomoći oko kupnje rodne kuće bana *Josipa Jelačića* u Petrovaradinu.

Na koncu je organiziran domjenak za sve nazočne, a svirao je tamburaški bend »Jelačić« iz Petrovaradina. Uz zvuke srijemskih pjesama ozračje je bilo odlično, kakvo je uvijek kada se susretnu Srijemci.

I. K.

18. travnja 2008.

Tamburaški bend »Jelačić«

Tribina u Staroj Pazovi

Ljudska i manjinska prava

Na tribini »Ljudska i manjinska prava« koja je održana u Staroj Pazovi 11. travnja govorili su *Aleksandar Resanović*, *Goran Bašić* i *Pavel Domonji*.

U ime organizatora tribine, Foruma građana Stare Pazove, nazočne je pozdravio *Branko Dragaš*. Istaknuo je da u Općini Stara Pazova živi značajan broj pripadnika triju nacionalnih manjina: slovačke, hrvatske i romske.

Aleksandar Resanović istaknuo je kako je ironična odluka Ustavnog suda Srbije donesena na Svjetski dan Roma o censuzu za sudjelovanje na izborima, jer Ustavni Sud RS nije prihvatio odluku Republičke izborne komisije da za liste za sudjelovanje nacionalnih manjina na izborima census bude 3000 potpisa umjesto 10.000 potpisa, što govori o odnosu većine prema manjini, te je rekao kako su u Srbiji propisi neusuglašeni s Ustavom što se osobito vidi kod Zakona o nacionalnim manjinama i Zakona o hendikepiranim osobama. Niz zakona nedostaje ili se ne primjenjuje. Profesor *Goran Bašić* je rekao kako je pri približavanju Srbije Europskoj Uniji potrebno da država uredi i odgovarajuće propise o položaju nacionalnih manjina i naveo primjere Španjolske i Mađarske. *Bašić* je istaknuo i primjer Hrvatske koja je donijela zakon po kome osam zastupničkih mjesta u Saboru pripada nacionalnim manjinama, a za kulturnu autonomiju prave se posebni birački popisi, te srpska zajednica ima u 70 lokalnih samouprava svoja nacionalna vijeća koja odlučuju o potrebama u informiranju, dvojezičnosti, tj. o pitanjima kulturne autonomije. »U Srbiji, prilikom izbora nacionalnih vijeća, svi koji su bili zastupnici u lokalnim i pokrajinskim skupštinama automatski su postajali elektori tako da su pojedina nacionalna vijeća postala skoro jednopartijska. Ovakva nacionalna vijeća nemaju smisla, a iako su im istekli mandati, ona i dalje funkcioniraju na temelju koalicijskih dogovora političkih lidera stranaka. Nijedno nacionalno vijeće nije pokrenulo pitanje novih izbora nacionalnih vijeća. Potrebno je podijeliti ovlasti između političkih stranaka i nacionalnih vijeća, mora postojati decentralizacija manjinskih samouprava«, rekao je *Bašić*.

Budući da se tribina organizirala u okviru projekta »Srbija u Europskoj Uniji – što od toga imam ja, šta od toga ima... Stara Pazova«, *Pavel Domonji* je govorio o raznim vidovima boljitka života građana koji će se ostvariti europskim integracijama.

I. R.

Srbija - Autonomna pokrajina Vojvodina POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE, 21000 NOVI SAD Bulevar Mihajla Pupina 16 Tel.: +381 21 487 46 06

Temeljem članka 6. Odluke o raspodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, tijelima i organizacijama u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine **raspisuje**

NATJEČAJ

za raspodjelu proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u Autonomnoj pokrajini Vojvodini u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina u 2008. godini

Sredstva u svoti od 13.800.000,00 dinara (slovima: trinaestmilijunaosamstotisućadinara) će se koristiti za sufinansiranje projekata čiji je cilj promicanje prava na službenu uporabu jezika i pisama nacionalnih manjina u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini,

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju:

- tijela općine i grada na teritoriju Autonomne pokrajine Vojvodine, u kojima je Statutom utvrđena službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manjina na cijelom teritoriju općine ili grada ili naseljenim mjestima na njihovu teritoriju;
- mjesne samouprave na teritoriju općina i gradova iz prethodnoga retka;
- druga tijela, organizacije, službe i ustanove na teritoriju općina i gradova iz prvoga retka

- **Sredstva se dodjeljuju** za financiranje, odnosno sudjelovanje u financiranju:

- osposobljavanja zaposlenika u tijelima i organizacijama gdje se koriste jezikom nacionalne manjine koji je utvrđen kao jezik u službenoj uporabi, a posebice na radnim mjestima na kojima se ostvaruje kontakt sa strankama (sudjelovanjem na tečajevima, seminarima i drugim načinima organiziranim u tu svrhu) i za razvitak sustava elektroničke uprave za rad u uvjetima višejezičnosti;
- troškove izrade i postavljanja ploča s nazivom tijela i organizacija, nazivom naseljenog mjesta na cestovnim pravcima, nazivom ulica i trgova ispisanih i na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj uporabi u općini, gradu i naseljenom mjestu i za tiskanje dvojezičnih ili višejezičnih tiskаница kao i za tiskanje službenih glasila i drugih javnih publikacija.

Visina sredstava za raspodjelu utvrđuje se na temelju sljedećih kriterija:

- broj jezika i pisama koji su u službenoj uporabi na cijelom teritoriju općine, grada i naseljenog mjesta
- postotni udjel pripadnika nacionalnih manjina čiji su jezici i pisma u službenoj uporabi u ukupnom broju stanovništva;
- ukupni materijalni troškovi nužni za realiziranje projekata;

- postojanje drugih izvora financiranja projekata;

- kontinuitet u financiranju projekata od strane

Tajništva, odnosno traže li se sredstva prvi put.

Rok za podnošenje prijave je do 25. travnja 2008. godine.

Prijave se podnose isključivo na natječajnim tiskanicama

Tajništva. Kompletna natječajna dokumentacija može se preuzeti u prostorijama Tajništva ili na internetskoj stranici:

www.puma.vojvodina.sr.qov.yu

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj pokrajini Vojvodini, Prijave se podnose osobno, predajom u pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Izvršnog vijeća APV) ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad,

Neće se razmatrati nepravodobne ili nepotpune prijave, kod kojih nedostatak nije po upozorenju odstranjen, ili se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnesene od neovlaštenih osoba.

Korisnik se obvezuje odobrena sredstva utrošiti samo za namjenu za koju su dodijeljena, a neutrošena sredstva virmanski vratiti proračunu na odgovarajuću poziciju Pokrajinskog Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine. Korisnik se obvezuje da o utrošku dodijeljenih sredstava podnese izvješće odmah, a najkasnije do kraja godine.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine pridržava pravo, prema potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju od podnositelja prijave, odnosno ispunjenje dodatnih uvjeta ili izlazak na lice mjesta. Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

Rezultati natječaja se objavljuju na službenoj internetskoj stranici Tajništva, Tajništvo nije u obvezi obrazlagati svoje odluke. Na odluku Tajništva ne može se uložiti žalba ili neko drugo pravno sredstvo.

Pokrajinski tajnik
dr. Korhecz Tamas

Kršćanska tribina grada Subotice

Isusovo uskrsnuće

*Prošao je zemljom čineći dobro,
a ljudi su ga raspeli. Navijestio je
novi svijet i pobijedio je svijet laži,
zlobe i mržnje. Istina je sve što je
učinio. Jedini je On izvor istine*

Piše: Marijana Tucakov

Ono oko čega se sabiramo je Isus živi i uskrsnuo. U središtu kršćanstva ne nalazi se ni teologija, ni ideja, ni filozofija, nego živa osoba Isusa Krista. Da Isus nije uskrsnuo, ne bi nas bilo ovdje i ne bi po cijelom svijetu prošao glas: »On je živ!«. Da Isus nije uskrsnuo, sve naše tribine, na kojima se sastajemo, bile bi komemoracije onoga koji je nekada živio, puno toga lijepoga rekao i oduševio svoje suvremenike. Upravo jer je Isus živ - i mi postojimo, i Crkva postoji, imamo pravu radost i pravu budućnost. On je pobijedio đavla, smrt i zlo. Bog je Isusovim uskrsnućem presudio starome svijetu i stvorio novi Božji svijet. Isus je uskrsnuo i tu svoju uskrsnu pobjedu želi ugraditi u svakoga od nas. Svi smo mi djeca uskrsnuća. Isus nam je omogućio da u nama kuca bilo vječnoga života.

Ovo su poruke s kršćanske tribine, koju je održao pater Tadej Vojnović u četvrtak, 10. travnja, u dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Evo što je pater Tadej govorio o Isusovu uskrsnuću...

USKRSNUO JE U SVIJET SVOJEGA

OCA: Isus je znao da će uskrsnuti. No, pojam uskrsnuća, dok Isus o tome govori, kod Židova nije bio definiran. U hebrejskom jeziku nije niti postojala riječ uskrsnuće. To je bila prva teškoća u vezi uskrsnuća s kojom su se Isusovi učenici suočili. Druga teškoća bila je kalvarija. Ta teška situacija dotukla je i one koji su bili najvjerniji. Kalvarija je svima srušila nadu u Isusa. Prema evanđeljima, nema niti jednog svjedoka Isusova uskrsnuća. Prema Isusovim riječima, treći dan, jednostavno je izašao iz groba. Kako je mogao izaći? Izašao je tako što je uskrsnuo. Obučen u besmrtnost, postao je preobraženo tijelo koje više nije podložno zakonima fizike, prostora i vremena. Izašao je onako, kako je kasnije došao k njima. Jednostavno je, dok su vrata bila zatvorena, stao među njih.

Isus je umro u petak u 15 sati. Istoga dana, u 18 sati, počinjala je Pasha. Pasha je najveći blagdan, kada je potpuno mirovanje. Znači, Isusovi prijatelji imali su samo tri sata za pokopati ga. Međutim, kao i danas u kaznenom zakonu, leš pripada sucu. Kako ta tri sata nisu bila dovoljna za pravi židovski pokop, kada je završena Pasha, u nedjelju rano ujutro žene idu na Isusov grob dovršiti pokop. Grob je bio prazan. Evanđelja nam ne mogu dati povijesne podatke Isusova uskrsnuća. Zato se ti izvještaji u evanđeljima razlikuju. Svi izvještaji evanđelja su zapravo navještaji da je Isus uskrsnuo i da je živ.

Međutim, važni su zajednički elementi koje nam evanđelja donose u svojim navještajima. Prvi element je prazan grob. Time nam se želi dokazati kako Isusa u grobu nema. Drugi element je bjelina. Bjelina je boja onostranosti, što znači da je Isusovo uskrsnuće onostrani događaj, a ne ovozemni. Sljedeći element je taj što Isusa njegovi učenici, nakon uskrsnuća, ne poznaju. Time se želi reći da Isus više nije onakav kakav je bio prije uskrsnuća. Važno je i to što Isus nije uskrsnuo u ovaj naš svijet, On je uskrsnuo u svijet svojega Oca. On sada ima novi način postojanja, koji je za naše oči jednostavno neuhvatljiv. Također, potrebno je istaći i brojku tri, jer je Isus tek treći dan uskrsnuo.

SUSRET S ISUSOM: Neminovan je Isusov susret s učenicima nakon što je uskrsnuo. Međutim, onako kako On sada postoji u svojem proslavljenom biću sasvim je nedostupan našim osjetilima. Za nas nije pitanje - jesu li ga apostoli susreli, već kako su ga susreli? Učenici su bili toliko sigurni u taj susret, da su bili spremni umrijeti zbog svjedočanstva o njegovom uskrsnuću. Konačno, oni su i umrli zbog toga svjedočanstva. Taj susret nema ništa na sebi što bi naša čula mogla uhvatiti. Taj je susret bio toliko tajanstven da ga učenici nisu mogli točno

opisati. Ono što znamo je da su apostoli sigurno susreli Isusa na jedan poseban način i da su imali muku kako to riječima opisati. Apostoli su pokušali ljudskim, zemaljskim kategorijama naviještati tu svoju sigurnost.

Ovakva poteškoća opisa može se usporediti s time kada nekome tko je slijep od rođenja trebaš tumačiti što je to zeleno. Slijepac ne samo što ne zna boje, on nema niti kategoriju boje. On ne zna što je to boja. No, ako se malo bolje dovinemo, možemo mu reći da je trava zelena, da je lišće zeleno, te da je salata zelena. Mi ćemo njemu kategorije koje on nema izraziti u kategorijama koje on ima. To je opip, okus, i njegov doživljaj svijeta.

Apostoli su bili u takvoj situaciji. Oni su susreli uskrsnulog Isusa. Isus ne samo da ne izgleda tako kako je izgledao na zemlji, već je on sada sam u novoj egzistenciji, preobražen i uskrsl. Nemamo niti jedan instrument kojim bismo ga mogli percipirati. Apostoli su taj susret objasnili na sljedeći način: vidjeli smo ga, dirali smo ga, jeli smo s njim. Međutim, naglašava se da ga nisu poznali, jer On više ne živi na način ove zemlje, niti tako izgleda. S druge strane, Isusovim ukazanjima učenicima i Njegovim drugovanjem s učenicima, želi se pokazati kako On više nije vezan za prostor i vrijeme.

ŠTO ISUSOVO USKRSNUĆE ZNAČI ZA

OVAJ SVIJET?: Stari svijet, koji je bio pod grijehom, ubio je Isusa koji je začetnik novoga svijeta. Isusovim uskrsnućem Bog je održao sud ovome svijetu. Prošao je zemljom čineći dobro, ljudi su ga raspeli. Navijestio je novi svijet i pobijedio je svijet laži, zlobe i mržnje. Istina je sve što je činio i učio. Jedini je On izvor istine. Po sudu Božjem točno možemo vidjeti što pobjeđuje, a što gubi. Laž gubi, mržnja gubi, zlo gubi. Isusovo uskrsnuće je strašno velika Božja gesta. Ona je pokazala gdje je istina. Više nigdje ne trebamo tražiti istinu i životni put osim u Isusu. Samo taj put vodi u život. Isus je nas otkupio mukom, smrću i uskrsnućem. Pavao kaže - ako je Krist uskrsnuo i mi ćemo uskrsnuti. Kao što smo nosili sliku zemaljskoga, nosit ćemo i sliku nebeskoga. ■

Prošećimo kroz prostor,
vrijeme i ljude. Putem slame.
Gdje se ona u svijetu koristi,
na koji način i u kom obliku?
Tu bismo trebali malo zastati i
porazmisliti.

Put slame

Prošećimo kroz prostor, vrijeme i ljude. Putem slame. Kroz umjetnost u slami na jedan drugi način. Ovoga puta to neće biti predstavljanje slamarstva na etnološki, muzeološki ili neki drugi stručan pristup. Tek jedna lagana šetnja, jedan osvrt, pogled na to gdje sve živi, gdje je sve ima. Kakva je u rukama drugih naroda kad dostigne svoju konačnicu, svoj konačni oblik. Jesmo li mi jedinstveni, usamljeni, jedini u ovoj tako lijepoj, nama toliko prisutnoj i srcu prirasloj tehnici rada u slami?

Krenimo lagano u istraživanje. Zna se kada je sve počelo na ovim prostorima, poznato je kada se pojavila prva slika, a s njom započela i »Prva kolonija« izrade slika u tehnici slame. Iako još nedefinirana od strane stručnjaka, ona jest umjetnost, narodna, ruralna, tradi-

cijska. Prihvaćamo je takvu kakva jest, stasala, takvu kakvom su je pojedinci doživjeli i iskazali.

Gdje se ona u svijetu još koristi, na koji način i u kom obliku? Tu bismo trebali malo zastati i porazmisliti. Naravno da nismo usamljeni, naravno da je ima diljem svijeta.

Ono što nas povezuje s tim svijetom jest ljubav prema ovoj tehnici. Uporaba slame, ali na način i pristup svojstven toj zemlji, tim ljudima, pojedincima, njihovom doživljavanju toga materijala.

Nama susjedna Mađarska »akcent« ima na pletivu u slami, na izradi predmeta, detalja od slame. Talijani također njeguju tradicijsko pletenje, ali to su nosivi predmeti – šeširi, prostirke za pod, košare, te papuče koje su se koristile nekada davno za snijeg. Najinteresantniji

je »držač« od slame, koji se i danas koristi u selima Italije, a u njega se pohranjuju svježe sakupljena jaja.

Englezi također njeguju pletivo. Tu nalazimo sakralne detalje veoma bogato ukrašene. Nizozemska i Njemačka također njeguju pletivo, tamo se izrađuje nakit u svakodnevnom obliku. Ornamentika za zid, ukrasi za bor, sve što je prisutno i na našim prostorima.

Francuska, osim izrade torbi i šešira od slame, koristi slamu za ukrašavanje već postojećih predmeta. Tu se misli na već gotove proizvode, koji se koriste u svakidašnjem životu. Stolovi, stolci, ormari - obiljepljuju se slamom, trakama od slame, vrlo brižno posloženom da se niti jedan spoj ne da prepoznati.

Ako idemo dalje, našom šetnjom dolazimo do Bjelorusije i Bugarske

Knjižice sa naputcima za rad sa
švajcarskim koncem
(zemlja podrijetla: Švicarska)

Igle za rad sa slamnatim koncem.
(zemlja podrijetla: Švicarska)

Naušnice izrađene u kombinaciji drveta
i švajcarskog konca
(zemlja podrijetla Nizozemska)

Flaša uvijena u pletivo od slame
(zemlja podrijetla: Mađarska)

Slamnata
škrinjica,
stara 100 god.
osobno
vlasništvo,
B. D. (Subotica)

Bojena slama, pijetao seoski motiv (z)

Dama s šeširom, rad u slami (B. D.) Subotica

Paun, bojena slama
(zemlja podrijetla SAD)

gdje je pletivo dovedeno do savršenstva. Izuzetni radovi, predmeti raznih dimenzija, makete. Neki su predmeti izrađeni u prirodnoj veličini.

U dalekom Meksiku također živi slama, izrađuju se maske, dječje igračke. I danas neka plemena za djecu izrađuju igračke od toga materijala. U dalekoj se Aziji predmeti izrađuju od rižine trske. Simboli su sakralnog karaktera. Uglavnom su to predmeti koji su se u ona, a također i u sadašnja vremena, izrađivali i koristili kao simboli, čiji su oblici imali za cilj štititi kuću od raznih duhova i uroka.

Kanada i SAD imaju svoje asocijacije i mnoge udruge. Izrađuju se slike, ali u »flat« tehnici – ravne, u odnosu na naše, koje su trodimenzionalne. Izrada im je jednostavnija, boje slamu i igraju se bojama, prave kolorit, kao da promatrate neko slikarsko platno.

Za sam kraj ovoga našega predstavljanja, ili, kako je na samom početku i rečeno, šetnje putevima slamarstva, dolazimo do Švicarske. Namjerno je ostavljena za kraj, jer je posebna po mnogo čemu, pa i po uporabi same slame. Ono što fascinira i oduzima dah jest konac od slame. Da, izrađuju od slame konac. Vjerojatno je nezamislivo dok se to ne vidi. Imaju posebne strojeve pomoću kojih se izrađuje konac, kojim možete raditi vez.

Tu su igle za vez, naputci kako sve to rabiti. Odjednom se pred vama nižu kao čipka prekrasni, kao zlatom vezeni broševi, zavjese ukrašene vezom u slami, stolnjaci... Složit ćete se - slama i djeluje kao zlato, ona to i jest. Doista ne čudi što mnogi koje sam navela spominju kako je švicarska tehnika korištenja slame najljepša.

Sve je to očuvana tradicija kroz ruke drugih naroda, koji svoje umijeće rada sa slamom iskazuju na sebi svojstven način. Stvaranje nečega novoga rezultira očuvanjem staroga, tradicijskoga, ali kroz drugi izričaj.

Tradicijsko živi kroz nove ljude, njihove ideje, ali na njima prepoznatljiv i prihvatljiv način, ne osvrćući se s nekom težinom, jer trenutačni doživljaj je trenutak samoga tvorca. Taj materijal osjeća svatko na svoj način – tome su dokaz mnoge ideje, pomaci u svemu ovome.

Imati dugu tradiciju, naučiti je, veoma je lijepo, može biti teret, ali u lijepome smislu. Čuvati je, ali je i preodjenuti u neko novo ruho, za neko novo doba koje donosi nove ljude. Ljude koji prihvaćaju nove ideje, koji cijene tradicijsko, ali isto tako prihvaćaju i pomake u ovoj prekrasnoj tehnici koja živi na mnogim prostorima diljem ovog našeg planeta.

Branka Dulić

(zemlja podrijetla, SAD)

Ukrasni detalj, vez u slami, švicarska tehnika
(zemlja podrijetla, Bjelorusija)

Pijetli, rad u pletivu (zemlja podrijetla, Bjelorusija)

Završen XII. festival amaterskog teatra u Ljutovu

Tako to rade amateri

*Pet predstava u tri vikenda * Dodijeljene nagrade * Prikazanim najzadovoljnija ljutovačka publika*

Dvanaesti festival amaterskog teatra, održan u dvorani Doma kulture u Ljutovu, zatvoren je u subotu, 12. travnja. U tri vikenda, koliko je Festival trajao, vidjeli smo pet izuzetno dobrih predstava. Manifestaciju su otvorili domaćini, HKUD »Ljutovo«, premijerom predstave »Ode Bolto na ogled« *Matije Poljakovića*, u režiji *Nandora Klinockog*. Drugog vikenda gostovali su Somborci, članovi dramske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor«, s predstavom »Đuvegije« u režiji i adaptaciji *Marije Šeremešić*, te članovi dramskog odjela KPZH »Šokadija« iz Sonte s predstavom »I knez je pofalijo« autora *Ivana Andrašića*, koji je potpisao i režiju. Na završnoj večeri Festivala publika je vidjela predstavu »Ljubavno pismo« *Koste Trifkovića* u izvedbi HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice i režiji *Ninoslava Šćepanovića*, te na samom kraju mladu dramsku skupinu HKUD-a »Ljutovo« s jednočinkom »Meštari«, za koju je tekst adaptirao *Vince Jaramazović*, a režiju potpisao *Nandor Klinocki*.

DODIJELJENE NAGRADE: Dobitnici nagrada su: za najbolji scensko-glazbeni nastup tamburaši »Tandore«, sudionici predstave »I knez je pofalijo«; za najbolja scenska rješenja u predstavi »Ljubavno pismo« *Ninoslava*

Šćepanović; za glumačka ostvarenja u predstavama »Meštari« i »Ode Bolto na ogled« *Vanja Stanišić* i *Dijana Remeš*, te *Ivan Vuković* i *Stevan Stantić*; za glumačka ostvarenja u predstavi »Ljubavno pismo« *Bernardica Ivanković* i *Dajana Šimić*; za najbolju sporednu žensku i za najbolju sporednu mušku ulogu *Sofija Vuković* i *Ivica Pekanović* iz predstave »Đuvegije«; za najbolju glavnu mušku ulogu *Darko Vojnić Hajduk*, za najbolju glavnu žensku ulogu *Ana Ivković*, oboje iz predstave domaćina; za najbolji kolektivni nastup glumački ansambl predstave Sončana »I knez je pofalijo«; za najbolji tekst *Ivan Andrašić* iz Sonte; za najboljeg redatelja *Nandor Klinocki*; a za najbolju je proglašena predstava domaćina »Ode Bolto na ogled«.

AMATERSKI FLUID: Pohvalnice i darove domaćina dobitnicima je uručio glumac *Nebojša Čolić*. »Zahvalan sam domaćinima na pozivu za prisustvo jednoj prekrasnoj večeri, ovo što sam vidio vratilo mi je sjećanja na amaterske dane, odnosno na mojih desetak godina amaterske glume u Sarajevu i na moje početke glumačke karijere. Opet sam osjetio onaj fluid, ono srce, koje tako često nedostaje profesionalcima.

Srce na daskama

Raskošne glumačke kreacije, maštovita redateljska rješenja i solidni tekstovi stavili su na veliku kušnju selektora Festivala, dramskog djelatnika *Stevana Bardaka* iz Subotice. »Bilo mi je veliko zadovoljstvo odgledati ove predstave, družiti se s ovim ljudima prepunim duha. Uvjetno rečeno amateri, po mom mišljenju - amateri samo po odsustvu materijalne satisfakcije, oduševili su me svojim htijenjem, ali i svojim umijećem. Glumci su ostavili srca na daskama, akteri svih pet predstava držali su cijelo vrijeme publiku na visokoj razini emotivnoga naboja. Ljutovačka publika, koja dramu ima u krvi, znala je na pravi način nagraditi sudionike Festivala. Prigodom donošenja odluka o nagradama bio sam na velikim mukama, jer od ovako dobrih kandidata jako je teško odabrati najbolje«, rekao je za naš list *Bardak*.

Scena iz predstave »Đuvegije«

Publika i uzvanici na završnoj večeri festivala

Nastavite tako, pred svima vama je lijepa budućnost«, rekao je prisutnima Čolić.

Ovaj Festival pod pokroviteljstvom Tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine pokrajine Vojvodine pokazao nam je svu raskoš amaterskog teatra u hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Vojvodini. Najzadovoljniji u cijeloj priči bili su organizatori i domaća publika. »Mala smo mala sredina, ali složna.

Ovu manifestaciju organizirali smo više srcem i razumom, nego financijskim sredstvima. Publika je uživala u viđenom, dvorana je sve tri večeri bila pretijesna. Fantastično smo se i družili, samo smo potvrdili prijateljstva uspostavljena ranijih godina. Uostalom, amateri to tako rade«, kaže za »Hrvatsku riječ« predsjednik Organizacijskog odbora *Antun Bajić*.

K. P.

Vedrana Rudan u Novom Sadu

Nova knjiga provokativne hrvatske autorice *Vedrane Rudan*, još provokativnijeg naslova »Kad je žena kurva, kad je muškarac peder«, pojavila se na srpskom tržištu. Tim povodom Rudan će svoju knjigu predstaviti novosadskoj publici subotu 19. travnja u Radio cafeu. Početak je u 20 sati.

Knjiga je objavljena zahvaljujući izdavačkoj kući VBZ-Beograd koja očekuje da će ona »iznervirati mnoge«. Prema riječima urednika srpskog ogranka VBZ-a *Vladimira Arsenijevića*, knjiga predstavlja »neumoljiv pogled na ovdašnju svakodnevicu i sve nas – muškarce i žene«.

Organizatori očekuju veliku posjećenost, a publika će zasigurno s nestrpljenjem iščekivati što će i na koji način autorica imati za reći publici u našoj zemlji. Nakon promocije knjige goste će zabavljati glazbena skupina »Samo sloga sound system«.

Di. P.

Hard Time u Subotici

U klubu Alcatraz, sutra (subota, 19. travnja) nastupa hard rock skupina Hard Time iz Zagreba. Ulaz je od 21 sat, a cijena ulaznica je 200 dinara.

Riječ je jedinom bendu s ex-yu prostora koji se pojavio u kulturnoj emisiji »Headbangers Ball« na MTV-ju. Hard Time je objavio tri albuma, nekoliko singlova i Live DVD.

Nakon nekoliko turneja po Hrvatskoj, Sloveniji i Francuskoj, brojnih koncerata u Njemačkoj, Nizozemskoj i Italiji, bend je svirao najvećem europskom festivalu hard i heavy glazbe »Wacken Open Air« u Njemačkoj. Također, nastupali su i kao predgrupa kulturnim sastavima Deep Purple i Motorhead.

Nakon nastupa u Srbiji, očekuje ih prva turneja po Engleskoj.

DK Dubrava na festivalu u Beogradu

Na 6. dečjem pozorišnom festivalu Pozorište Zvezdarište koje je jučer (17. travnja) završeno u Beogradu, sudjelovalo je Dječje kazalište Dubrava iz Zagreba. Oni su 13. travnja izveli predstavu »Blizanke« nastalu prema motivima iz romana *Ericha Kästnera*, u režiji *Olivera Frljića*. Festival je selektivnog karaktera, a predstavljena su najbolja scenska ostvarenja u kazališnoj produkciji za djecu na području Srbije i okolnih zemalja.

Let 3 na Trenchtownu

Festival Trenchtown, koji se održava u Etno-campu nadomak Palića, trajat će ove godine od 1. do 3. svibnja. Raznovrstan glazbeni program festivala odvijat će se na trima binama i okupit će poznata imena iz regije. Na glavnoj bini, između ostalih, nastupit će: Disciplina kičme, Skaj Whikler, Marčelo i Shock Orchestra, Straight Jackin (Srbija), Let 3 i Dogo Argentino (Hrvatska), Korai Öröm, Narco Polo (Mađarska), Bernsteyn (Njemačka). Bina namijenjena elektoničkoj glazbi, tzv. Terasa, ugostit će DJ-eve: MKDSL, Rahmany, Flip, Dee Face...

Prateći program bit će sastavljen od filmskih projekcija (izbor s Festivala dokumentarnog rock filma – DORF u Vinkovcima), promocija knjiga, kazališnih predstava i edukativno-kreativnih radionica.

U okviru festivalskog prostora, nalazi se kamp kapaciteta 500 mjesta, kao i parkiralište od 600 mjesta za posjetitelja i 100 za goste i medije. Posjetitelji koji kupe komplet ulaznica za sva tri dana festivala imaju besplatno mjesto u kampu (kao i parkirališno mjesto). Cijena jednodnevne ulaznice iznosi 440 dinara, a komplet za sva tri dana stoji 1100 dinara. Ulaznice se mogu kupiti na svim prodajnim mjestima »Eventima« (www.eventim-yu.com), kao i na samoj internetskoj stranici festivala, ali i u Bilet servisu i prodavaonicama IPS-a u Beogradu i Novom Sadu. Više informacija o festivalu možete pronaći na njegovim službenih internetskim stranicama – www.trenchtown.org.

Predstava »Ode Bolto na ogled« u Subotici

Dramska sekcija HKUD »Ljutovo« gostovat će u nedjelju 20. travnja u Subotici, s predstavom »Ode Bolto na ogled« *Matije Poljakovića*, u režiji *Nandora Klinockog*. Predstava će biti izvedena u HKC »Bunjevačko kolo«, a početak je u 20 sati. Cijena ulaznice je 100 dinara.

Koncerti u franjevačkoj crkvi i katedrali

Ansambel za staru glazbu »In cantamento« iz Segedina održat će u nedjelju 20. travnja koncert u franjevačkoj crkvi u Subotici. Kao solistica nastupa *Timea Dulić (sopran)*. Na programu su djela *Veraciniya*, *Passacaglia* i *Bacha*. Početak je u 19 sati.

U četvrtak 24. travnja, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske održat će se svečani koncert, na kojem će nastupiti operna pjevačica *Katalin Piti* i orguljaš *Andras Virag* iz Budimpešte. Na programu su djela *Bacha*, *Franka*, *Lisza* i *Mozarta*. Početak je u 19 sati.

U Subotici otvorena izložba slika s prošlogodišnje likovne kolonije »Bunarić«

Umjetnost nema ograničenja

*Izloženo 60 slika, od ukupno 115 koliko ih je naslikano ljetos na Bunariću * Izložba otvorena do 20. travnja*

»Davno izrečena sjetna misao da je svijet pozornica na koju dodeš, pogledaš i odeš, ili Verglijev stih: 'Ono što je suđeno svoju pronaći će stazu', izazivaju raznovrsne asocijacije, a mene, koja izgovaram ove riječi, podsjećaju na činjenicu da je pitanje koje se postavlja, kada je riječ o umjetničkoj suštini likovnog izraza, uvijek i vječno povijesno pitanje postojanja umjetnika u suvremenosti. Stoga je, ne samo hvale vrijedan napor da se jedna ovakva likovna kolonija organizira, nego je potrebno čestitati organizatoru koji je, spajanjem likovnih umjetnika različitih profila, od akademskih do samoukih, raznolikih tehnika i formi izražaja, sve nas podsjetio da likovna umjetnost nema svoju univerzalnu formu, ali i da nije i ne smije biti ograničena akademskih racionalizmom.«

Ovim je riječima, između ostalih, izložbu slika s prošlogodišnje, devete po redu Međunarodne likovne kolonije »Bunarić« otvorila *Antonija Čota*, zamjenica pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine, te članica Izvršnog odbora HNV-a. Izložba je otvorena u ponedjeljak, 14. travnja, na Otvorenom sveučilištu u Subotici i može se pogledati do 20.

travnja. Organizator izložbe je Likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, koji je i organizator bunaričke kolonije.

Uz *Antoniju Čota*, na otvorenju izložbe govorila je i članica Općinskog vijeća zadužena za kulturu *Ildikó Lovas*, koja je tom prigodom istaknula kako je »vidljivo da je na izloženim slikama postignuto jedinstvo, a što govori o postojanju komunikacije među ljudima u Vojvodini i Subotici«. »Čast mi je što sam bila u prilici pomoći ovu koloniju«, rekla je Lovas.

Prema riječima voditelja Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« *Josipa Horvata*, na izložbi je izloženo 60 najuspješnijih radova s prošlogodišnje kolonije, od ukupno 115 tada naslikanih slika autora iz osam različitih zemalja. Najuspješnije slike odabrao je stručni žiri, koji su činile tri povjesničarke umjetnosti: *Olga Šram*, *Olga Ninkov-Kovačev*

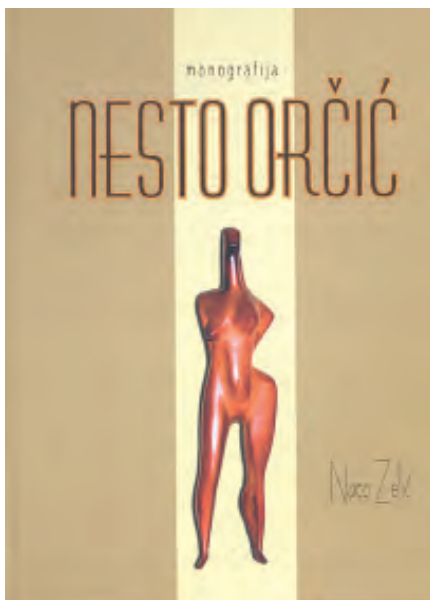

Izložbu je otvorila Antonija Čota

i *Ljubica Vuković-Dulić*. Na otvorenju izložbe posebno su pozdravljeni generalna konzulica gerant Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg* i zamjenik gradonačelnika Subotice *Pero Horvacki*.

Z. P.

Večeras (petak, 18. travnja) u Galeriji »dr. Vinko Perčić«

Predstavljanje monografije i radova Neste Orčića

U okviru Dana Matice hrvatske u Subotici, u petak, 18. travnja, u 18 sati, u Galeriji »dr. Vinko Perčić« održat će se predstavljanje monografije o kiparu *Nesti Orčiću*, objavljene u izdanju NIU »Hrvatska riječ« i Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. O monografiji i djelu N. Orčića govore: mons. dr. *Andrija Kopilović*, povjesničar umjetnosti *Bela Duranci* i autor monografije *Naco Zelić*.

Ujedno će biti izloženi radovi Neste Orčića, koji će se u Galeriji »dr. Vinko Perčić« (Maksima Gorkog 22) moći pogledati od 18. do 25. travnja.

»U vremenu od 1954. do 1958. Nesto i ja ... smo bili zajedno, tada kao studenti u Zagrebu« – isti će *Naco Zelić* – »... a od proljeća 1973. ponovo. Tada sam, naime, nakon sloma Hrvatskoga proljeća u Bačkoj, i nakon što sam ostao bez posla u

Subotici, s obitelji došao živjeti i raditi u Zagreb ... Kasnije, nakon 1973. radeći u Zagrebu na brojnim službenim putovanjima našao sam se u mjestima u kojima je Nesto radio na restauraciji spomenika hrvatske kulture, pa sam tako u dva navrata bio u Zadru u vrijeme kada je radio na restauraciji crkve sv. Marije, u Splitu kada je radio na restauraciji Hrvatskoga narodnoga kazališta, u Osijeku kada je u Tvrdi radio na restauraciji spomenika Pil sv. Trojstva, a bio sam u više navrata i na Medvedgradu (Stari grad i kapela sv. Filipa i Jakova) i jasno, gledao sam ga i kada je radio na restauraciji fontane Gljiva na Zrinjevcu u Zagrebu ...«.

Organizatori predstavljanja su Ogranak Matice hrvatske Subotica, NIU »Hrvatska riječ«, Institut »Ivan Antunović« i Galerija »dr. Vinko Perčić«.

J. B.

Gostovanje osječkog HNK u Subotici: »Riba ribi grize rep«, skupina autora, režija: Damir Mađarić

Sedam različitih priča

Kada bi nam to netko mogao omogućiti, u životu bismo svi izabrali igrati glavnu ulogu. Biti ostvareni, biti ono što želimo. Međutim, koliko se takav ideal razlikuje od onoga što u stvarnosti jesmo – pokazuje predstava »Riba ribi grize rep« osječkog Hrvatskog narodnog kazališta, koju je u subotu, 12. ožujka, mogla vidjeti subotička publika.

Podnaslovljena kao ženski omnibus, predstava donosi kolaž od sedam jednočinki, koje predstavljaju izbor iz kratke suvremene američke drame. Odrednica »ženski« nas upućuje da su u predstavi glavne akterice žene, različitih generacija i profila. U sedam priča, kojima je zajednički okvir odnos dviju žena, predstava se bavi univerzalnim pitanjima, bliskima i »jačem« spolu, kao što su – iskrenost, patnja (»bol koja iskrivljuje čovjeka«) usamljenost ili ljubav.

Izbor tekstova i njihovu adaptaciju, stavljaajući ih u kontekst hrvatskih prilika, uradila je *Nina Kleflin Torre*. Kako se u najavi navodi, odabir forme desetominutnih jednočinki nije bio podilaženje suvremenom gledatelju skraćene pažnje, već njihova sposobnost da na pozornicu iznesu »cjelovitu radnju, duboku metaforu, promišljenu temu, znalačku strukturu i munjevitu akciju«.

A to smo i dobili: brzomjenjive priče različitih atmosfera i emocionalne nabijenosti – od otvarajuće komično-zabavne (»Glavna uloga«) i laganije (»Sve za tebe«), preko formom najcjelovitije naslovne (»Riba ribi grize rep«), do ispovjedno teške završne (»Bez zaustavnog traka«). U ovako šarenolikoj slatko-gorkoj građi redatelj *Damir Mađarić* odlučio se za predsta-

Iz naslovne jednočinke »Riba ribi grize rep«:
Radoslava Mrkšić i Tatjana Bertok Zupković

vu u kojoj su u prvom planu tekst i glumci, te njima otvoren prostor za prikaz posjedujuće izvođačke energije. U tom smislu, i ova je predstava osječkog HNK-a, poput nekih prijašnjih koje su nekoliko godina unatrag gostovale u Subotici (»Osam žena«, »Desdemona«, »Kurve«), potvrdila da tamošnja Drama posjeduje brojčano velik, ali i kvalitetan ženski dio ansambla. Ipak, u skupini od šest glumica koje tumače ukupno četrnaest uloga, uz uvjerljiva ostvarenja *Ljiljane Krička Mitrović*, *Mire Perić*

Kraljik i *Anite Schmidt*, svojim su se izvedbama izdvojile *Lidija Florijan*, *Radoslava Mrkšić* i *Tatjana Bertok Zupković*.

Rasterećena od bilo kakvog feminističkog trenda i u svojoj »životnosti« pristupačna široj publici, »Riba ribi grize rep« jest suvremena, dinamična i po kvaliteti solidna predstava. Scenografiju za predstavu osmislio je *Osman Arslanagić*, kostimografinja je *Marija Šarić-Ban*, a autor glazbe je *Igor Karlič*.

D. B. P.

Iz predstave »Sabirni centar«

U Zrenjaninu počeo Festival profesionalnih kazališta Vojvodine

Subotička kazališta najzastupljenija

Jedanaest predstava – šest dramskih i pet lutkarskih ostvarenja našlo se u konkurenciji 58. Festivala profesionalnih kazališta Vojvodine koji je u ponedjeljak 14. travnja počeo u zrenjaninskom Narodnom pozorištu »Toša Jovanović«. Selektor Ljuboslav Majera odabrao je sljedeće predstave: »Via Balkan« Biljane Srbljanović, somborskog Narodnog pozorišta, »Ja ili neko drugi« *Maje Pelević*, Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, »Ubri et orbi« *Janoša Pilinskog* – Kazalište »Dézsó Kosztolányi«, Subotica, zatim »Sabirni centar« *Dušana Kovačevića* subotičkog Narodnog kazališta, »Rocky horror show« *Richarda Bryana*, Ujvideki színháza iz Novog Sada, te »Heroj nacije« *Ivana M. Lalića* u izvedbi domaćina.

U kategoriji predstava za djecu odabrane su predstave: »Dina i oblak« Pozorišta mladih

(Novi Sad), »Kameno srce« i »Čovečuljak« Dječjeg kazališta iz Subotice, kao i dvije predstave zrenjaninskog kazališta: »Trči, trči trčuljak« i »Hrabri krojač«.

Pokraj službenog, predviđen je i niz pratećih programa, poput susreta suvremenih dramskih stvaralaca na kojima će sudjelovati i gosti iz BiH, Hrvatske, Makedonije, Slovenije. Prateći program obuhvaća i izložbu kazališnih plakata, promocije knjiga, radionicu *Denesa Debreja*, te tri predstave koje će izvesti studenti glume i režije Akademije umjetnosti u Novom Sadu.

Zatvaranje Festivala i dodjela nagrada su u nedjelju 20. travnja. O nagradama će odlučivati povjerenstvo u sastavu *Zoran Stamatović* (direktor Užičkog pozorišta), *Marta Santo* (novinarka) i *Dragan Ostojić* (glumac i redatelj).

D. B. P.

Uskrsni koncert Katedralnog zbora »Albe Vidaković«

Slavljeničko aleluja

Moteti i napjevi hrvatskih, ali i drugih europskih skladatelja činili su okosnicu koncerta kojega je o najvećem kršćanskom blagdanu, prošloga petka 11. travnja, na »domaćem terenu« u katedrali – bazilici svete Terezije Avilske u Subotici,

priredio Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod vodstvom i ravnanjem s. *Mirjam Pandžić*.

Budući da zbor ove godine obilježava 35. obljetnicu postojanja i djelovanja, publika je u okviru bogatog slavljeničkog programa čula dijelove iz *Misse simplex*

(1946.) i motet *Magnificat* (1947.), čiji je autor svećenik *Albe Vidaković* (1914.-1964.), hrvatski skladatelj i muzikolog, rodom iz Subotice. Od drugih hrvatskih autora izvedene su skladbe – »Domine, aut pati, aut mori« *Milana Asića*, »O čovječanska hrano« *Mate Leščana* i »Hvali dušo moja Gospoda« *Krste Odaka*. Uz prigodna djela crkvene glazbe autora kao što su – *Fr. Engelhardt* (*Ave Marija*), *Mozart* (*Ave Verum*), *Beethoven* (*Nebesa sjaju*), *G. O. Pitoni* (*Laudate Dominum*) i mađarski skladatelj *László Halmos* (*Slavi Boga sva zemljo*), zbor je izveo i napjev »Nek' mine Majko« iz zbirke »Cithara octochorda« (1757.) kao i gregorijanski koral »Aleluja, ovo je dan«.

I ove godine zboru se, kao specijalni gost koncerta, pridružio orguljaš *Alen Kopunović Legetin*, podrijetlom Subotičanin, koji trenutno živi u Požegi, gdje radi kao orguljaš i zborovođa u crkvi sv. Lovre, te predaje u srednjoj glaz-

O zboru

Katedralni zbor je osnovan u jesen 1973. u povodu proslave 200. obljetnice katedrale-bazilike sv. Terezije Avilske, a od 1980. nosi ime *Albe Vidakovića*. U svojem dosadašnjem radu zbor je pjevao na svim crkvenim svečanostima i povodom blagdana u katedrali, a u manjem sastavu pjeva svake nedjelje pod svetom misom u 10 sati. Također, imao je i mnogo posebnih nastupa i koncerata, kao i brojna gostovanja u pojedinih selima i gradovima.

benoj školi. Osim kao pratnja zboru, on se predstavio i u solističkim točkama izvevši djela – *Mozarta* (*Fantazija d-moll KV 397*), *Bacha* (*Preludij i fuga D-dur BWV 532*), *Gabriela Duponta* (*Meditation*), ali i suvremenog hrvatskog skladatelja *Davora Bobića* (*Uskrsnuće*).

D. B. P.

Pjesnički prvijenac Mirka Kopunovića predstavljen u Zagrebu

Iskre nade u kojima živimo

Hrvatska matica iseljenika i Udruga za potporu bačkim Hrvatima promovirale su 11. travnja prvu pjesničku zbirku »U iskrama nade«, samoizdat *Mirka Kopunovića* iz Subotice. Predstavljanje je održano u dvorani HMI u Zagrebu. Prisutnima se najprije obratila *Danira Bilić*, ravnateljica HMI koja je, uz čestitke autoru na uspješnoj zbirci, ukazala na lijepu tradiciju da se hrvatski pisci izvan Hrvatske, i njihovih djela, predstavljaju u Matici.

Dr. *Sanja Vulić*, docentica Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, rekla je o knjizi sljedeće: »Svaki put kada se u Hrvatskoj matici iseljenika predstavlja knjiga hrvatskoga autora koji živi izvan hrvatskih državnih granica to je nedvojbeno radostan događaj. Pjesnička zbirka 'U iskrama nade', koju danas predstavljamo, ujedno je i prva objavljena knjiga

Tomislav Žigmanov, Sanja Vulić, Mirko Kopunović i Danira Bilić

Mirka Kopunovića. S tom knjigom i njenim autorom, jedan suvremeni kulturni fenomen, koji rado nazivam suvremenim subotičkim hrvatskim književnim krugom, osnažen je novim autorom i novim djelom.... Pisanje na hrvatskom standardnom jeziku automatski uvrštava pojedinoga autora u Bačku i u hrvatski književni krug,

i u hrvatsku književnost. Taj je književni krug u dijelu Bačke koji danas pripada Srbiji vrlo brojna, pa *Lazaru Merковиću*, *Milivoju Prčiću*, *Vojislavu Sekelju*, *Lazaru Franciskoviću*, *Milovanu Mikoviću*, *Tomislavu Žigmanovu*, *Željki Zelić*, *Zvonku Sariću*, *Draženu Prčiću* i drugima pridružujemo, evo, i Mirka Kopunovića«.

Publicist i književnik *Tomislav Žigmanov* izrazio je svoju zahvalnost Matici na promocijama kojima omogućuje, kako je kazao, jedinu moguću vidljivost u javnosti, potvrdu i priznanje na djelovanju i čast za sve one koji stvaraju izvan Hrvatske, prešućivani i prezreni u vlastitoj sredini. Autor *Mirko Kopunović*, vidljivo ganut i sretan zbog predstavljanje zbirke u Zagrebu, imao je samo riječi zahvale za organizatore i promotore svog pjesničkog prvijenca. Pojasnio je naslov zbirke rekavši: »A zašto baš ovaj naziv knjige 'U iskrama nade'? U tim iskrama nade živimo. Barem je to moje iskustvo. U iskrama tek nade, jer nade, od magle i boli svakodnevice, u nas nisu stalne, velike. One se tek pokatkad pojave. Iskrene. No, da nije bilo iskri te nade, ne bi bilo ni ove knjige. Da je nije, ni nas ne bi bilo...«.

Odabrane Kopunovićeve stihove govorila je studentica *Marija Jaramazović*, a u glazbenom dijelu nastupili su violinist *Krešimir Ivančić* i student gitare *Ivan Tikvicki*.

(HMI)

Jezični savjetnik

Zahvaljujem se / zahvaljujem

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Glagole prema predmetu radnje dijelimo na:

a) *prijelazne* (uza se imaju imenicu u akuzativu kao predmet radnje)

b) *neprijelazne* (oni s kojih radnja ne prelazi na objekt)

c) *povratne* (koji uza se imaju povratnu zamjenicu se).

Postoji, u hrvatskome književnome jeziku, niz glagola koji se mogu upotrebljavati kao nepovratni i kao povratni. Pri uporabi većine takvih glagola nema značenjskih dvojbi. Gotovo nitko neće zamijeniti *češljati* i *češljati se* jer zna da se *češljati koga drugoga* razlikuje od *češljati se*, dakle *češljati samoga sebe*. No, kod nekih se takvih parova, ovisno o uporabi, mijenja i značenje.

Jedan od glagola kod kojih se najčešće griješi jest glagol *zahvaliti se*.

Često se na različitim svečanostima i dodjelama nagrada čuju govornici koji kažu:

- *Želim se zahvaliti svima koji su mi pomogli u radu.*

Ili:

- *Zahvaljujem se na potpori svojim roditeljima, braći i prijateljima.*

Kao prvo, ako imate potrebu nekome zahvaliti, učinite to. Nema potrebe reći da želite zahvaliti, trebate to učiniti.

Neki ljudi kažu: – *Zahvaljujem...*, dok drugi kažu: – *Zahvaljujem se...*

Što je točno i u čemu je razlika?

Točno je jedno i drugo, ali je značenje različito. *Zahvaljujem* ćemo reći kada nešto prihvaćamo i nekome želimo na tome zahvaliti:

- *Zahvaljujem vam na ovom daru koji rado prihvaćam.*

A *zahvaljujem se* ćemo reći kada nešto odbijamo:

- *Zahvaljujem se, ali ne mogu to prihvatiti.*

Stoga razmislite prije nego li se nekome zahvalite, možda bi bilo uputnije zahvaliti, nego se zahvaliti.

Povijest hrvatskog jezika

Hrvatski narodni preporod

Kao presudno se stoljeće u razvoju hrvatskoga književnoga jezika navodi upravo devetnaesto stoljeće. Da je preporod bio, pored ostaloga, prijelomna točka u povijesti hrvatskoga jezika, lako je pronaći niz dokaza. Hrvati se, tijekom devetnaestoga stoljeća, konačno i definitivno ujedinjuju u književnom, standardnom jeziku koji je izgrađen na osnovi štokavskoga narječja. To je vrijeme djelovanja iliraca i buđenja nacionalne svijesti, ali je to i vrijeme djelovanja nekoliko filoloških škola. Ovo se stoljeće, s obzirom na ujedinjenje, može podijeliti na dva različita razdoblja. Prvu polovicu 19. stoljeća obilježava djelovanje iliraca, a drugu međusobna borba raznolikih jezikoslovnih škola; zadarske, riječke, zagrebačke, a na kraju stoljeća i škole tzv. hrvatskih vukovaca.

Ljudevit Gaj

ILIRSKI POKRET: Terminom hrvatski narodni preporod označuje se razdoblje od 1813., kada zagrebački biskup *Maksimilijan Vrhovec* proglasom svećenstvu poziva na skupljanje narodnoga blaga i običaja, pa do 1860. godine. Razdoblje je to borbe za utvrđivanje i spoznavanje jezičnog nacionalnog identiteta. Unutar toga razdoblja javlja se ilirski pokret od 1830. do 1843. godine. Ovaj pokret nije u prvome redu književno-jezični, nego je prvenstveno politički pokret. Njegov je pokretač i ideolog *Ljudevit Gaj* koji pod nazivom ilirizam želi ujediniti sve južnoslavenske narode. Njegovoj kulturno-jezičnoj, pa i političkoj angažiranosti, pridonijeli su *Šime Starčević* i *Antun Mihanović*. Starčević svojom gramatikom »Nova ričoslovica ilirička« (Trst, 1812.) u kojoj se opredijelio za štokavsko narječje kao temelj jezika. On je prvi gramatičar koji je objasnio razlike među naglascima i objavio sva četiri novoštokavska naglaska. Mihanović se brošurou »Reč domovini o hasnovitosti pisanja vu domorodnomu jeziku«, objavljenoj u Beču 1815., zalaže da se u školama uči hrvatski jezik, a ne, kao što je to bila praksa, »stranski«.

GAJEVA REFORMA: Nakon Mihanovićeve brošure, vođa iliraca, Ljudevit Gaj, u Budimu (1830.), objavljuje knjižicu »Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisanja«, iznad grafema *n* koje označuje fonem /nj/ pisana je tilda (~) znak. U ovoj je knjižici, koja je predstavljala njegov prvi javni nastup, naznačena glavna preokupacija iliraca vezana uz jezik i jezične probleme, a to je rješavanje grafijskih pitanja. Njome je Gaj preuređio dotadašnji neusustavljeni slovopis i prilagodio ga potrebama jezika. Predložio je nove znakove za pisanje palatala /č/, /ž/, /š/, /dž/, /lj/, /nj/ koji su se pod utjecajem drugih jezika, a ponajviše mađarskoga i talijanskoga, pisali kao dvoslovi i troslovi. Ugledavši se na *Pavla Rittera Vitezovića*, predlaže pisanje tradicionalnih znakova s tildom (~), tako se npr. fonem /č/ pisao kao /c/ s tildom umjesto kvačice. Samo je njegova Kratka osnova tiskana takvom grafijom. Uvidjevši nedostatke ovakve grafije, u svome je članku »Pravopis«, objavljenom u Danici 1835., predložio uvođenje poljskoga ć jer u Kratkoj osnovi nema grafema za taj fonem, tildu zamjenjuje kvačicom u fonemima /č/, /ž/, /š/, staroslavenski jat bilježi tzv. rogatim e (grafem /e/ s kvačicom kao na /č/) za sve današnje izmjene (ije-je-e-i), za glas /d/ predlaže /dj/ ili /gj/, ali s kosom crticom umjesto točke. Isto pravilo s kosom crticom vrijedi i za pisanje fonema /lj/ i /nj/. Takvom je grafijom objavljena Mihanovićeve »Horvatska domovina«, »Danica«, 1835., koja se od 1862. izvodi kao hrvatska himna.

Ilirci su veliku pozornost posvećivali jeziku. Pokrenuli su časopis »Danica« (1835.-1849.) u kojemu je izlazila prva gramatika toga vremena autora *Vjekoslava Babukića*. Njegova se »Osnova slovnice slavjanske narječja ilirskoga« pojavljuje već 1836. godine. Shvativši kako je jezična standardizacija bitan preduvjet uspjehu ilirskoga preporoda u političkome smislu, pri-

onuli su usustavljanju grafije i pružanju otpora sveprisutnoj mađarizaciji. Usprkos mađarskim protivljenjima, hrvatski jezik prodire u visoko školstvo. Od 1832. godine odobreno je *Matiji Smodoku* na ondašnjoj Akademiji predavati predmet materinski jezik kao neobvezni predmet, a od 1835. hrvatski jezik, kao neobvezni predmet, u zagrebačkoj gimnaziji počinje predavati *Antun Mažuranić*. Iz svega se navedenoga može zaključiti kako je ilirski pokret učinio za prosperitet hrvatskoga jezika više od bilo kojega drugoga pokreta prije njega.

Priopćenje s XX. plenarnog zasjedanja MBK sv. Ćirila i Metodija

Poslanje katoličke obitelji u dijaspori danas

U Beogradu je od 8. do 10. travnja održano redovito XX. plenarno zasjedanje Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metodija, na kojem su se okupili svi članovi MBK skupa s apostolskim nuncijem mons. Eugeniom Sbarbarom, te uz sudjelovanje predstavnika biskupskih konferencija susjednih zemalja: Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske, Rumunjske i Slovenije. Tom je prilikom ujedno obilježena i deseta obljetnica od odobrenja Statuta ove Međunarodne biskupske konferencije.

Središnja tema o kojoj su biskupi raspravljali na ovom zasjedanju je: poslanje katoličke obitelji u dijaspori danas. S ovog zasjedanja objavljeno je službeno priopćenje, u kojem se, među ostalim, kaže:

»Svjesni činjenice da je svaka obitelj 'Crkva u malom', biskupi žele posvetiti više brige njezinom pastoralu. Naše obitelji trebaju biti evanđeoskim kvascem i kvalificiranim mjestom odgoja u vjeri i općeljudskim vrednotama. U razmišljanju o društvu u kojemu živimo, biskupi su istaknuli potrebu za produbljivanjem i intenziviranjem istinskog dijaloga. Jedino društvo koje teži sveobuhvatnom unapređenju, kako vlastitog tako i općeg dobra, dobiva čvrste temelje. U takvom društvu prava se određuju, poštuju, doživljavaju, između ostalog, i kroz načela solidarnosti i posvećenosti bližnjemu. To iziskuje da se svakome pruži mogućnost da slobodno uživa vlastita dobra i prava po mjeri čovjekoljublja. Zajednički život postaje sve humaniji ako se u njemu budi želja za formiranjem zrele svijesti o idealu kome treba težiti - civilizaciji ljubavi. (Usp. Kompendij socijalnog nauka Crkve, 391.)

Posve je naravno da su na ovom zasjedanju okupljeni pastiri posvetili znatan dio vremena razmišljanju o značajnom poslanju Crkve za koju je Krist molio »da svi budu jedno« (Iv 17,21). Tema ekumenskog dijaloga je posebno poslanje kršćanskih crkava na ovim prostorima, gdje se kroz svu povijest susreću civilizacije, kulture i Crkve. Taj dijalog našem vremenu treba postati znakom o uzajamnom poznavanju, poštivanju i svjedočenju bratske ljubavi. Svjesni koliko je taj put težak i često opterećen povijesnim sjećanjima, biskupi smatraju kako to ipak ne smije priječiti pogled u pravcu onoga što je pred nama. To ne znači odricanje od prošlosti, nego izgradnju mostova prema čovjeku i čovječanstvu koje i na ovim prostorima, globalizacijom i tranzicijom, ulazi u teška iskušenja vjerskog identiteta. Ono što nas povezuje daleko je više od onoga što nas dijeli, te biskupi smatraju kako kršćanski pastiri u mnogim datostima trebaju nastupaju zajednički i svjedočki. Time se otvaraju nove perspektive. Sa žaljenjem je konstatirano da je međusobna objektivna informacija, pogotovo u mediji-

Predsjednik MBK sv. Ćirila i Metodija:
mons. Stanislav Hočevar

ma, opterećena pojedinačnim stavovima, a ne službenim učenjem crkava, te biskupi na tom području očekuju trajnu i konstruktivnu suradnju. S velikim su povjerenjem biskupi iščitavali poruku Dokumenta iz Ravenne, plod teološkog dijaloga predstavnika Katoličke crkve i predstavnika Pravoslavne crkve kao cjeline. Ovaj dokument ohrabruje postignutim dijalogom crkava i otvorenosti prema budućnosti. Veliku pažnju zaslužuje i međureligijski dijalog kao odgovor današnjem čovjeku koji toliko »gladuje i žeda za pravdonošću« (Mt 5,6). Na tom putu se treba oslobađati stereotipa i predrasuda. Zadaća je našega vremena ući u novi dijalog, koji će odražavati našu međusobnu ljubav i solidarnost, te snagu susreta i suradnje.

U izvješćima pojedinih tijela MBK zapažen je intenzivan rad. S obzirom na odgoj mladih

u vjeri, još uvijek se osjeća manjak dobrih odgojitelja. Razmotrena je i tema pastorala studenata u većim gradovima kao i vjerska nastava i župni vjeronauk. Crkva želi prema svojim mogućnostima davati trajni doprinos odgoju u vjeri posredstvom sredstava javnog priopćavanja, osobito radija i televizije. Jedino prisutnošću u javnosti Crkva može govoriti o sebi sa željom duhovne izgradnje i produbljivanja onoga što autentično obogaćuje čovjeka vjere i daje mu pravi identitet. Poluistine i zablude samo odvođe čovjeka od njega samoga, izlažu ga manipuliranju što je ujedno najgori način njegovog zlorabljenja. Istinom se želi služiti nutarnjem oslobođenju čovjeka kao Božjega stvorenja. Bogatstvo socijalnog nauka Crkve ovom društvu može služiti za bolje postizanje općeg dobra, osobito odgojem na suodgovornost po kojoj svatko svjesno na sebe preuzima vlastito životno poslanje. Zrelost svakog društva očituje se u tome koliko drži do svojih etičkih i moralnih normi.

Vrhunac kršćanskog susreta svakako je onaj oko Božjega stola u svetoj misi. U utorak 8. travnja biskupi su svetu misu slavili u crkvi svetoga Antuna Padovanskoga. Tom prilikom propovijedao je biskup mostarsko-duvanjski i apostolski administrator trebinjsko-mrkanski, mons. dr. Ratko Perić. Drugoga dana zasjedanja biskupi su se na svetu misu okupili u crkvi Krista Kralja, kojom je započelo molitveno trodnevje za duhovna zvanja. Tom prigodom prigodnu propovijed održao je mons. Đuro Gašparović, pomoćni biskup dakovački i srijemski te vikar za Srijem.

U znak povezanosti i trajne vjernosti pastiru Crkve, papi Benediktu XVI., biskupi su uputili brzojav zahvalnosti i molitve za blagoslov. Dogovoreno je da slijedeće zasjedanje MBK bude na jesen u Ohridu u Makedoniji. ■

Glazbena meditacija i sveta misa u katedrali

Biskupijska gimnazija i sjemenište »Paulinum« ove godine proslavlja 45. obljetnicu od svoga osnutka školske 1962./63. godine. Biskupska gimnazija jedina je vrsta takve škole u Srbiji. Na Svjetski dan molitve za duhovna zvanja, u katedrali Svete Terezije Avilske, u nedjelju 13. travnja, priređena je glazbena meditacija i održana sveta misa. U glazbenoj meditaciji sudjelovali su i zbor »Schola cantorum paulinum«, Dragan Muharem i Baranyi Laszlo.

M. T.

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

»Žalost ovoga svijeta«

Usahnuće nade i ljubavi u tromosti srca

Svida mi se ovaj naslov kojim je papa Benedikt XVI. označio jedno svoje razmatranje. Nekako se osjeća sve veći umor, a u stvari i nije umor nego upravo usahnuće i tromost. Ovih dana se polako iza kulisa pojavljuje jedan aktivizam koji sve više ponižava one prave i velike ljudske vrijednosti i čovjeka dovodi do stanja lažnoga života prema sebi i neutemeljenog optuživanja prema drugima. Nalazimo se, dakle, u vremenu kada se stvarno može postaviti alternativa: biti ili ne biti. Crkva mora u tom i takvom stanju odgovarati glasom nade koja joj je povjerena i pozivati na dostojanstvo čovjeka. Razmišljamo parafrizirajući velike misli tada još kardinala Ratzingera.

Korijen očaja treba tražiti u tromosti, ali se njome u svakom slučaju misli nešto puno više i dublje od puke lijenosti, manjka volje za aktivnim djelovanjem. Tromost je identična sa »žalošću ovoga svijeta« za koju sveti Pavao kaže kako vodi u smrt. Što je tajanstvena žalost ovoga svijeta? Prije ne tako dugo vremena ova nam se riječ mogla činiti mračnom, odnosno irealnom, jer je izgledalo tako kao da su djeca ovoga svijeta radosnija od vjernika, koji zbog skrupula savjesti ne uspijevaju vedro uživati u životu te pomalo zavidnički gledaju na nevjernike, kojima je bez briga i strahova otvoren čitav rajski vrt zemaljske sreće. Razlog je velikog istupanja iz Crkve zacijelo bio i taj što su se ljudi konačno htjeli osloboditi mučnih granica, unutar kojih nije bilo zabranjeno samo jedno stablo vrta, nego gotovo sva njegova stabla... Izgledalo je tako kao da samo nevjera može osloboditi za radost. Kristov se jaram mnogim kršćanima novoga vijeka nipošto nije činio tako »laganim«; osjećali su da je odveć težak, barem onaj koji im je bio ponuđen u Crkvi. **KORIJEN ŽALOSTI:** Danas, kada su okušana sva obećanja neograničene slobode, iznova započinjemo shvaćati riječi »žalost ovoga svijeta«. Zabranjeni užiti gube svoj sjaj u trenutku kada više nisu zabranjeni. Morali su i moraju biti radikalizirani, morali su se sve više povećavati – da bi naposljetku postali bljutavi, jer su svi konačni, a glad za beskonačnim raste. Tako danas često vidimo upravo na licima mladih ljudi neobičnu gorčinu, resignaciju, koja je daleko od poleta mladenačkoga zapućivanja prema nepoznatome. Najdublji korijen ove žalosti je nedostatak velike nade i nedostiznost velike ljubavi: sve čemu se još može nadati je poznato i svaka ljubav se pretvara u razočaranje konačnosti u svijetu, čiji su veliki nadomjestci tek jedno pokrivalo duboka očaja. Tako sve konkretnija postaje istina da žalost svijeta vodi u smrt, samo još flert sa smrću, okrutna igra sile je dovoljno privlačna da stvori privid zadovoljenja.

»Budeš li to jeo, umrijet ćeš« - to odavna više nisu mitološke riječi. Promotrimo još malo pobliže ovaj prvi korak prema određenju biti »žalosti ovoga svijeta«, odnosno metafizičku tromost i njezinu fizionomiju. Tradicionalna kršćanska antropologija kaže da ta žalost potječe od nedostatka velikodušnosti, od nesposobnosti da se vjeruje u veličinu čovjekova poziva, koju nam Bog dodjeljuje. Čovjek nema povjerenja u svoju vlastitu istinsku veličinu, on želi biti »realističniji«. Metafizička bi tromost prema tomu bila istovjetna s onom pseudo-poniznošću, koja je danas postala tako česta: čovjek ne želi vjerovati da se Bog njime bavi, da ga poznaje, ljubi, promatra, da mu je blizu. Postoji danas neobična čovjekova mržnja prema svojoj vlastitoj veličini. Čovjek

Društvo koje čovje-

kovu osobnost svodi

na puku privatnost,

a samo sebe odre-

đuje u posvemaš-

njoj profanosti (koja,

uostalom, neizbježno

postaje pseudo-reli-

gija i novi, zaroblju-

jući totalitarizam)

– takvo društvo po

svojoj biti postaje

žalosno, postaje mje-

sto očaja, jer počiva

na redukciji čovjeko-

va dostojanstva.

promatra sebe kao neprijatelja života, ravnoteže stvorenja, kao velikoga ometatelja prirode, i bolje bi bilo da ga nema – njega, neuspjela stvorenja. Njegovo otkupljenje i otkupljenje svijeta bi se sastojalo u tomu da dokine sama sebe, da mu bude oduzet duh, da nestane posebnost čovječstva i da se tako priroda ponovno vrati svojoj nesvjesnoj savršenosti, svome vlastitom ritmu i svojoj vlastitoj mudrosti umiranja i nastajanja.

METAFIZIČKA TROMOST: Na početku puta je stajala oholost htjeti »biti kao Bog«. Trebalo je odstraniti nadglednika Boga da bi čovjek bio slobodan, u nebo projicirana Boga vratiti u sama sebe i sam poput Boga vladati nad stvorenjem. Tako je potom uistinu došlo do neke vrste duha i volje, koji su stajali i stoje protiv života, koji su vladavina smrti. I što se to više osjeća, to se početna nakana sve više preokreće u svoju suprotnost, a pri tome ipak ostaje privezana uz isto polazište: čovjek, koji još samo želi biti svoj vlastiti stvoritelj i koji bi htio samo stvorenje iznova sastaviti boljom evolucijom koju je sam smislio – ovaj čovjek završava u nijekanju i uništenju sama sebe. On misli da bi bilo bolje da ga nema. Ova metafizička tromost može postojati zajedno s veoma mnogo aktivnosti i uposlenosti. Njezina bit je bijeg od Boga, želja da se bude sam sa sobom i svojom konačnošću, da nas ne ometa Božja blizina. U ovom tekstu nije važno samo upozorenje o povezanosti izvanjske aktivnosti i krajnje tromosti bitka. Važnim se čini i to što odvažnost čovjekova poziva seže dalje od individualnosti ljudske egzistencije i ne može se svesti na puku privatnost. Društvo koje čovjekovu osobnost svodi na puku privatnost, a samo sebe određuje u posvemašnjoj profanosti (koja, uostalom, neizbježno postaje pseudo-religija i novi, zarobljujući totalitarizam) – takvo društvo po svojoj biti postaje žalosno, postaje mjesto očaja, jer počiva na redukciji čovjekova dostojanstva. Društvo, čiji javni poredak dosljedno određuje agnosticizam, nije slobodno društvo, nego očajno društvo, obilježeno čovjekovom tugom. Takav je, pak, čovjek u bijegu pred Bogom i u proturječju sa samim sobom. Crkva, koja ne bi imala hrabrosti predočavati i javnu vrijednost svoje slike čovjeka, više ne bi bila sol zemlje, svjetlo svijeta, grad na gori. I Crkva može podleći metafizičkoj tromosti, prekomjerna vanjska aktivnost može biti bijedan pokušaj prikrivanja unutarnjega malodušja i tromosti srca, koje proizlaze iz siromašne vjere, iz odsutnosti nade i ljubavi prema Bogu i njegovoj slici i prilici – čovjeku. Budući da se više ne odvažujemo na ono što je bitno i veliko, to više moramo činiti ono što je nebitno, što je predaknadnje. Ali, ostaje i neprekidno raste osjećaj da smo učinili »premalok«.

Što nam je, dakle, činiti? – pitali su prvi slušatelji apostola Petra. Odgovor je vrlo jasan iz ovoga što je gore izloženo. Moramo utvrditi točnu dijagnozu da bi mogli pružiti i pravi put liječenja. Uzalud nam je dizati stisnutu šaku protiv Boga i protiv sebe. Naša je budućnost, i kao osobe i kao pojedinca, samo u tome da prepoznamo svoju veličinu u veličini ljubavi kojom nas ljubi Bog. Ta spoznaja obvezuje da se ne možemo okretati drugomu optužujući i napadajući. Taj drugi je isto tako voljen kao i ja. Kad se on i ja prepoznamo kao mi, možemo nastaviti put zajedno. Čemu onda te uzaludne prozivke, osude i protesti? Ničemu. Treba nastaviti put okrećući se sebi i otkrivajući bogatstvo koje imam za sebe i od drugih. Poći već tako davno prijedanim putem!

Reagiranje na tekst »Tragom Šokadije« objavljen u 261. broju

Čudesno, nezasluženo i nezaboravno

Ove manifestacije zabilježile su opširno državne i crkvene novine i sarajevska Televizija, uz prigodne intervju, što sve dokumentirano svjedoči, da su ova brojna obilježavanja prošla ne samo zapaženo nego i veoma sadržajno i svečano

Povodom teksta »Tragom Šokadije«, autora Ivana Andrašića objavljenog u »Hrvatskoj riječi« broj 261 od 29. veljače 2008. godine, u cijelosti prenosimo reagiranje fra Josipa Zvonimira Bošnjakovića, franjevca iz Tuzle:

»U vašem listu 'Hrvatska riječ' nedavno je objavljen članak gospodina Ivana Andrašića 'Tragom Šokadije' koji završava neistinitom i začuđujućom rečenicom, citiram: 'Tristota obljetnica obilježena je 1988. godine u Tuzli i Baču od strane franjevaca, no, za javnost je prošla gotovo nezapaženo'.

Taj članak pokazuje veliko nepoznavanje tadašnjih veoma zapaženih događanja u Tuzli i Baču i čini veliku nepravdu prema meni, tadašnjem tuzlanskom gvardijanu i župniku, mojim vrijednim suradnicima, braći franjevcima iz Tuzle i Bača, prečasnom Lazaru Krmpotiću, dekanu bačkom, zatim pateru Josipu Špeharu, gvardijanu bačkom, a posebno je to omalovažavanje naših župljana i vjernika s tuzlanskih prostora kao i brojnih župljana koji su došli iz svih krajeva Bosne i Bačke u Tuzlu, a bilo ih je, zamislite, više od deset tisuća! Kako su samo ljubili i grlili sliku Radosne Gospe gradovrške – bačke i slušali nadahnutu propovijed uzoritog kardinala i zagrebačkog nadbiskupa dr. Franje Kuharića koji je tom prigodom blagoslovio na stotine podijeljenih medaljona i sličica s natpisom: 'Majko naše prošlosti, budi majka naše sadašnjosti i budućnosti'. Pod misom je pjevao katedralni zbor iz Subotice. Sve se to događalo u župi Šikari, 8. svibnja 1988. godine, zbog nedostatka prostora u Tuzli.

Stoga na koljenima zahvaljujem Bogu, zajedno s pokojnim vlč. Lazarom Krmpotićem, bačkim dekanom i gvardijanom Franjevačkog samostana u Baču te paterom Josipom Špeharom, što nam je dao tu nezasluženu milost da utvrdimo autentičnost slike Radosne Gospe i da je, nakon tristo godina, upravo nas trojica, povratimo u njezin gradovrško-tuzlanski zavičaj. Gradio sam brojne crkve, ali ovo je nešto čudesno,

nezasluženo i nezaboravno! Ova se čudotvorna Gospina slika čuva u Franjevačkom samostanu u Baču od 1688. godine i hodočaste joj vjernici iz svih krajeva Vojvodine.

U znak obilježavanja Tristote obljetnice u Tuzli je održana, u novoj crkvi, trodnevnica sa svetim misama i prigodnim propovijedima. Treći dan trodnevice, 7. svibnja 1988. godine, svetu misu je slavio uzoriti kardinal dr. Franjo Kuharić

predstavnik Pravoslavne crkve na čelu s gospodinom episkopom zvrničko-tuzlanskim, Vasilijem Kačavendom. Bio je to istinski ekumenski susret, na kojem su bili i predstavnici Općine Tuzla i predsjednik i tajnik Republičke vjerske komisije iz Sarajeva, dr. Zvonko Stenek i gospodin Filip Šimić. Obilježavanje tristote obljetnice od preseljenja fratara i hrvatskog, katoličkog puka s ovih prostora u

Znanstveni je skup, o bačkom i gradovrškom samostanu od samih njihovih početaka, održan 1. listopada u Franjevačkom samostanu u Baču. Sudionici tog skupa bili su: mr. fra Roko Špionjak, dr. Zvonko Baotić, pater dr. Franjo Emanuel Hoško, dr. Lelja Dobronić i dr. Ante Sekulić, a o samome milosnom liku Radosne Gospe gradovrško-bačke govorio je pokojni mr. vlč. Lazar Ivan Krmpotić. Radovi tog skupa objavljeni su u publikaciji – Od Gradovrha do Bača.

Dana 2. listopada 1988. godine bilo je, na prostoru Franjevačkog samostana, svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio, kao i u Tuzli, uzoriti kardinal dr. Franjo Kuharić u nazočnosti oko pedeset svećenika, redovnika i redovnica i visokih crkvenih dostojanstvenika. Bilo je oko pet tisuća vjernika iz Tuzle, Bača, Subotice i okolnih bačkih župa. Sve nas je na čelu sa uzoritim kardinalom pozdravio provincijal Hrvatske provincije iz Zagreba dr. fra Mirko Mataušić, a na kraju svete mise zahvalio je svima na dolasku bački gvardijan Franjevačkog samostana pater Josip Špehar. U znak zahvalnosti vjernog tuzlanskog puka, slikar Slavko Babić iz Tuzle, predao je sliku uzoritom kardinalu dr. Franji Kuhariću s njegovim likom.

Na kraju mise i ja sam kratkim govorom zahvalio kardinalu Kuhariću na njegovoj dobroti što se odazvao na ova slavlja u Tuzli i u Baču i zamolio ga da nam svima podijeli blagoslov. Poslije mise, svi smo ljubili milosni lik čudotvorne Radosne Gospe i pod njezinim okriljem napustili smo Bač i otputovali za Tuzlu.

Ove manifestacije zabilježile su opširno državne i crkvene novine i sarajevska Televizija, uz prigodne intervju, što sve dokumentirano svjedoči, da su ova brojna obilježavanja prošla ne samo zapaženo nego i veoma sadržajno i svečano, jer kad bi bilo po gospodinu Andrašiću, čovjek bi se morao upitati pa odakle onda onih deset tisuća vjernika u Tuzli i pet tisuća u Baču, ako je to - kako on navodi prošlo – 'nezapaženo'?! Svašta!«

Fra Josip Zvonimir Bošnjaković

18. travnja 2008.

Radosna Gospa gradovrška

zajedno s vrhbosanskim nadbiskupom dr. Markom Jozinovićem, banjalučkim biskupom dr. Alfredom Pichlerom, provincijalom »Bosne Srebrene« dr. Lukom Markešićem i hrvatskim provincijalom iz Zagreba, prof. fra Rajkom Gelemanovićem, a sve u nazočnosti predstavnika Islamske vjerske zajednice na čelu s ef. Husejnom Mujićem, tuzlanskim muftijom i

Bačku, počelo je u Subotici od 12. do 14. kolovoza 1986. godine, sa seminarom na temu: 'Tri stoljeća obnovljene crkvenosti Hrvata u Bačkoj'.

Drugi dio obilježavanja tristote obljetnice upriličen je 1. i 2. listopada 1988. godine u Baču. U Bač je, s nama franjevcima, došlo sedam autobusa punih župljana iz Driječnice, Tuzle, Šikare i Brežaka.

Gubitak kose – ćelavost

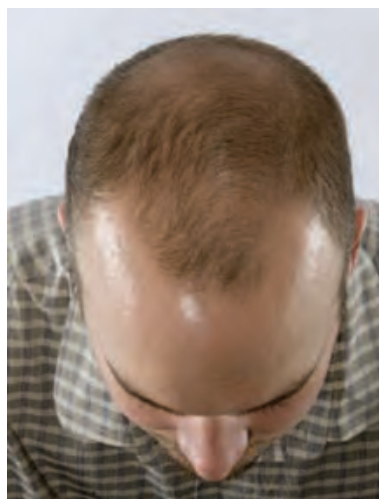
Piše: dr. Marija Mandić

Različiti tipovi ljudske kose izrazito se razlikuju po boji i izgledu, a samim se tim razlikuju i ljudi po količini dlačica na licu i tijelu, ovisno o dobi, spolu, rasi i genetskom naslijeđu. Usprkos razlikama, dlakavost tjemena i zatiljka svima nam je zajednička. Kosa i dlačice rastu po svim dijelovima ljudskog tijela, osim na dlanovima i tabanima. Odrasli čovjek u prosjeku ima 100.000 vlasi, a normalno gubi otprilike 100 vlasi svaki dan. Kada vlas počne nestajati s tjemena nastaje alopecija, odnosno ćelavost, tj. ćelavljenje. Riječ alopecija na grčkom jeziku znači lisičja šuga, a u medicinskoj terminologiji označava pojavu opadanja kose. Sama kosa, odnosno vlasi, sastoji se od bjelančevine keratina i predstavlja, u biti, nakupinu mrtvih stanica koje nastaju kao proizvod korijena, odnosno folikula dlake. Folikul dlake se opisuje kao uleknina epidermisa (tj. površinskog sloja kože) u dermis, dublji dio kože.

U biti postoje dva osnovna obrasca ćelavljenja. To su muški obrazac i ženski obrazac. Muški se obrazac karakterizira povlačenjem kose s čela, te postupnim ispadanjem kose s tjemena. Ženski obrazac ćelavljenja podrazumijeva razmjerno ravnomjerno ispadanje vlasi s cijelog vlasišta (kose), s time što je ono ipak najjače na vrhu tjemena. Mjestimično ispadanje kose kod djece i mladeži

često se javlja bez ikakve najave, a poznato je pod nazivom alopecija areata. Ovaj poremećaj može dovesti do potpune ćelavosti iako u gotovo u 90 posto slučajeva kosa iznova naraste u roku od nekoliko godina.

Liječnici ne mogu objasniti zašto su neke dlake predodređene za kraće razdoblje rasta, a neke za duže. Iako individualna razina hor-

mona androgena, muškog spolnog hormona koji se stvara i u muškom i u ženskom organizmu, zasigurno ima vrlo važnu ulogu, ćelavljenje svakako nije povezano s muževnošću. Tako ni prisutnost niti odsutnost peruti nema nikakvog utjecaja na ćelavljenje. Ipak, pokazano je kako genetsko naslijeđe pojedinca, kako po muškom tako i po žen-

skom roditelju, ima nesumnjivo veliki značaj u sklonosti prema gubitku kose.

UZROCI OPADANJA KOSE: Mnogi ljudi (i muškarci i žene) svakog jutra panično broje otpale vlasi na jastuku. Puno je razloga zbog kojih ispada kosa – od gena do bolesti i stresa. Ako na jastuku ili češlju opazite desetak ispalih vlasi ili ako kosa nešto jače opada u proljeće i jesen, nema razloga za paniku, jer je to sasvim normalna pojava. Međutim, opadanje kose ponekad se dešava zbog upalnih žarišta u organizmu, kao što su, primjerice, bolesni zubi, kronične upale sinusa, mandula, jajnika. U tim slučajevima često je i kod djece i kod odraslih ograničeno kružno ispadanje kose – alopecija areata. Kosa ispada i poslije akutnih zaraznih bolesti praćenih visokom temperaturom (šarlach, tifus, gripa), kao i kod kroničnih bolesti (maligne bolesti, TBC), ali i zbog anemije prouzročene manjkom željeza ili poslije naglih i strogih dijeta. Javlja se i prilikom uzimanja različitih lijekova za liječenje malignih bolesti (citostatici), ili za sprečavanje zgrušavanja krvi (antiokoagulansi). Ne treba zaboraviti ni stres, koji je čest uzročnik ispadanja kose. Pod utjecajem hormona kosa može ispadati jače poslije poroda, pobačaja i u klimaksu, te pri pojačanom ili smanjenom radu štitne žlijezde.

Uzroci opadanja kose mogu biti i različiti vanjski čimbenici. Ovi čimbenici, koji najčešće oštećuju kosu, su ozljede vlasišta, dugotrajni mehanički pritisak na vlasište zbog prečvrstog uvijanja kose ili stezanja pletenica ili nervoznog čupkanja kose (trihomanija). Ovakva stečena ćelavost može nastati i na mjestu opekline te kožnih bolesti poput psorijaze, gljivične infekcije te tumora. Rastuće mase na kapilaciju svojim rastom mogu izazvati ispadanje kose, tako što svojim pritiskom i stezanjem tjemena uzroče odumiranje folikula dlake.

PREVENCIJA: Iako ne možete zaustaviti prirodno ispadanje vlasi, kosu možete zaštititi od oštećenja, koja vremenom dovode do njenog prorjeđivanja. Neki ljudi, osobito žene, u ime estetskih razloga često izlažu svoju kosu velikom stresu. Sušilo za kosu, električni uvijači, boje, izbjeljivači, ravnanje i uvrtnje kose te kozmetička sredstva bogata raznim kemikalijama, vremenom će izazvati ljuštenje, pucanje i prorjeđivanje vlasišta. Svakako, izbjegavanje svega navedenog ili bar uporaba navedenih procedura u razumnoj mjeri može produžiti boravak vaših vlasi na vašoj glavi. Pravilno četkanje kose jednako je važno za održavanje zdravlja kose. Izaberite umjereno čvrstu četku kojom ćete se češljati dugim, ravnomjernim pokretima od korijena k vrhu vlasi kako biste pospjeшили ravnomjernu distribuciju hranjivih prirodnih ulja po vlasi.

Šamponi i regeneratori ne mogu zaustaviti ispadanje kose. Dapače, njihova pretjerana uporaba može isušiti kosu koju još imate. Ukoliko svakog dana perete kosu, vlas se lišava upravo prirodnih ulja te se isušuje i puca. Tvrdnje kako neki regeneratori hrane ili obnavljaju kosu nisu točne. Regeneratori sadrže vosak koji će kosu učiniti sjajnijom, ali neće utjecati na njeno zdravlje. Stoga koristite šampon kako biste održali čistoću kose i vlasišta, ali ne očekujte ništa više od toga.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Vrijedni đaci

Malobrojni VI. a razred OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu čini pet djevojčica i osam dječaka. U učenju su među boljima u cijeloj školi. Njihov razrednik *Branko Stantić* kaže kako u posljednje dvije godine nisu imali niti jednu opomenu, ni na kvartalu, ni na kraju školske godine. Ovih trinaestero učenika uči četiri jezika: materinji – hrvatski jezik, srpski, engleski i mađarski jezik. Kako je njihov razrednik nastavnik tehničke kulture, s velikim zanimanjem na satovima tehničkog izrađuju razne tehničke uratke i makete. Izradili su maketu salaša i crkve. Zbog velikog broja aktivnosti svakoga dana imaju minimalno šest sati. Sudjeluju na mnogim sekcijama. *Sanela Stantić* »bavi« se likovnom umjetnošću. Neki od učenika pohađaju sate folkloru u HKPD »Matija Gubec«. Dječaci treniraju nogomet i košarku.

Svih trinaestero učenika sudjelovalo je u organiziranju priredbe za Dan škole. Uz pomoć svoje učiteljice i nastavnika, zajednički su pripremili predstavu »Razlinkavi zec«. Zbog velike zainteresiranosti mališani će prikazati predstavu i u Domu kulture za svoje mještane.

Posljednjih nekoliko godina sudjelovali su u radu »Kolonije mladih« u Ernestinovu. Ove godine na koloniji je bilo dvoje učenika iz odjela, koji su sudjelovali u radu folklorne i slamarske sekcije. Također su ove godine bili i na »Danima kruha« u Vukovaru, gdje su predstavljali svoju školu, prikazali plodove ovoga našeg područja i radove od slame.

M. T.

Maketu Ljutačke crkve izradili su učenici VI. a razreda

Na koloniji u Ernestinovu predstavili smo svoje radove od slame

Sudjelovali smo na »Danima kruha« u Vukovaru...

Boeing

Glasovita zrakoplovna kompanija Boeing odložila je promociju svog novog modela 787 Dreamlinera, koji bi trebao sljedeće godine ući u komercijalnu eksploataciju. U pitanju je nova klasa suvremenog putničkog zrakoplova, koji bi trebao trošiti znatno manje goriva na dugim interkontinentalnim letovima i prevoziti veći broj putnika. Prvi model se očekuje u trećem kvartalu 2009. godine.

Roštilj

Urugvajski ljubitelji mesa na grillu postavili su novi svjetski rekord u pečenju roštilja i zahvaljujući nesvakidašnjoj manifestaciji osigurali mjesto u Guinnessovoj knjizi. Za postavljanje rekordnog roštilja, dugog 1,5 km, vatra je pripremana od 6 tona ugljena, a na njoj je ispečeno čak 12 tona pripremljenog mesa. Za realizaciju donekle opasnog pothvata, s obzirom na veliku vatru, zatražena je pomoć vojske i vatrogasaca.

Riba -lječnik

Dvije riblje vrste – Garra rufa i Ciprinion macrostomus – imaju iscjeliteljskih sposobnosti u tretmanu osoba koje su oboljele od psorijaze, s obzirom da se rado hrane ostacima kože. Na taj se način efikasno odstranjuje odumrli gornji sloj i otvara prostor za razvijanje zdravog dijela. Ove male, sićušne ribice koriste se u specijaliziranim lječilištima, ali su i sastavni dio ekskluzivne ponude u luksuznim toplicama i wellness centrima. U budućnosti se očekuje njihova masovnija uporaba i izvan Japana, gdje je ovaj oblik terapije i najrašireniji.

Trošak

Izvjesni Britanac dobio je na lutriji, prije 3 godine, jack pot u visini od 5,1 milijuna funti (oko 7 milijuna eura) i sav novac uspio potrošiti na luksuzan

život i kupovinu svega što uz njega ide. Danas, gotovo bez ičega, bio je primoran zaposliti se kao pomoćni kuhar u jednom hotelu. Prema vlastitom priznanju i kajanju, smatra kako ga je pogodila Božja kazna, jer nije pomagao svojoj obitelji tijekom vremena velikog bogatstva.

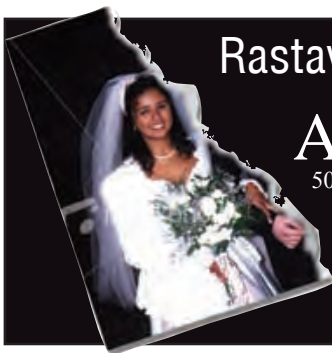
Rastava

Osmogodišnja djevojčica iz Jemena obratila se sudu za pomoć, tražeći rastavu braka u koji je prisilno natjerana s 30-godišnjim muškarcem. Ujedno je

tužila i svog oca, koji ju je natjerao u neželjenu bračnu zajednicu. U Jemenu su brakovi s maloljetnicama česta pojava, jer ne postoji donja dobna granica za ženske osobe.

Rastava 2

Australski časopis Zoo Weekly odlučio je darovati jednom čitatelju kompletnu rastavu, preciznije – spreman je u iznosu od 5000 funti financirati sve troškove, koji prate službeni prestanak bračne zajednice. Ovaj dar je idealan za mušku osobu koja želi natrag svoju slobodu, a uključuje i plaćenu spremačicu tijekom prva dva mjeseca, plazma televizor, play station i pretplatu na časopis koji je napisao ovaj neobični natječaj.

Požar

Vatrogasci u Škotskoj nedavno su spasili jednu crno-bijelu macu iz vatrom zahvaćenog stana. Ali kako nije davala znake života, bili su primorani povratiti je u život uz pomoć maske za kisik, koja se koristi kod male djece. Spašavanje je bilo neobično, ali efikasno, jer se pokazalo kako maska odgovara mačjoj njuškici. Uz reanimiranu macu, iz požara su spašene još tri mačke i jedan pas, no, bez potrebe za dodatnom medicinskom skrbi.

Četvrti po redu Sajam obrazovanja u Subotici

Susret škola i đaka

Učenici osmih razreda osnovnih škola na teritoriju subotičke općine imali su 15. i 16. travnja praktičnu prigodu upoznati srednjoškolsku ponudu

Posjetio i napisao: Dražen Prčić

Svršetak osnovne škole, osim radosti zbog okončanja prvog dijela životne naobrazbe i dolaska uvijek željno iščekivanog ljetnog raspusta donosi i vrijeme donošenja važne odluke o nastavku školovanja u nekoj od srednjoškolskih obrazovnih ustanova. Na samim počecima prve životne zrelosti teško je odmah donijeti odluku o kojoj će, možda, ovisiti buduća profesionalna orijentacija i potencijalni radni angažman. U nastojanju pružanja praktične pomoći glede olakšanja potencijalnog izbora, u subotičkoj Dvorani sportova organiziran je 15. i 16. travnja, četvrti po redu Sajam obrazovanja na kojemu su se predstavile sve subotičke srednje škole.

VIDJETI I ODABRATI: U šarenilu atraktivno priređenih srednjoškolskih štandova daci posjetitelji sajma imali su prigodu upoznati ponudu brojnih smjerova za koje su u sljedećoj školsko-nastavnoj godini ponudena mjesta za upis. Zasiurno najveću pozornost privlačile se praktične demonstracije učenika Tehničke, Kemijsko-tehnološke i Ekonomske škole, koji su zainteresiranim budućim školarcima pokazali znanje i vještine svladane tijekom redovite nastave. Hoće li netko odabrati smjer turističkog tehničara, kemijskog laboranta ili elektrotehničara specijalista za automatiku, ili će se opredijeliti za klasičnu gimnazijsku naobrazbu, gdje se i ove godine u Gimnaziji »Svetožar Marković« upisuje društveno-jezički smjer odjela na hrvatskom jeziku, ili možda netko namjerava upisati Medicinsku, Politehničku ili Muzičku školu, ili se pak odlučiti za Biskupijsku klasičnu gimnaziju, pokazat će vrijeme nakon provedenih prijemnih ispita. Dva sajamska dana, uz pregršt korisnih informacija dobivenih od nastavnog i školskog kadra, zasigurno su olakšali određene nedoumice i barem djelomice pomogli onima koji se još nisu definitivno odlučili. Kakva će konačna odluka biti vidjet će se tijekom srpnja i kolovoza, kada upisi budu finalizirani, a novi razredi srednjih škola budu popunjeni zainteresiranim đacima.

Mario Dulić, učenik smjera strojarstvo i tehničko računalno konstruiranje u Tehničkoj školi, praktično je demonstrirao svim zainteresiranim školarcima stroj koji je konstruirao skupa s nekoliko svojih školskih prijatelja ljubazno odgovarao na pitanja posjetitelja štanda njegove škole. »Sajam je prilika da budući učenici upoznaju rad određene škole i praktično vide što ih čeka u nastavku srednjoškolskog obrazovanja«, kazao je u kraćoj izjavi Mario, tijekom rada na svom stroju – pokretnom stolu za pripremu. Ravnatelj Kemijsko-tehnološke škole **Franjo Horvat** naglasio je izniman značaj ovog sajma za profesionalnu orijentaciju đaka osmih razreda i blagovremeno dobivanje informacije za donošenje jedne važne životne odluke, kakva je upis u srednju školu. »Važno je imati puno informacija kako bi djeca mogla prepoznati svoje sklonosti i odlučiti se da, jednog dana, rade ono što vole«.

Upravo tako, djeca bi trebala, prije svega, odabrati srednju školu koju sama žele i opredijeliti se za učenje onoga što stvarno žele i vole. Sajam obrazovanja dao im je još jednu lijepu i praktičnu priliku vidjeti i, naposljetku, konačno kada za to dođe vrijeme, odabrati svoj obrazovni put.

Davisov cup

Ančić donio pobjedu

S dvjema pobjedama u singlu, te u paru s Čilićem, »Super Mario« odveo Hrvatsku u kvalifikacije za povratak u Svjetsku skupinu

Nesretni niz hrvatskih poraza u Davisovom cupu, koji je nekadašnjeg pobjednika ovog prestižnog momčadskog natjecanja »preselio« u drugu ligu tj. Euro/afričku zonu 1, konačno je prekinut pobjedom protiv neugodne selekcije Italije. Tijesna, ali nadasve vrijedna pobjeda (3-2) izborena je u posljednjem, odlučujućem petom susretu pobjedom *Marija Ančića*, najboljeg pojedinca ovog reprezentativnog oglada. U Bratislavi je donio odlučujući treći poen za veliku pobjedničku »salataru«, u Dubrovniku, istim učinkom kada je najviše trebalo, ovjerio je hrvatsku vizu za pla-

sman u kvalifikacije za povratak u Svjetsku skupinu.

HRVATSKA – ITALIJA 3:2

Neočekivani poraz *Ive Karlovića* u uvodnom susretu prvoga dana protiv *Bolellija* (6-7, 6-4, 6-3), za trenutak je uznemirio izbornika *Gorana Prpića*, ali ga je već u sljedećem susretu »umirio« Mario Ančić sigurnom pobjedom protiv neugodnog *Seppija* (6-2, 6-4, 7-5). Subota je donijela vodstvo od 2-1, pobjedom para Ančić/Čilić (7-6, 6-4, 1-6, 6-3) protiv talijanske kombinacije *Bolelli/Starace*, ali se nemir ponovno javio u prvom nedjeljnom susretu, porazom *Marina Čilića* (7-6, 4-6, 4-6, 7-6,

1-6) u dvoboju sa Seppijem. No, kada je to najviše bilo potrebno, na neugodnih, ukupnih 2-2, »Super Mario« je odigrao jedan od svojih najboljih susreta karijere i premoćno svladao *Bolellija* (6-4, 6-4, 6-2) za konačnu pobjedu 3-2 i odveo svoju reprezentaciju u

rujanske kvalifikacije za popunu Svjetske skupine Davisova čupa.

Nakon ždrijeba, održanog u Londonu prošle srijede, protivnik Hrvatske bit će reprezentacija Brazila a susret će biti igran na domaćem terenu. Mjesto održavanja bit će naknadno određeno. ■

Zlatni Manchester

Svjetski rekordi Jovanović i Draganje

Impresivnim rezultatima na nedavno završenom SP u malim bazenima (Manchester, 9.-13. travnja), Hrvatska je potvrdila status jedne od aktualnih sila svjetskog plivanja. Dva zлата i dva svjetska rekorda, koje su osvojili *Sanja Jovanović* na 50 m leđno (26,37) i *Duje Draganja* na 50 m slobodnim stilom (20,81), još jednom su uvjerali svijet u kvalitetu hrvatskog plivačkog sporta. Uz bronce koju su oboje osvojili na dvostruko dužim dionicama (100 m), Hrvatska je saldo odličja zaokružila na četiri osvojene medalje i na najljepši

mogući način se uvrstila među potencijalne osvajače odličja na predstojećoj Olimpijadi u Pekingu.

HNL

Dinamo potvrdio naslov

Pobjedom na gostovanju protiv Međimurja (2-1), zagrebački je Dinamo i matematički otklonio sve nedoumice glede obrane svog prošlogodišnjeg naslova 1. Hrvatske nogometne lige. Stari-novi prvak je zabilježio i 21. pobjedu ove sezone, te uz 19 bodova prednosti ispred

najbližeg pratitelja Hajduka, »pospremio« još jedan šampionski pokal u svoje klupske vitrine.

Vaterpolo

Jug i Mladost na Final fouru

Kvaliteta hrvatskog reprezentativnog vaterpola (prvaci svijeta), kuspješno je, plasmanom dubrovačkog Juga i zagrebačke Mladosti na Final four, potvrđena i na europskoj klupskoj razini. Jug je bio bolji od grčkog Olympiakosa (10-5, 8-12), dok je Mladost nakon velike drame (9-9, 9-9, 4-1 poslije peteraca) bila bolja od beogradskog Partizana. Na Final four u Barceloni plasirali su se još mađarski Vasas i talijanski Pro Recco.

Piše: Dražen Prčić

Josip Zemko, nogometni trener

Dvadeset uzastopnih pobjeda

Kadetska momčad NK »Bačke« ima stopostotni učinak i rekordni niz u ligaškom natjecanju Vojvođanske lige

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Uz legendarnog *Tihomira Batu Ognjanova*, današnji trener kadeta NK »Bačke« *Josip Zemko* (1946.) jedini je subotički nogometaš koji je imao priliku odjenuti dres nekadašnje reprezentacije SFR Jugoslavije. Poniknuvši u matičnom klubu u kojemu danas radi, tijekom aktivne igračke karijere zabilježio je 500 ligaških nastupa za Spartak, Vojvodinu i sarajevski Željezničar. Nažalost, zbog jedne ozbiljnije ozljede u 29. godini je bio primoran prekinuti svoj nogometaško-igrački put i nastaviti ga u ulozi trenera, prenoseći svoje znanje i vještinu brojnim generacijama. Drugu godinu je trener kadetske selekcije NK »Bačke«, koja je prošle subote postavila jedan zanimljivi sportski rekord.

O kakvom se rekordu radi?

Pobjedom (8-2) protiv svojih vršnjaka iz Karavukova (Polet) zabilježili smo 20. uzastopnu pobjedu u dosadašnjem ligaškom dijelu natjecanja u Vojvođanskoj ligi, u kojoj nastupamo kao predigra seniorskoj momčadi.

Kako je biti strateg momčadi koja zna samo za pobjede i što biste izdvojili kao najveću vrijednost generacije koju predvodite?

Lijepo je biti na pobjedničkoj klupi, ali svi postignuti rezultati su plod velikog i marljivog rada u protekle dvije zajedničke godine. Snagu naše momčadi čini veliko zajedništvo,

te kvaliteta nekoliko igrača, koji su već na pragu nastupa u seniorskoj momčadi. Osnovni cilj rada s mladim selekcijama, a kadeti su momci rođeni 1991. godine i mlađi, je stvaranje baze igrača iz vlastitog igračkog pogona. Primjerice, po godinama još uvijek kadet *Davor Rajkovača* već igra za prvi tim, a još 2-3 igrača su blizu.

Za rekordni niz zasigurno je zaslužna i napadačka igra. Koliko je momčad postigla pogodaka u dosadašnjem dijelu prvenstva?

S ovih 8 iz posljednjeg susreta imamo 113 datih golova u 20 susreta, uz samo desetak primljenih. Uz napadački nogomet, nastojimo igrati što jednostavnije i brže – tzv. igru iz prve lopte, koja će dovesti do konačne realizacije. Igru baziramo, najčešće, na sustavu 4-4-2, a naša dva špica *Čorba* i *Ramović* postigli su u tandemu više od 60 golova.

Dobri rezultati nužno proizilaze iz dobrog i stručnog rada. Koliko treninga održavate tjedno sa svojim pulenima?

Treniramo četiri puta tjedno u dvije smjene, prije podne i poslije podne – ovisno o školskim obvezama mojih nogometaša. Vikend je rezerviran za prvenstvenu ligašku utakmicu, no, ukoliko se ukaže prilika, igramo i prijateljske susrete. Također, nekoliko kadeta povremeno nastupi i za prvu momčad, kao što je to bio slu-

Josip Zemko

čaj na nedavnom kup susretu protiv Radničkog (Bajmok).

Tijekom dugogodišnje trenerske karijere radili ste s brojnim, starijim i mladim generacijama nogometaša. Je li lakše raditi sa seniorima ili s »mladošću«?

Lakše mi je raditi s mladim generacijama, prvenstveno zbog poštenja i naive, koja još postoji samo kod mladosti, te autoriteta kojeg osjećaju prema treneru. Također, nema ni onog uobičajenog rezultatskog presinga, koji gotovo uvijek prati rad sa seniorskom momčadi. Cilj trenera mladih selekcija je, prvenstveno, stvaranje budućih igrača.

Što donosi nastavak proljetne sezone i hoće li pobjednički niz ostati neprekinut do konca prvenstva?

Ostaje još deset ligaških kola u kojima ćemo pokušati nastaviti respektabilnu seriju pobjeda, iako nas čeka nekoliko susreta protiv neugodnih protivnika poput, primjerice, AIK-a (Bačka Topola) ili Crvenke, no, ne bi se trebali opterećivati samim rekordom. Sljedećeg mjeseca kadetska reprezentacija Subotice, čiju polovicu čine naši igrači, nastupit će na međunarodnom turniru u Budimpešti i očekujemo dobar rezultat na ovoj internacionalnoj provjeri. Kao i uvijek, želja nam je da još nekoliko naših igrača dobije priliku zaigrati za prvu postavu seniorske momčadi.

Rekorderi: kadetska momčad NK »Bačke«

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	INDIJANSKI TROFEJ	SRNINO MLADUNČE	POLITIČAR IZ SLAVON- SKOG BRODA	DESET NA KVADRAT	OVO		DUGAČKA RIJEKA U EGIPTU	EKSPLO- ZIVNI SPOJEVI (anagram: IZIDA)	PRASTA- NOVNIK NOVOG ZELANDA	OGNJEN CVITAN	POGRDAN NAZIV ZA GLAVU	... SOFIJA	NAŠE MORE
UŽITAK, NASLADA						NAVOJ NITI OPANAK OD KOŽE S GO- VEDE NOGE							
TERITORI- JALNA PODJELA NA KAN- TONE													
POLITIČAR ĐAPIĆ					STANLI- JEV KOM- PANJON REDATELJ, KRSTO					IZNAD, POVRH ODANDE			
IME GLUMCA MARVINA				SLOVA S KVAČICOM KRUPNA VISNJA			POLICAJAC U ŽAR- GONU BILJARSKI ŠTAP, KE					"RADIJUS" GRADIĆ U FRANCUS- KOJ (VODA)	
FOSFOR		GLASATI SE KAO PATKA ZAPOČINJA- TI SVAĐU							U NJOJ PEČEMO PALAČINKE IME GORBA- ČOVA				
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	RIJEKA U OBROVCU KAPITALI- STIČKO UREĐENJE						TENISAČ ČILIC AFORIST, STANISLAW JERZY						
OTOK KOD ŠIBENIKA						KLIMA, PODNEBLJE TOMISLAV NERALIC							STARIJA SARAJEV- SKA PJE- VAČICA, JADRANKA
SPRAVA, NAPRAVA							ODJEK STARIJI GLUMAC HAJDAR- HODŽIĆ				TOM SELLECK ENIGMAT		
UDŽBENIK ZA PRVAŠICE										KČERIN MUŽ MARKA MOBITELA			
PRIKAZ, NEPOMUĆE- NE SREĆE						"ZAPAD" MAKEDON- SKI DUHAN		MAKAR MALO STOTI DIO DANSKE KRUNE					
ROCK- BAKA TURNER					VJERSKI UČITELJ KRČEVINA, LAZ							"JUG" DAŽDJETI	
ANA JELINIĆ			JUŽNO- AFRIČKA POKRAJINA	LIJEČNIČKI KAPUTIĆI PUČKI OB- LIK IMENA ANA					METALNO DUGME NA NOŠNJI TURSKI ŠKORPION				
ČEHOSLO- VAČKI PO- LITIČAR, JOZEF							ORALO PLUGA KAČKET ILI FES						
UKRAJINSKI ŠAHIST, VASILIJ								KREŠIMIR ODMILA ... ET CONTRA					
ZBOG TOGA					NASUPROT TOME ANCONA								
NASRT, NAPAD (ATAK)						CRKVENI ODLIČNICI "KRUNA"							
SABORSKA ZASTUP- NICA IZ SDP													

RIJEŠENJE KRIŽALJKE: drot, r, pakati, lava, zmanja, marin, kakan, klimat, aparat, eho, ts, početi-
ca, zet, idili, z, imalo, tina, teolog, j, aj, kute, loka, lenart, raonik, ivančuk, krešo, zato, naprotiv, ataka, prelati, milanika opacić.

Pogačice s čvarcima

HRVATSKARIJEČ

GASTRONOMSKI KUTAK

Tijesto: 1 kg brašna, 7,5 dl ulja, 3 žlice šećera, 3 jaja, 3 dag kvasca

Nadjev: 25 dag mljevenih čvaraka, sol, papar, malo šećera

Namrvite kvasac u malo mlijeka, dodajte malo šećera i brašna pa ostavite na toplom. Izašli kvas pomiješajte s ostalim sastojcima i zamijesite glatko tijesto. Tijesto neka izlazi. Posolite, popaprite i malo pošećerite čvarke. Što tanje razvijajte tijesto, namažite nadjevom i više puta preklopite, kao lisnato tijesto, da bude debeat sloj. Neka opet tijesto izlazi. Tijesto ponovno što tanje razvaljajte, opet više puta premažite, da bude više slojeva. Narežite, malo posolite i pecite.

Recepti snaša Šokačke grane

FOTO KUTAK

Ovo je moje dvorište!

- ▶ *Ako imaš puno ideja, teško ti prava padne na pamet.*
- ▶ *Živimo loša vremena. Srećom ona se mijenjaju.*

Dujizmi

- ▶ *Borimo se za budućnost.*
- ▶ *Prošlost nam je tradicionalno svjetla.*
- ▶ *Kada vidim uzavrele glave, sledim se.*

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

PETAK
18.4.2008.

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Na vodenome putu, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Glas domovine
 15.10 - Znanstvena petica
 15.40 - Drugo mišljenje
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.20 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.22 - Garaža
 17.57 - Iza ekrana
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Rudolf Steiner - Eurythmia, dokumentarni film
 21.10 - Dobre namjere, serija
 22.00 - Poslovni klub
 22.35 - Lica nacije
 23.20 - Poslovne vijesti
 23.30 - Vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 00.45 - Filmski maraton: Loverboy, američki film
 02.10 - Filmski maraton: American Reunion, film
 03.50 - Na vodenome putu, dokumentarna serija
 04.40 - Skica za portret
 05.00 - Mala gospodica
 05.45 - Garaža
 06.15 - Poslovni klub
 06.45 - Znanstvena petica
 07.15 - Iza ekrana

06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Kim Possible
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:

10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.20 - Tom i Jerry kao klinici
 14.50 - Svijet prema Jimu 5.
 15.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 16.05 - CD LIVE
 16.50 - Naše malo misto, dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Sve u šesnaest
 18.55 - Beverly Hills 2., serija
 20.05 - A Man Apart, američko-njemački film
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.15 - Mesija: Obećanje, mini-serija
 23.50 - Lovci na natprirodno 2., serija
 00.30 - CD LIVE
 01.15 - TV raspored

07.00 Jagodica Bobica
 07.20 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Yu-Gi-Oh GX
 08.10 Ninja kornjače FFWD
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.20 Ružna ljepotica, serija
 12.00 Zauvijek susjedi, serija
 12.50 Vijesti
 13.05 Farma, reality show
 13.55 Lassie, igrani film
 15.30 Hercule Poirot: Ubojstvo na igralištu za golf, igrani film
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 22.00 Povratak u budućnost 2, igrani film
 23.55 Vijesti
 00.10 Korak do smrti, film
 01.40 Edison, igrani film
 03.15 Blueberry, igrani film
 05.15 Naša mala klinika, serija
 06.00 Kraj programa

06.55 Magnum, serija (R)
 07.45 Za istim stolom, serija (R)
 08.35 Looney tunes
 09.00 SpužvaBob Skockani
 09.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
 09.50 Korak po korak, (R)
 10.20 Puna kuća, humoristična serija (R)
 10.45 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)

11.10 Dadija, serija (R)
 11.35 Rat u kući, serija (R)
 12.05 Vijesti
 12.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.40 Eksploziv, zabavna emisija (R)
 13.05 Ne daj se, Nina!, humorna drama (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Puna kuća, humoristična serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 Dadija, humoristična serija
 18.00 Rat u kući, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, zabavna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Ne daj se, Nina!, drama
 20.00 Bijeg iz Los Angelesa, igrani film, akcijski
 21.45 Klopka za milijunaša, film, akcijska komedija
 23.30 Vijesti
 23.40 Obogati se ili umri, film, akcijski
 01.40 Kunolovac, kviz

SUBOTA
19.4.2008.

07.40 - Najava programa
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Let strijele, američki film
 09.40 - Fotografija u Hrvatskoj
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Meta, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Mala gospodica
 13.20 - Potrošački kod
 13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.40 - Duhovni izazovi
 15.05 - Reporter: Ratni veterani
 16.15 - Euromagazin
 16.45 - Vijesti
 17.00 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
 17.35 - Škrinja
 18.35 - TV Bingo show
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Zvijezde pjevaju, 1. dio (7/8)

21.25 - Zvijezde pjevaju, 2. dio (7/8)
 21.55 - Vijesti
 22.15 - Za tvoje plave oči, britansko-američki film
 00.00 - Filmski klub: Zločin u krvi, američki film
 01.50 - Filmski maraton: Odmjetnici, američki film
 03.35 - Filmski maraton: Porno diva, talijanski film
 05.00 - Fotografija u Hrvatskoj
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Reporter: Ratni veterani
 06.55 - Potrošački kod
 07.25 - Euromagazin

07.00 - TV vodič
 08.20 - Najava programa
 08.25 - Ljubav u zaleđu, serija
 09.10 - Žutokljunac
 10.10 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
 10.30 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
 11.00 - Najbolje godine, serija
 11.45 - Waterloo Road, serija
 12.30 - Briljantene
 13.25 - Auto-magazin
 14.00 - Dobre namjere, serija
 14.50 - Dobre namjere, serija
 15.40 - Filmski klasici: 300
 Spartanaca, američki film
 17.55 - Rukomet(ž), polufinale
 Kupa Kupova:
 Podravka Vegeta - Larvik, prijenos
 19.30 - Petar Pan i gusari
 20.00 - Hrvatska nogometna liga: Slaven Belupo - Rijeka, prijenos
 22.00 - Hrvatska nogometna liga - emisija
 23.05 - Sportske vijesti
 23.15 - Večer s Joolsom Hollandom, serija 26. (3/3)
 00.25 - Vrijeme je za jazz: HGM Jazz orkestar
 Zagreb i David Lievman
 01.35 - TV raspored

06.25 Šaljivi kućni video
 06.50 Power Rangers Mystic Force, serija
 07.15 Tomica i prijatelji
 07.40 Winx, crtana serija
 08.30 Novac, business magazin
 09.00 Nova lova
 10.30 Povratak u budućnost 2, igrani film
 12.20 Večernja škola - EU
 13.20 Lud, zburjen, normalan
 14.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz

15.00 Farma, reality show
 17.00 Vijesti
 17.05 Kod Ane, kulinarski show
 17.50 Nad lipom 35, hum. glazbeni
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.55 Vrijeme Nove TV
 20.00 Bogataševa žena, film
 21.40 Farma +, reality show
 22.30 Začaran, igrani film
 00.10 Jednom lopov, uvijek lopov, igrani film
 01.55 Korak do smrti, igrani film
 03.20 Ubojica iz sjene, igrani film
 04.50 Kraj programa

07.50 Zvijezde Ekstra: Angelina Jolie, zabavna emisija (R)
 08.40 Dan D, humoristična serija
 09.10 Ulica Sezam, crtana serija
 10.10 Kramer protiv Kramera, igrani film, drama
 12.00 Jednom lopov, akcijska serija
 12.55 Lutrija života, dramska serija
 13.45 Vijesti uz ručak
 13.55 Veseli kafić, igrani film, drama
 15.45 Klopka za milijunaša, igrani film, akcijska komedija (R)
 17.25 Zvijezde Ekstra: George Michael, zabavna emisija
 18.30 Vijesti
 19.05 Eksploziv vikend, zabavna emisija
 19.30 Žuta minuta, zabavna emisija
 20.00 James Bond 007: Umri drugi dan, igrani film, akcijski
 21.35 Hrvatski top model by Tatjana Jurić, show
 23.10 Specijalni izvještaj, igrani film, znanstveno-fantastični
 01.35 Kunolovac, kviz
 03.35 Bijeg iz Los Angelesa, igrani film, akcijski (R)

NEDJELJA
20.4.2008.

08.00 - Vijesti
 08.10 - Koncert: Salzburgom kroz stoljeća vode
 Mimi Mitchell i Hrvatski barokni ansambl

09.40 - Hrvatska kulturna baština: Arheološki muzej u Splitu - prema našem izboru
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Jelovnici izgubljenog vremena
 10.55 - Komemoracija u spomen području Jasenovac, prijenos
 12.00 - Dnevnik
 12.15 - Mali savjeti za poljoprivrednike
 12.17 - Herbosov poljoprivredni savjetnik
 12.30 - Plodovi zemlje
 13.25 - Rijeka: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.02 - Kulturni info
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Opera box
 16.15 - Vijesti
 16.35 - Lijepom našom: Vukovar (1/2)
 17.25 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 18.05 - Na domaćem terenu
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Stipe u gostima, dramska serija
 22.00 - Nedokazana krivnja, američki film
 00.10 - Vijesti
 00.30 - Ciklus europskog filma: Vlak života, francuski film
 02.10 - Nedjeljom u dva
 03.10 - Velegradnja: Međunarodna zračna luka Kansai, dokumentarna serija
 04.00 - Opera box
 04.35 - Plodovi zemlje
 05.25 - Rijeka: More
 05.55 - Glas domovine
 06.20 - Drugo mišljenje

07.05 - Najava programa
 07.10 - Ljubav u zaleđu, serija
 07.55 - Zvijezde pjevaju, (7/8)
 09.30 - Dječje filmsko jutro: Nevolje jednog Branimira, serija za djecu
 10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
 10.50 - Biblija
 11.00 - Sesvetska Sopnica - VII. Retkovec: Misa, prijenos
 12.00 - Košarka, doigravanje PH: Zagreb - Cibona, prijenos
 13.45 - Svjetski kup u strelčarstvu, reportaža
 14.05 - Slikovnica
 14.30 - Velegradnja: Međunarodna zračna luka Kansai, dokumentarna serija

15.25 - Vaterpolo, PH: Mladost - Jug, prijenos 2. utakmice
 16.40 - Najgol EP
 16.55 - Engleska nogomet na liga: Manchester City - Portsmouth, prijenos
 18.55 - Odbrojanje do Eura 2008. (6/8)
 19.30 - Magazin Lige prvaka
 20.05 - Otporan na metke (Hard to Kill), film
 21.45 - Vitezovi uzaludnog truda, humoristična serija
 22.10 - Sportske vijesti
 22.15 - Talijanska nogometna liga, snimka
 00.00 - Mijenjam svijet
 00.30 - Dokuteka - Branko Lentić: Iza lože
 01.00 - Transfer
 01.30 - TV raspored

06.50 Šaljivi kućni video
 07.10 Power rangers Mystic Force, serija
 07.35 Tomica i prijatelji
 08.00 Winx, crtana serija
 08.45 Automotiv, auto moto magazin
 09.15 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
 09.40 U sedmom nebu, serija
 10.30 Kuća na plaži, serija
 11.20 Smallville, serija
 12.10 Čarobnice, serija
 13.00 Frikovi, serija
 13.50 Kućanice iz visokog društva, serija
 14.40 Kako zavaljeti svoje tijelo?, serija
 15.10 Utrka života, igrani film
 17.25 Vijesti
 17.30 Začaran, igrani film
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.55 Vrijeme Nove TV
 20.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
 21.15 Otac moje nevjestice 2, igrani film
 23.05 Red Carpet, showbiz magazin
 00.25 Svi mrze Chrisa, serija
 00.55 Doors, igrani film
 03.10 Red Carpet, showbiz magazin
 04.20 Svi mrze Chrisa, serija
 04.45 Frikovi, serija
 05.30 Kraj programa

06.35 Lutrija života, serija (R)
 07.20 Blizanke, serija
 07.50 Ulica Sezam
 08.55 Trešnja, igrani film
 10.25 Jesen stiže, Dunjo moja, dramska serija (R)

11.25 Bibin svijet, serija (R)
 12.00 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija (R)
 13.10 Vijesti
 13.15 Hrvatski top model by Tatjana Jurić, show (R)
 14.50 Brodolom života, film, avanturistička drama
 17.10 Odred za čistoću, emisija
 17.45 Ekkluziv, emisija
 18.30 Vijesti
 19.05 Salto, zabavna emisija
 19.35 CSI: Miami, serija
 21.15 Zakon braće, serija
 22.00 Na vatrenoj liniji, film, akcijski triler
 00.15 Kunolovac, kviz
 02.15 Specijalni izvještaj, film (R)

**PONEDJELJAK
21.4.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Na vodenome putu 2.: Južna Afrika - Na Rtu Dobre Nade, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 15.35 - Posljednji iški lopizari, dokumentarni film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica
 21.50 - Sin noći, brat sna - dokumentarna serija
 22.20 - Poslovne vijesti
 22.30 - Otvoreno
 23.15 - Vijesti
 23.35 - Na rubu znanosti: Transcendentalna meditacija
 00.25 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 01.10 - Završni udarac, serija
 01.50 - Na vodenome putu 2.: Južna Afrika - Na Rtu Dobre Nade, dokumentarna serija
 02.35 - Posljednji iški lopizari, dokumentarni film

03.05 - Sin noći, brat sna - dokumentarna serija
 03.35 - Latinica
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom

06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.30 - Kako žive životinje
 09.40 - Kratki spoj
 10.00 - Le chiavi de casa, talijansko-francusko-njemački film
 11.45 - Zlurad, crtana serija
 12.10 - Zaljubljene cure, serija
 12.35 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 13.20 - Veliki odmor
 14.05 - TOP 40
 14.50 - Svijet prema Jimu 5.
 15.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 4.
 16.45 - Kuda idu divlje svinje, dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Sve u šesnaest
 18.50 - Prijatelji 5., serija
 19.15 - Beverly Hills 2., serija
 20.05 - Završni udarac, serija
 20.55 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Bitange i princeze 4.
 21.55 - Zlatna kopačka
 22.40 - Nesanica, američki film
 00.35 - McLeodove kćeri 4.
 01.20 - TV raspored

07.00 Jagodica Bobica
 07.20 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Yu-Gi-Oh GX
 08.10 Ninja kornjače FFWF
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Kralj Queensa, serija
 11.20 Ružna ljepotica, serija
 12.05 Zauvijek susjedi, serija
 12.45 Vijesti
 13.00 FARMA +
 13.50 Otac moje nevjestice 2, film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.25 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo
 17.45 Naša mala klinika, serija

18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 22.00 Zakon brojeva, serija
 22.55 Heroji, serija
 23.50 Vijesti
 00.05 Nikita, serija
 00.55 Zakon brojeva, serija
 01.40 Medij, serija
 02.25 Dva metra pod zemljom
 03.15 Monsunsko vjenčanje, igrani film
 05.00 Nikita, serija
 05.45 Medij, serija
 06.30 Naša mala klinika, serija
 07.10 Kraj programa

06.40 Magnum, serija (R)
 07.30 Za istim stolom, (R)
 08.20 Scooby-Doo, where are you?, crtana serija
 08.45 SpužvaBob Skockani
 09.10 Sam svoj majstor, serija
 09.35 Korak po korak, (R)
 10.00 Puna kuća, serija (R)
 10.30 Malcolm u sredini, (R)
 10.55 Dadija, serija (R)
 11.20 Rat u kući, serija (R)
 11.50 Vijesti
 11.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.25 Ekkluziv, emisija
 13.05 Ne daj se, Nina!, (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Ne daj se, Nina!, drama
 20.00 Maloljetni špijun, film, akcijska komedija
 21.30 Rocky IV, igrani film
 23.15 Vijesti
 23.30 Zakon braće, serija (R)
 00.20 Kunolovac, kviz

**UTORAK
22.4.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.05 - Mali savjeti za poljoprivrednike

09.10 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Na vodenome putu
 2.: Čeznja - Ribarske žene iz Nazarea, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Kumpanjija i kumbat, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Metro život
 17.32 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Dobre namjere, serija
 21.40 - Pola ure kulture
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.30 - Drugi format
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 01.05 - Film
 03.00 - Na vodenome putu
 2.: Čeznja - Ribarske žene iz Nazarea, dokumentarna serija
 03.50 - Oprah show
 04.35 - Pola ure kulture
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Među nama

06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.35 - Mala književna filмотeka
 09.45 - Navrh jezika
 10.00 - Le lion, francuski film
 11.45 - Zlurad, crtana serija
 12.10 - Zaljubljeni cure, serija
 12.35 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 13.20 - Veliki odmor
 14.05 - TOP 40
 14.50 - Svijet prema Jimu 5.
 15.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 4.
 16.45 - Kuda idu divlje svinje, dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.10 - Metro život
 18.15 - Vijesti na Drugom

18.30 - Košarka, doigravanje
 PH: Zadar - Cibona, prijenos
 20.15 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.37 - Nogometna Liga prvaka - 1/2finale, 1. poluvrijeme
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Nogometna Liga prvaka - 1/2finale, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci
 23.05 - Braća i sestre, serija
 23.50 - Zločinački umovi 2.
 00.30 - McLeodove kćeri 4.

07.00 Jagodica Bobica
 07.20 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Yu-Gi-Oh GX, serija
 08.10 Ninja kornjače FFWD
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.30 Ružna ljepotica, serija
 12.20 Zauvijek susjedi, serija
 13.00 Vijesti
 13.15 Farma, reality show
 14.05 Jane Doe 1. Nestajanje, igrani film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.25 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo, reality show
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Obitelj Kremenko, film
 22.35 Pod nož, serija
 23.35 Vijesti
 23.50 Nikita, serija
 00.45 Heroji, serija
 01.30 Medij, serija
 02.15 Dva metra pod zemljom
 03.05 Mladi Adam, igrani film
 04.40 Nikita, serija
 05.25 Naša mala klinika, serija
 06.10 Kraj programa

07.10 Magnum, serija (R)
 07.55 Za istim stolom, (R)
 08.45 Scooby-Doo, where are you?, crtana serija
 09.10 SpužvaBob Skockani
 09.35 Sam svoj majstor, serija
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 10.55 Malcolm u sredini, (R)
 11.20 Dadilja, serija (R)
 11.50 Rat u kući, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.25 Večera za 5, emisija (R)

12.55 Exploziv, emisija (R)
 13.05 Ne daj se, Nina!, (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, magazin
 19.05 Večera za 5, emisija
 19.35 Ne daj se, Nina!, drama
 20.00 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
 21.05 Bibin svijet, serija
 21.40 Tri amigosa, igrani film
 23.25 Heroji iz strasti, serija
 00.20 Vijesti
 00.35 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
23.4.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Herbošov poljoprivredni savjetnik
 09.07 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Na vodenome putu 2.
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.25 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Piramida
 21.20 - Luda kuća 3., TV serija
 21.55 - Hrvatska kulturna baština: Iz foto arhiva
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.30 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 01.05 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 01.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 02.35 - Na vodenome putu 2.
 03.20 - Oprah show
 04.05 - Fotografija u Hrvatskoj
 04.20 - Hrvatska kulturna baština
 04.35 - Alpe-Dunav-Jadran

05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Riječ i život, rel. program

06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.20 - Sprema ili ne, irski dok. film za mlade
 09.35 - Putovanja po Hrvatskoj
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.20 - Tom i Jerry kao klinci
 14.50 - Svijet prema Jimu 5.
 15.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 4.
 16.45 - Kuda idu divlje svinje, dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Sve u šesnaest
 18.50 - Prijatelji 5., serija
 19.15 - Beverly Hills 2., serija
 20.05 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.37 - Nogometna Liga prvaka - 1/2finale, 1. poluvrijeme
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Nogometna Liga prvaka - 1/2finale, 2. poluvrijeme
 22.35 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci
 23.05 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 23.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 00.35 - McLeodove kćeri 4.

07.00 Jagodica Bobica
 07.20 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Yu-Gi-Oh GX
 08.10 Ninja kornjače FFWD
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.30 Ružna ljepotica, serija
 12.20 Zauvijek susjedi, serija
 13.00 Vijesti
 13.15 Farma, reality show
 14.05 Obitelj Kremenko, film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.25 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo, reality show
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, emisija

20.00 Farma, reality show
 21.00 Večernja škola - EU
 22.00 Lud, zburjen, normalan
 22.40 Vratit će se rode, serija
 23.35 Vijesti
 23.50 Nikita, serija
 00.45 Medij, serija
 01.30 Dva metra pod zemljom
 02.25 Kritični pacijent, film
 04.05 Nikita, serija
 04.50 Medij, serija
 05.35 Naša mala klinika, serija
 06.10 Kraj programa

07.10 Magnum, serija (R)
 08.00 Za istim stolom, (R)
 08.45 Scooby-Doo, where are you?, crtana serija
 09.10 SpužvaBob Skockani
 09.35 Sam svoj majstor, serija
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 11.00 Malcolm u sredini, (R)
 11.25 Dadilja, serija (R)
 11.50 Rat u kući, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.25 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.55 Exploziv, magazin (R)
 13.05 Ne daj se, Nina!, (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, magazin
 19.05 Večera za 5
 19.35 Ne daj se, Nina!, drama
 20.05 CSI: New York, serija
 20.55 Zaboravljeni slučaj, serija
 21.45 Ženski klan, serija
 22.40 Reži me, dramska serija
 23.40 Vijesti
 23.55 Nestali, serija
 00.40 Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
24.4.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Na vodenome putu 2.: Noć paklara; Medvjed na otoku; Selo kapetana, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti

14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Jedan otok - jedan dak, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Brisani prostor
 22.05 - Znanstvene vijesti
 22.15 - Poslovne vijesti
 22.30 - Otvoreno
 23.15 - Vijesti
 23.35 - Idiot, dok. film
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 01.05 - Bez traga 4., serija
 01.50 - Obitelj Soprano 6.
 02.40 - Na vodenome putu 2.: Noć paklara; Medvjed na otoku; Selo kapetana, dokumentarna serija
 03.25 - Oprah show
 04.10 - Fotografija u Hrvatskoj
 04.25 - Idiot, dok. film
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Trenutak spoznaje

06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.30 - Ciak Junior
 09.40 - Kokice
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.20 - Tom i Jerry kao klinici
 14.50 - Svijet prema Jimu 5.
 15.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 4.
 16.45 - Kuda idu divlje svinje, dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Sve u šesnaest
 18.50 - Prijatelji 5., serija
 19.15 - Beverly Hills 2., serija
 20.05 - Pritisak na tlak
 20.35 - Nogometni Kup UEFA - polufinale, 1. poluvrijeme
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Nogometni Kup UEFA - polufinale, 2. poluvrijeme
 22.45 - Bez traga 4., serija
 23.35 - Obitelj Soprano 6.
 00.25 - McLeodove kćeri 4.

07.00 Jagodica Bobica
 07.20 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Yu-Gi-Oh GX
 08.10 Ninja kornjače FFWD
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.30 Ružna ljepotica, serija
 12.20 Zauvijek susjedi, serija
 13.00 Vijesti
 13.15 Farma, reality show
 14.05 Jane Doe 2. Pljačka stoljeća, igrani film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.25 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, inf. emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Istraga, magazin
 22.40 Provjereno, inf. magazin
 23.35 Vijesti
 23.50 Nikita, serija
 00.45 Medij, serija
 01.30 Vratit će se rode, serija
 02.15 Časna riječ, igrani film
 03.45 Nikita, serija
 04.30 Medij, serija
 05.15 Naša mala klinika, serija
 06.00 Kraj programa

07.10 Magnum, serija (R)
 07.55 Za istim stolom, (R)
 08.45 Scooby-Doo, where are you?, crtana serija
 09.10 SpužvaBob Skockani
 09.35 Sam svoj majstor, serija
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 10.55 Malcolm u sredini, (R)
 11.20 Dadilja, serija (R)
 11.50 Rat u kući, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.25 Večera za 5, emisija (R)
 12.55 Eksploziv, emisija (R)
 13.05 Ne daj se, Nina!, (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, zabavna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.30 Ne daj se, Nina!, drama
 20.10 Jesen stiže, Dunjo moja, dramska serija
 21.10 Uvod u anatomiju, serija
 22.50 Trava, serija
 00.05 Vijesti
 00.20 Nestali, serija
 01.05 Kunolovac, kviz

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 14 i 45 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se subotom u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Mali oglasi

Prodajem monitor 17" IBM E74. Cijena 3000 dinara.
Tel: 024/ 562 – 700, zvati u večernjim satima.

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV. Telefon: 024/ 566 – 898

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola. Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«. Tel.: 024/ 522 – 677

Traži se u najam, pozajmicu ili na poklon očuvana flauta.
Jasmina 021/ 496 – 014

Izdajem objekt, magacin na čantavirskom putu, idealna lokacija oko 100 m².
Tel: 024/ 530 - 107 ili 064/ 261 – 8022

Prodajem pumpu – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i remontovanu peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati na broj telefona 022 / 591 – 264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice (Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Zvati na telefon: +385/ 33 / 673 – 076
i 063/ 766 – 8808. Boris

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.
Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učeničicu/ku ili studenticu/u, s CG, s upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.
Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog izgleda i karaktera.
Karan. Tel: 025/ 830 – 475 i 063/ 717 – 4888.

Hitno potrebno 10 konobara na otoku Cresu. Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna granica je do 35 godina.
Javiti se na telefon: 063/ 110 – 7751.

Prodajem trosoban stan, 115 četvornih metara, klasična gradnja, centar grada, ekskluzivna lokacija. Naročito pogodna za ured, ambulantu i drugo.
Tel: 024/ 526 – 243

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².
Tel. 024/ 532 – 505.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili sve to menjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma, Srijemska Kamenica...).
Zvati na telefon: 063/ 714 – 6545
ili +385/ 33/ 673 – 076.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,
I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno
da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS